

Propozycje nowych programów zgłoszone przez stronę społeczną:

L. p.	Nazwa organizacji/podmiotu, zgłaszającego uwagi	Proponowany Program	Proponowane parametry wsparcia	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	Osoba fizyczna - T.B.	Cyfryzacja procesów wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej	Obniżenie kosztu wytworzenia jednostki energii.	Proponowane programy skierowane są na finansowanie budowy nowych mocy wytwórczych oraz modernizację sieci przesyłowych. Tymczasem istnieje realny potencjał obniżenia kosztów jak i zmniejszenia obciążenia środowiska poprzez cyfryzację procesu wytwarzania (cyfrowe bliźniaki, wsparcie procesów utrzymaniowych, predictive maintenance itp.) dla istniejących instalacji wytwórczych. Zaletą tego obszaru jest fakt, iż wiąże się on ze znacznie niższymi nakładami.	odrzucona	Istnieje już program <i>Digitalizacja sieci ciepłowniczych (nabór wniosków planowany do 30.09.2024)</i> oraz <i>Elektroenergetyka - Inteligentna infrastruktura energetyczna</i> , finansowane w ramach Funduszu Modernizacyjnego.
2	PGNiG BioEvolution sp. z o.o. / Grupa ORLEN	Biogazownie szczytowe - element zrównoważonego rozwoju, redukcji emisji gazów cieplarnianych, stabilizacji lokalnych sieci energetycznych oraz źródło korzyści środowiskowych, ekonomicznych i społecznych.	5 lat	Biogazownie szczytowe stanowią kluczowy element zrównoważonego rozwoju reagując elastycznie na zmienne zapotrzebowanie na energię elektryczną. Wykorzystując odnawialne źródła, takie jak odpady rolnicze, przyczyniają się do redukcji emisji gazów cieplarnianych i stabilizacji lokalnych sieci energetycznych. Dzięki biogazowniom szczytowym zostanie wyeliminowany problem braku dostępnej mocy przyłączeniowej dla OZE, a magazyny energii mogą efektywnie uzupełniać niestabilne źródła. W okresach niższego popytu, biogaz jest magazynowany zaś wykorzystuje się go, gdy ceny wzrosną. Takie podejście wpływa na efektywność sieci i integrację OZE. Biogazownie szczytowe to nie tylko szansa na uzupełnienie deficytu mocy w systemie energetycznym gdy nie pracują źródła pogodozależne ale też szansa, przy ustabilizowanym systemie, na podłączenie większej liczby instalacji PV i wiatrowych. Korzyści dla lokalnych społeczności są znaczące, w tym: tworzenie miejsc pracy i wspieranie zrównoważonego rolnictwa. Inwestycje w biogazownie przynoszą długoterminowe oszczędności i potencjalne przychody ze sprzedaży nadmiaru energii. Biogazownie szczytowe są niezbędne w przyszłościowym systemie energetycznym, oferując korzyści środowiskowe, ekonomiczne i społeczne.	odrzucona	Tego typu projekty są już zagospodarowane w innych programach m.in. - <i>Energia dla wsi, Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny, Kogeneracja dla Energetyki i Przemysłu, Przemysł energochłonny - OZE</i> .
3	PGNiG BioEvolution sp. z o.o. / Grupa ORLEN	Poferment – eksploracja właściwości, zastosowania oraz pozytywnego wpływu na środowisko, klimat, strukturę i zdrowie gleby oraz sposób ograniczenia energochłonnej produkcji nawozów sztucznych	3 lata	Poferment ma potencjał, aby przekierować sektor rolniczy Europy w kierunku praktyk regeneracyjnych, jest alternatywą dla powszechnie stosowanych nawozów syntetycznych oraz realną szansą do osiągnięcia strategicznych celów w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami gospodarki o obiegu zamkniętym i ogólnego zarządzania środowiskiem. Wykorzystanie pofermentu promuje skuteczne zarządzanie glebą i jej rekultywację, rozwiązuje problem braku równowagi mineralnej i niedoboru materii organicznej, daje wiele korzyści rolnikom, lokalnym społecznościom i producentom. Ułatwia sanitację odpadów organicznych i odchodów zwierzęcych, pomaga przerwać łańcuch przenoszenia patogenów, przyczynia się zwalczania szkodników i chorób roślin.	odrzucona	Samo zastosowanie pofermentu w rolnictwie nie wpisuje się bezpośrednio w specyfikę finansowania ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE). Natomiast jako jeden z elementów inwestycji, poferment występuje w programie <i>Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny</i> . Poferment z biogazowni jest odpadem i jako odpad może być wykorzystywany rolniczo do celów nawożenia w trybie przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie procesu odzysku - MRiRW.
4	PGNiG BioEvolution sp. z o.o. / Grupa ORLEN	Zastosowania biosekwestracji dwutlenku węgla w glebie: ograniczenie emisji CO2 do atmosfery oraz zmagazynowanie węgla w materii organicznej	3 lata	Większość gleb uprawnych to gleby ubogie w substancję organiczną, a wzrost zawartości cennych substancji organicznych wpływa korzystnie na żyzność gleby. Poferment zawiera znaczne ilości stabilnych, organicznych związków węgla o wysokim potencjale humifikacji, co zwiększa zawartość próchnicy w glebie, poprawiając żyzność gleby i ułatwiając sekwestrację węgla. Zwiększa to zdolność gleby do zatrzymywania wody i składników odżywczych, takich jak amonów w formie amonowej - zmniejszając wymywanie azotanów. W przeciwieństwie do „wylącnego” stosowania konwencjonalnych nawozów syntetycznych, długotrwałe nawożenie pofermentem - poprawia strukturę gleby, jej napowietrzenie i zdolność magazynowania wody.	odrzucona	Samo zastosowanie biosekwestracji dwutlenku węgla w glebie nie wpisuje się bezpośrednio w specyfikę finansowania przedsięwzięć ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE).
5	PGNiG BioEvolution sp. z o.o. / Grupa ORLEN	Zwiększenie potencjału sekwestracji węgla poprzez zastosowanie innowacyjnych technologii prowadzących do wykorzystania wychwyconego dwutlenku węgla w różnych sektorach gospodarki: produkcji: materiałów budowlanych, paliw i nawozów	5 lat	Na podstawie danych szacuje się, że 73% pofermentu w Europie jest stosowane bezpośrednio jako nawóz biologiczny, a ok. 15% wyprodukowanego pofermentu jest ulepszone przed zastosowaniem na polach uprawnych. Pozostała część pofermentu trafia do innych zastosowań, takich jak ogrodnictwo, produkcja gleby, pokrycie składowisk odpadów, przetwarzanie biologiczne, lub poferment jest eksportowany. Wykorzystanie pofermentu wykracza poza tradycyjnie znane nam zastosowanie w rolnictwie, poferment znajduje coraz szersze zastosowanie w przemyśle spożywczym, paszowym, i chemicznym.	odrzucona	Samo zastosowanie zwiększenie potencjału sekwestracji węgla nie wpisuje się bezpośrednio w specyfikę finansowania przedsięwzięć ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE). Natomiast wsparcie wychwytywania dwutlenku węgla/metanu - Wsparcie rozwoju CCS, CCU oraz wychwytywania metanu- przewidziane jest w innym projekcie planowanym do finansowania w ramach Funduszu Modernizacyjnego.

6	PGNiG BioEvolution sp. z o.o. / Grupa ORLEN	Algi - źródło pożywienia i bezpieczeństwa żywnościowego, magazyn energii, substrat do wytwarzania ciepła, energii elektrycznej lub biopaliw zaawansowanych, element zrównoważonej gospodarki i prośrodowiskowego oczyszczania ścieków i zbiorników.	5 lat	Hodowla mikroglonów może być interesującym sposobem na innowacyjne zagospodarowanie odcieku pofermentacyjnego (frakcji ciekłej pofermentu). Główną cechą glonów jest ich wysoka produktywność w odniesieniu do zdolności wykorzystania węgla oraz N i P obecnego w odcieku pofermentacyjnym. Glony pozwalają na efektywne oczyszczanie odcieku pofermentacyjnego, w efekcie czego powstaje woda, którą można w sposób bezpieczny zawrócić do środowiska, np. do nawadniania upraw. Zagospodarowanie masy pofermentacyjnej w wyniku zastosowania zaawansowanych metody zagospodarowania masy pofermentacyjnej stworzy innowacyjne produkty, spowoduje, że biogazownia docelowo stanie się podstawą systemu biorafineryjnego - w którym tworzone są obok paliwa (biogazu/biometanu) także inne zaawansowane produkty o wysokiej wartości dodanej, np. pasze, biomateriały, podłoża/preparaty do hodowli roślinnej/zwierzęcej, a nawet suplementy diety.	odrzucona	Propozycja zakresu wsparcia nie wpisuje się bezpośrednio w specyfikę finansowania przedsięwzięć ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE).
7	PGNiG BioEvolution sp. z o.o. / Grupa ORLEN	Budowa i modernizacja infrastruktury do transportu i składowania CO2 oraz budowa połączeń międzysystemowych	5 lat	Celem programu jest zmniejszenie emisji CO2 generowanej przez przemysł energetyczny, chemiczny, cementowy, stalowy poprzez budowę nowej i modernizację istniejącej infrastruktury do transportu i składowania CO2 wraz z budową połączeń międzysystemowych. Programem powinny być objęte inwestycje w zakresie budowy lub modernizacji sieci gazociągowej transportującej CO2 od emitentów przemysłowych do podziemnych składowisk w strukturach geologicznych, inwestycje w zakresie budowy stacji redukcyjno-pomiarowych, budowa hubów zbioru CO2, budowa sieci kontrolno-pomiarowej infrastruktury przesyłowej, Program przyczyni się do uzyskania realnych zdolności przesyłowych dużych strumieni CO2 na linii emitent-składowisko co w efekcie będzie skutkowało zmniejszeniem emisji CO2.	częściowo przyjęta	Planowanie wsparcie danego obszaru - Wsparcie rozwoju CCS, CCU. Instalacje do wychwytywania / magazynowania / utylizacji dwutlenku węgla / metanu: CCS (tj. wychwytywania i składowanie dwutlenku węgla, ang. carbon capture and storage) oraz CCU (tj. wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, ang. carbon capture and utilisation). Program rekomendowany do wsparcia do 2030 r., w tym kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO) oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEniKS).
8	PGNiG BioEvolution sp. z o.o. / Grupa ORLEN	Wsparcie wykorzystania paliw alternatywnych i zeroemisyjnych (m.in. LNG, bioLNG, metanol, wodór, amoniak) w żegludzie morskiej i śródlądowej. Rozbudowa pełnego łańcucha wartości dla zastosowania paliw alternatywnych i zeroemisyjnych w transporcie wodnym śródlądowym oraz transporcie morskim – infrastruktury transportującej, bunkrującej i wykorzystującej te paliwa do zasilania silników.	5 lat	Celem programu jest zmniejszenie śladu węglowego pochodzącego z transportu wodnego śródlądowego i morskiego poprzez zbudowanie logistyki dostaw oraz transportu paliw alternatywnych oraz zeroemisyjnych (m.in. LNG, bioLNG, metanol, biometanol, wodór, amoniak) na potrzeby żeglugowe. W ramach programu przewiduje się wsparcie zastosowania paliw alternatywnych i zeroemisyjnych dla całego łańcucha wartości żeglugi, w szczególności dla następujących działań: budowa jednostek pływających napędzanych paliwami alternatywnymi i/lub zeroemisyjnymi, budowa infrastruktury bunkrującej paliwa alternatywne lub/i zeroemisyjne (statki bunkierki, cysterny służące do transportu i bunkrowania jednostek pływających (statków), których napędy są zasilane paliwami alternatywnymi lub/i zeroemisyjnymi, urządzenia multiplikujące transfer paliw alternatywnych lub/i zeroemisyjnych ze statku oraz na statek), budowa jednostek służących do transportu paliw alternatywnych lub/i zeroemisyjnych po wodach śródlądowych i morskich	częściowo przyjęta	W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z m.in. odnawialnym wodorem - wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu, poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów, np.: drogowego, kolejowego, promowego, morskiego etc. Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO i FEniKS.
9	Związku Pracodawców Producentów Materiałów dla Budownictwa	zmniejszenie ogólnego zużycia energii poprzez poprawę efektywności energetycznej w przemyśle wyrobów budowlanych	Granty i niskooprocentowane pożyczki	Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej. Po pierwsze musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych. Po drugie sam musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Z tego powodu warto objąć go wsparciem. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza tych energochłonnych ma już plany transformacji. Poniżej przedstawiamy przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych:	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu
10	Związku Pracodawców Producentów Materiałów dla Budownictwa	produkcja i wykorzystywanie wodoru odnawialnego w przemyśle wyrobów budowlanych	Granty i niskooprocentowane pożyczki	Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej. Po pierwsze musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych. Po drugie sam musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Z tego powodu warto objąć go wsparciem. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza tych energochłonnych ma już plany transformacji. Poniżej przedstawiamy przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych:	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu
11	Związku Pracodawców Producentów Materiałów dla Budownictwa	magazynowanie energii w przemyśle wyrobów budowlanych	Granty i niskooprocentowane pożyczki	Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej. Po pierwsze musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych. Po drugie sam musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Z tego powodu warto objąć go wsparciem. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza tych energochłonnych ma już plany transformacji. Poniżej przedstawiamy przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych:	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu

12	Polska Unia Ceramiczna	Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i gazu ziemnego poprzez efektywność energetyczną w przemyśle płytek ceramicznych	Dotacje, granty i niskooprocentowane pożyczki	Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej. Po pierwsze musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych. Po drugie sam musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Z tego powodu warto objąć go wsparciem. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza tych energochłonnych ma już plany transformacji. Poniżej przedstawiamy przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych: <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie zużycia gazu - zastosowanie wodoru jako paliwa alternatywnego z sukcesywną wymianą parku maszynowego – pieców do wypalania ceramiki. • Magazyn Energii do PV 200 Kw • Modernizacja Zakładu - zmniejszenie energochłonności procesu produkcyjnego. • Modernizacja Zakładu (zastąpienie zasilania metanem energią elektryczną z wykorzystaniem instalacji OZE i magazynowaniem energii) • Budowa/rozbudowa instalacji PV z Magazynami Energii z OZE. • Transport wewnętrzny - zasilanie paliwem wodorowym • Budowa stanowisk z infrastrukturą zasilającą do ładowania floty (samochody elektryczne). Warto aby te kosztowanie działania, zwłaszcza wykorzystanie wodoru w przemyśle uzyskały wsparcie z Funduszu Modernizacyjnego	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: <i>Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej</i> . Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcia dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Dodatkowo funkcjonowało wsparcie „Pomoc dla przemysłu energochłonnego związana z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.” Uwaga analogiczna jak w pktcie 9-11.
13	Polska Unia Ceramiczna	Produkcja i wykorzystanie wodoru w przemyśle płytek ceramicznych	Dotacje, granty i niskooprocentowane pożyczki	Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej. Po pierwsze musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych. Po drugie sam musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Z tego powodu warto objąć go wsparciem. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza tych energochłonnych ma już plany transformacji. Poniżej przedstawiamy przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych: <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie zużycia gazu - zastosowanie wodoru jako paliwa alternatywnego z sukcesywną wymianą parku maszynowego – pieców do wypalania ceramiki. • Magazyn Energii do PV 200 Kw • Modernizacja Zakładu - zmniejszenie energochłonności procesu produkcyjnego. • Modernizacja Zakładu (zastąpienie zasilania metanem energią elektryczną z wykorzystaniem instalacji OZE i magazynowaniem energii) • Budowa/rozbudowa instalacji PV z Magazynami Energii z OZE. • Transport wewnętrzny - zasilanie paliwem wodorowym • Budowa stanowisk z infrastrukturą zasilającą do ładowania floty (samochody elektryczne). Warto aby te kosztowanie działania, zwłaszcza wykorzystanie wodoru w przemyśle uzyskały wsparcie z Funduszu Modernizacyjnego	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcia dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Dodatkowo funkcjonowało wsparcie „Pomoc dla przemysłu energochłonnego związana z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.” Uwaga analogiczna jak w pktcie 9-11.
14	Polska Unia Ceramiczna	Magazynowanie energii elektrycznej w przemyśle płytek ceramicznych	Dotacje, granty i niskooprocentowane pożyczki	Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej. Po pierwsze musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych. Po drugie sam musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Z tego powodu warto objąć go wsparciem. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza tych energochłonnych ma już plany transformacji. Poniżej przedstawiamy przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych: <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie zużycia gazu - zastosowanie wodoru jako paliwa alternatywnego z sukcesywną wymianą parku maszynowego – pieców do wypalania ceramiki. • Magazyn Energii do PV 200 Kw • Modernizacja Zakładu - zmniejszenie energochłonności procesu produkcyjnego. • Modernizacja Zakładu (zastąpienie zasilania metanem energią elektryczną z wykorzystaniem instalacji OZE i magazynowaniem energii) • Budowa/rozbudowa instalacji PV z Magazynami Energii z OZE. • Transport wewnętrzny - zasilanie paliwem wodorowym • Budowa stanowisk z infrastrukturą zasilającą do ładowania floty (samochody elektryczne). Warto aby te kosztowanie działania, zwłaszcza wykorzystanie wodoru w przemyśle uzyskały wsparcie z Funduszu Modernizacyjnego	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcia dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Dodatkowo funkcjonowało wsparcie „Pomoc dla przemysłu energochłonnego związana z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.” Uwaga analogiczna jak w pktcie 9-11.
15	BRAND ROCK Sp. z o.o. (operator sieci ładowania EV BeReady2GO)	Wznowienie programu finansowania infrastruktury do ładowania EV	Finansowanie stacji dużych mocy, czyli min. 150kW	Rozwój elektromobilności w Polsce jest daleki od oczekiwań, a także w ogóle nieporównywalny z krajami takimi, jak Niemcy czy Holandia. W Polsce jest jedynie ok. 60 tys BEV, czyli w pełni elektrycznych aut. Główną przyczyną jest brak infrastruktury, a jedyny program dofinansowania, czyli wzdłuż sieci TEN-T jest niewystarczający w związku z punktem powyżej. Polska ma bardzo dużo do nadrobienia w tym obszarze, więc nie można mówić o możliwości samofinansowania/samowystarczalności tego biznesu w naszym kraju. Żaden bank nie chce finansować budowy tej infrastruktury, twierdząc, że nie jest w stanie policzyć potencjalnych przychodów (właśnie ze względu na zbyt małą liczbę EV) lub wręcz twierdząc, że zaciągnięte potencjalne kredyty nie będą obsługiwane właśnie ze względu na zbyt małą liczbę EV. To powoduje, że koło się zamyka.	częściowo przyjęta	W IV kwartale 2024 r. planowany jest nabór wniosków o dofinansowanie w programie <i>Wsparcie budowy lub rozbudowy ogólnodostępnej stacji ładowania dla transportu ciężkiego</i> , dzięki konsultacjom społecznym rozszerzono zakres wsparcia programu - ogólnodostępna stacja ładowania musi być zlokalizowana wzdłuż dróg sieci bazowej TEN-T tj., na drodze należącej do sieci drogowej TEN-T lub <u>w odległości do 3 km jazdy od najbliższego zjazdu z drogi TEN-T lub centrum logistycznego (DEPOT) lub terminalu intermodalnego (w odległości do 3 km jazdy od tych obiektów).</u>

16	Ministerstwo Infrastruktury – Departament Dróg Publicznych	Rozszerzenie zakresu Projektu Programu: Wsparcie budowy i/lub rozbudowy ogólnodostępnej stacji ładowania dla transportu ciężkiego o wybrane MOP na sieci kompleksowej i rozszerzonej bazowej (pierwsze 2 nabory dedykowane wyłącznie dla wybranych ciągów dróg: A18, S5, S6, S7, S8, ostatni nabór dla wszystkich).	Warunki wsparcia: Jak w programie już przedłożonym do akceptacji EBI + rozszerzenie o MOP, dla których została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach a droga wg. Harmonogramu inwestora (GDDKIA) na dzień rozpatrywania wniosku będzie udostępniona do ruchu do 31.12.2027 roku.	Cele AFIR dla HDV w perspektywie 2025, 2027 i 2030 roku dotyczą całej sieci TEN-T – nie tylko sieci bazowej. Cel pośredni na 2027 rok mówi o 50% całej sieci TEN-T, a więc w przypadku Polski mówimy o całej istniejącej (już wybudowanej lub w tym momencie lub będącej w budowie w standardzie A lub S) sieci TEN-T zarówno bazowej, rozszerzonej bazowej jak i kompleksowej. Warto podkreślić, że tylko na takich odcinkach są MOP i inwestycje bezpośrednio na sieci TEN-T lub jej bezpośrednim sąsiedztwie nie będą stracone (i będą jednocześnie gwarantować spełnienie przez PL wymogów AFIR).	przyjęta	Program rekomendowany do wsparcia do 2030 r. w ramach Funduszu Modernizacyjnego - kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.
17	Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.	Wykorzystanie biomasy w ciepłownictwie	Dofinansowanie w formie: a) wyłącznie dotacji, b) wyłącznie pożyczki, c) dotacji i pożyczki łącznie; Poziom dofinansowania zgodnie z GBER. Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.) prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła lub wytwarzania w skojarzeniu ciepła i energii elektrycznej.	Obecnie ponad 80 proc. systemów ciepłowniczych w polskich miastach opartych jest na kotłach węglowych i zwykle są to jednostki liczące kilkadziesiąt lat. Konieczność ich modernizacji, lub wymiany, wynikająca z wymogów przepisów wymagać będzie poniesienia wielomiliardowych nakładów. Biorąc pod uwagę kluczową rolę sektora ciepłowniczego w dekarbonizacji gospodarki, niezbędne jest strategiczne podejście do planowania wsparcia realizacji inwestycji umożliwiających odejście od węgla w większości systemów ciepłowniczych w Polsce. Sieci ciepłownicze w Polsce są dostosowane do pracy z tradycyjnymi źródłami ciepła, które zapewniają wyższe temperatury w porównaniu z OZE. Obecnie kotły biomasowe są jedynym odnawialnym źródłem energii zdolnym dostarczyć wysokie parametry wody sieciowej przy zachowaniu akceptowalnej ceny dla klienta. Dodatkowo, kotły biomasowe mogą podnosić parametry ciepła z innych niskotemperaturowych odnawialnych źródeł energii. Kotły biomasowe stanowią kluczowy element współczesnej transformacji energetycznej, tworząc połączenie między przyszłością ciepłownictwa opartego na OZE i sieciach o niskich parametrach, a obecnymi możliwościami działania na wysokotemperaturowych systemach ciepłowniczych obecnych w Polsce. Biomasa została wyłączona ze wsparcia w ramach programu priorytetowego OZE – źródło ciepła dla ciepłownictwa, a obecnie ani programy regionalne, ani FENIKS nie dają możliwości dofinansowania instalacji na biomasę w formie stałej. Wsparcie budowy instalacji biomasowych przyniosłoby wieloletnie pozytywne skutki zarówno dla energetyki jak i dla polskiego rolnictwa. Koncentrowanie się w zakresie rozwoju OZE głównie na energii solarnej nie uwzględnia braku przewidywalności pozyskiwania energii z tego źródła, podczas gdy energia z biomasy jest możliwa do pozyskiwania w każdym czasie. Nie tylko brak wsparcia biomasy może stanowić problem dla krajowego ciepłownictwa, ale także brak spójnego systemu jej produkowania, przetwarzania, logistyki oraz efektywnego spalania. A to będzie możliwe tylko w sytuacji, gdy przedsiębiorstwa ciepłownicze będą mogły dobrze się przygotować do procesu inwestycyjnego w oparciu o wsparcie z NFOŚiGW, znając harmonogram naborów wniosków oraz jego warunki przynajmniej z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem.	odrzucona	Zgodnie z treścią uzasadnienia pytania wspieranie budowy instalacji wytwarzania biomasy nie wpisuje się w obszary wsparcia wskazane w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959, z dnia 10 maja 2023 r., zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych. Wykorzystanie biomasy do produkcji energii lub ciepła (CHP) mieści się natomiast w obszarze dyrektywy, dlatego możliwe jest jedynie rozpatrzenie tej opcji, w zależności od stopnia wykorzystania budżetu FM w kolejnych transzach.
18	Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.	Wykorzystanie OZE (<2MWt) w ciepłownictwie	j.w.	Niezwyczajnie potrzebne wsparcie na inwestycje w pompy ciepła oraz kolektory słoneczne na potrzeby ciepłownictwa jest obecnie możliwe w ramach programu priorytetowego „OZE – źródło ciepła dla ciepłownictwa”. Jednakże kryterium dostępu „źródła o łącznej mocy zainstalowanej co najmniej 2 MWth” powoduje wykluczenie wielu potrzebnych instalacji w mniejszych systemach ciepłowniczych. Linia demarkacyjna określająca moce przewidziane do dofinansowania w ramach programu krajowego (geotermia: pow. 2 MWth) nie bierze pod uwagę pomp ciepła wykorzystujących inne źródła ciepła, np. ciepło odpadowe, a granica powyżej 0,5MWth dla energii słonecznej powoduje powstanie luki demarkacyjnej między 0.5MWth, a 2MWth. Aktualnie nie ma też możliwości wsparcia przedmiotowych instalacji z programu FENIKS, ani z programów regionalnych.	częściowo przyjęta	Do rozważenia - w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.

19	Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.	Kotły elektrodowe w ciepłownictwie	j.w.	Kotły elektrodowe pełnią funkcję rezerwowo-szczytową, gwarantując bezpieczeństwo dostaw ciepła w sytuacji zwiększonego zapotrzebowania przy niskich temperaturach. Są też kluczowym elementem umożliwiającym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w wysokoparametrowych systemach ciepłowniczych jako źródło szczytowe oraz do podwyższania temperatury czynnika akumulacyjnego z sezonowych magazynów ciepła. Obecnie nie ma możliwości wsparcia finansowania kotłów elektrodowych.	odrzucona	Wspieranie rozwoju konkretnej technologii może wpłynąć na rynek producentów urządzeń grzewczych (kotłów), a co za tym idzie zaburzyć jego równowagę. Z tego punktu widzenia wspieranie takich inwestycji / przedsięwzięć jest niemożliwe ze względu na obowiązujące przepisy pomocy publicznej. Należy przede wszystkim sprawdzić czy dane przedsięwzięcie/ inwestycja poprawia efektywność energetyczną lub wpływa znacząco na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Podobne inwestycje (jeśli zostanie wykazana efektywność energetyczna lub redukcja emisji gazów cieplarnianych) są wspierane w ramach już istniejących programów, np. Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Ponadto sama technologia zastosowania kotłów elektrodowych może budzić wątpliwości, co do jej efektywności - zarówno technologicznej jak i kosztowej. Należy brać tu pod uwagę koszty zużycia prądu, koszty wymiany elektrod, których cykl pracy jest znacznie krótszy od np. przepływowych grzałek elektrycznych, ewentualne problemy z korozją stalowych elementów (armatury, rurociągów, pomp) instalacji grzewczej.
20	Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.	Wymienniki ciepła + OZE (np. ze spalin)	j.w.	<p>Ciepło odpadowe w większości jest wytwarzane podczas różnych procesów przemysłowych i usługowych. Można je wykorzystać do ogrzewania lub chłodzenia, a w zależności od procesu, w którym jest generowane, charakteryzuje się różnymi poziomami temperatur. W przypadku niskich temperatur, wykorzystanie ciepła odpadowego wymaga dodatkowego dogrzewania (np. z wykorzystaniem pomp ciepła lub innych źródeł). Jedyne straty, które powstają przy wykorzystaniu ciepła odpadowego, to straty przesyłu ciepła (w tym straty na wymienniku ciepła) - dlatego uzyskany poziom temperatury z ciepła odpadowego oraz odległość między źródłem ciepła, a systemem odbioru ma duży wpływ na efektywność wykorzystania ciepła odpadowego. Przykładowo ciepło odpadowe z sektora usług, generowane jest w znacznie mniejszych ilościach ale występuje blisko odbiorców, co ma duże znaczenie w przypadku obszarów miejskich, gdzie znajdują się głównie systemy ciepłownicze w Polsce.</p> <p>W przypadku ciepła odpadowego z sektora przemysłowego bardzo często jest wymagana konieczność dystrybucji tego ciepła co wymaga także wykonania dodatkowych instalacji pompowych, które stanowią nieodłączny składnik instalacji i umożliwiają wykorzystanie ciepła odpadowego w systemach ciepłowniczych. Aktualnie brakuje wsparcia (zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym) na tego typu technologie (np. wymienniki ciepła umożliwiające wykorzystanie ciepła odpadowego ze spalin, centr komputerowych, pralni itd.) i co jest kluczowe - ich integrację z istniejącymi i/lub planowanymi systemami ciepłowniczymi.</p> <p>Ten ostatni aspekt stanowi kwintesencję potrzeb współczesnego ciepłownictwa. Inwestycje w źródła, wymienniki ciepła, magazyny energii i sieci przesyłowe muszą być prowadzone kompleksowo i w sposób zsynchronizowany, by odejściu od paliw kopalnych towarzyszyło możliwie efektywne wykorzystanie OZE, przy minimalnej uciążliwości dla mieszkańców korzystających z ciepła systemowego, w trakcie procesu transformacji,</p>	odrzucona	Opisane technologie nie są na chwilę obecną wystarczająco dojrzałe aby zapewnić osiągnięcie zakładanego efektu ekologicznego/rzeczowego. Ponadto w takim przypadku bardzo trudne byłoby opracowanie metodyki obliczenia efektu ekologicznego przedsięwzięcia. Niedojrzałość tego typu technologii na rynku polskim może skutkować również brakiem odpowiedniej ilości projektów a co za tym idzie problemami z wykorzystaniem ewentualnej alokacji. W tym konkretnym przypadku bardziej zasadne wydaje się skorzystanie w pierwszej kolejności z dofinansowania na badania i rozwój konkretnych technologii, pozwalających na wykorzystanie ciepła odpadowego z np. serwrowni, pralni itp. oraz ich integrację z istniejącymi i/lub planowanymi systemami ciepłowniczymi. Niemniej jednak, jeżeli zostanie wykazane, że inwestycja zapewni redukcję emisji gazów cieplarnianych lub/i efektywność energetyczną może być finansowana z już istniejących programów w ramach środków z FM: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wspierania dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD.
21	Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.	Kompleksowe projekty OZE	j.w.	Wykorzystanie lub/i łączenie ze sobą odnawialnych źródeł energii na potrzeby systemów ciepłowniczych niesie za sobą konieczność podniesienia parametrów ciepła z niskotemperaturowych OZE by włączyć je do wysokoparametrowych sieci ciepłowniczych w Polsce. Oznacza to konieczność zastosowania dodatkowego źródła (np. kotły biomasowe lub CHP), co w ramach obecnie dostępnych lub planowanych naborów jest niemożliwe. Dostępne programy priorytetowe umożliwiają ubieganie się o dofinansowanie w wyrywkowy sposób (np. na digitalizację, ale już nie na modernizację czy rozbudowę sieci, które także wymagają dostosowania do nowoczesnych rozwiązań; źródła OZE – bez możliwości integracji z urządzeniami umożliwiającymi podwyższenie parametrów wytworzonego ciepła i integrację z systemami ciepłowniczymi) co może sprawdza się w przemyśle, natomiast bardzo komplikuje proces dekarbonizacji ciepłownictwa. Tylko poprzez kompleksowe podejście do całego procesu wytwarzania ciepła z OZE, magazynowania nadwyżek energii, podnoszenia jego parametrów do wymogów wysokoparametrowych sieci ciepłowniczych - można mówić o realnym odejściu od węgla w polskim ciepłownictwie. Rozwiązania kompleksowe umożliwią także wykazanie i monitorowanie rzeczywistych wskaźników środowiskowych - redukcję emisji CO2 oraz uzyskanie dodatkowych oszczędności energii pierwotnej.	odrzucona	Obszary wsparcia do analizy w kolejnych latach realizacji FM. Rozbudowa sieci ciepłowniczych wspierana jest w ramach FENiKS.

22	Ministerstwo Infrastruktury – Departament Dróg Publicznych	Budowa przyłącza elektroenergetycznego pomiędzy Głównym Punktem Zasilającym (GPZ) a granicą Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP) znajdującego się bezpośrednio na sieci TEN-T na potrzeby realizacji stacji ładowania pojazdów lekkich i ciężkich bateryjnych oraz innych zero i niskoemisyjnych pojazdów ciężkich zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1804 z dnia 13 września 2023 roku (dalej AFIR). Budowa innego przyłącza do granicy Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP) znajdującego się bezpośrednio na sieci TEN-T na potrzeby realizacji stacji paliw alternatywnych, zgodnie z definicją paliw alternatywnych zawartą w AFIR.	Warunki wsparcia: • Złożony wniosek inwestora (lub GDDKIA jako inwestora zastępczego) do konkretnego Operatora o przyłączy energetyczne lub inne do granicy działki Miejsca Obsługi Podróżnych na sieci TEN-T. • Deklaracja OSD, że docelowo nastąpi zwiększenie mocy przyłączy do MOP do min. wartości wskazanych przez AFIR lub akt delegowany. • W przypadku wniosków złożonych przez inwestora (nie GDDKIA – inwestora zastępczego) dodatkowo deklaracja inwestora, że zwiększy docelowe moce stacji ładowania na MOP zgodnie z popytem, min. do wartości wskazanych przez AFIR lub akt delegowany a także, że na MOP zapewni również magazyn mocy zasilany w x% energią z OZE, wytwarzaną na MOP lub przylegającym do MOP pasie drogowym (preferowany udział OZE i wielkość magazynu mocy do ustalenia pomiędzy resortem infrastruktury i resortem klimatu i środowiska, z uwzględnieniem uwarunkowań ekonomicznych). • Wsparcie dotyczy MOP istniejącego lub projektowanego (wydana Decyzja o Środowiskowych	Cele AFIR dla HDV w perspektywie 2025, 2027 i 2030 roku dotyczą całej sieci TEN-T – nie tylko sieci bazowej. Cel pośredni na 2027 rok mówi o 50% całej sieci TEN-T, a więc w przypadku Polski mówimy o całej istniejącej (już wybudowanej lub w tym momencie lub będącej w budowie w standardzie A lub S) sieci TEN-T zarówno bazowej, rozszerzonej bazowej jak i kompleksowej. Warto podkreślić, że tylko na takich odcinkach są MOP i inwestycje bezpośrednio na sieci TEN-T lub jej bezpośrednim sąsiedztwie nie będą stracone (i będą jednocześnie gwarantować spełnienie przez PL wymogów AFIR). Cele AFIR wykraczają poza elektryfikację pojazdów ciężkich i obejmują również inne bezemisyjne i niskoemisyjne paliwa, dlatego wsparcie powinno być dedykowane również innym przyłączom potrzebnym do zasilania pozostałych paliw alternatywnych. Realizacja inwestycji bezpośrednio na Miejscach Obsługi Podróżnych (a nie w dopuszczalnej odległości do 3 km od węzła) jest zgodna z nadrzędną zasadą przyjętą przez Wspólnotę „efektywność energetyczna przede wszystkim”, bo unikamy niepotrzebnych przebiegów i strat energetycznych w transporcie osobowym i towarowym. Wskazany obszar wsparcia realizuje, oprócz podstawowego celu transformacji energetycznej w transporcie drogowym, również cel gospodarczy inicjatywy RePowerEU, jakim jest uniezależnienie się od importu surowców kopalnych. Dzięki przedmiotowemu wsparciu osiągnięte zostaną również cele społeczne, obejmujące ochronę środowiska a także życia i zdrowia obywateli. Wsparcie jest uzasadnione licznymi problemami z przyłączami energetycznymi w wymaganych przez inwestorów terminach i mocach. Wsparcie przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i wzrostu efektywności energetycznej transportu a także zwiększenia udziału OZE w zużyciu energii w transporcie (zgodnie z celem 29% do 2030) oraz zwiększenia udziału biopaliw zaawansowanych w transporcie (zgodnie z celem 5% energii dostarczanej dla sektora transportu).	przyjęta	Program rekomendowane do wsparcia do 2030 r., - kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 - <i>Wsparcie budowy przyłączy elektroenergetycznych pomiędzy Głównym Punktem Zasilającym (GPZ) a granicą Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP)</i> - do doszczegółowienia na dalszych etapach prac. Dodatkowo w IV kwartale 2024 r. planowany jest nabór wniosków o dofinansowanie w programie <i>Wsparcie budowy lub rozbudowy ogólnodostępnej stacji ładowania dla transportu ciężkiego</i> , dzięki konsultacjom społecznym rozszerzono zakres wsparcia programu - ogólnodostępna stacja ładowania musi być zlokalizowana wzdłuż dróg sieci bazowej TEN-T tj. na drodze należącej do sieci drogowej TEN-T lub w odległości do 3 km jazdy od najbliższego zjazdu z drogi TEN-T lub centrum logistycznego (DEPOT) lub terminalu intermodalnego (w odległości do 3 km jazdy od tych obiektów).
23	LOTOS Petrobaltic S.A.	Budowa instalacji do produkcji odnawialnego metanolu w przybrzeżnej części Polski	80% kosztów kwalifikowanych, Bateria elektrolizerów posadowiona na obszarach morskich na dedykowanych nowych platformach stacjonarnych, zasilanie pozyskane wyłącznie z OZE, dodatkowo dywersyfikacja źródeł, w części z PV i części z MFW. Zakładane wsparcie publiczne na poziomie 1 MLD PLN, Dofinansowanie z FM- 2 mld. PLN, Przewidywany koszt całkowity przedsięwzięcia ok 3,5 mln PLN.	Łądowa instalacja do produkcji e-metanolu oparta o proces CAMERE (carbon dioxide hydrogenation to methanol via reverse water gas shift reaction), o wydajności 100 tysięcy ton rocznie. Produkcja wodoru z wody morskiej – instalacja elektrolizerów o mocy 115 MW (wstępne założenie połowa alkalicznych, druga połowa typu PEM), zasilanie „zieloną” energią – mix instalacji PV, wiatr on-shore i offshore o łącznej mocy 1,3 GW. Wychwył CO2 – CO2 pochodzi z emisji aglomeracji Trójmiejskiej, Elektrociepłowni, Rafinerii. Zasilanie elektryczne instalacji pozyskane z PV ze współczynnikiem sprawności na poziomie 50-60% oraz MFW operowanej przez jednego z operatorów morskiej energetyki wiatrowej na poziomie 70%. Ustalenie łańcucha dostaw CO2 jako elementu najistotniejszego w tym przedsięwzięciu. Okres wdrażania: 5-6 lat, projekt rozbudowany infrastrukturalnie, rozpoczęcie z uruchomieniem 2031 roku Beneficjenci: Armatorzy statków pracujących w układach dual-fuel, wykorzystywanie w innych segmentach gospodarki niskoemisyjnego paliwa w silnikach spalinowych. Silnie oddziaływanie dekarbonizacyjne każdego ze wskazanych obszarów. Zakres wsparcia: finansowanie budowy instalacji lądowej i morskiej.	odrzucona	Fundusz Modernizacyjny przewidziany jest do 2030 r. planowane rozpoczęcie na 2031 r. nie miesi się w przedziale czasowym FM. Do ewentualnej dyskusji/ustalenia z EBI/KE czy instalacja do produkcji metanolu wpisywałaby się w obszar wsparcia w ramach FM. Produkcja wodoru (odnawialnego) do rozważania w kolejnych transzach po wyczerpaniu środków dostępnych w ramach innych środków wsparcia (KPO, FEnKS).

24	MRPiPS (DES)	Propozycja nowego programu – Zielona ekonomia społeczna. Program powinien umożliwić realizowanie inwestycji w podmiotach ekonomii społecznej.	Okres wdrażania: 5 letni okres wdrażania Beneficjent: Podmioty ekonomii społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 5. Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej Zakres wsparcia: 1. Poprawa efektywności energetycznej działalności prowadzonej przez podmioty ekonomii społecznej (np. inwestycje w bardziej energooszczędne urządzenia, wyposażenie, technologie, wykorzystywane do prowadzonej przez PES działalności). 2. Ponoszenie efektywności energetycznej budynków i lokali wykorzystywanych przez podmioty ekonomii społecznej (PES) do prowadzonej działalności (np. termomodernizacja). 3. Inwestycje w odnawialne źródła energii (w tym np.: zakup i montaż siłowni wiatrowych, paneli fotowoltaicznych itp., budowa systemu magazynowania energii elektrycznej, Budowa przyłącza do sieci i infrastruktury towarzyszącej) skrócony opis: Program zapewnić będzie kompleksowe wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej. Oznacza to, że będą one mogły skorzystać z każdego z typów wsparcia, a także dowolnie łączyć je ze sobą. Wsparcie o którym mowa w pkt. 2 powinno obejmować zarówno możliwość sfinansowania wydatków inwestycyjnych na modernizację istniejących nieruchomości wykorzystywanych przez PES, jak również sfinansować część kosztów związanych z budową takich nieruchomości, o ile zapewniony zostanie w nich odpowiedni poziom efektywności energetycznej. W zadaniu 3 dodatkowo premiiowane będą te inwestycje, w wyniku których PES przyłączy się do spółdzielni energetycznej. Przedsiębiorstwa społeczne, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, będą mogły skorzystać z dotacji.	Program powinien zapewniać możliwość kompleksowego wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, których katalog określony został w ustawie o ekonomii społecznej. Obejmuje on przede wszystkim stowarzyszenia, fundacje oraz niektóre typy spółdzielni. Zdecydowana większość z tych podmiotów prowadzi działalność społeczną, a ewentualne zyski lub nadwyżki przeznaczane są na cele społeczne. Jednocześnie podmioty ekonomii społecznej pełnią ważną rolę w życiu społeczności lokalnych. Realizują one zadania m.in. w obszarze polityki społecznej, edukacji, sportu, kultury ochrony środowiska. Dla tej grupy podmiotów istotnym wyzwaniem pozostaje dostosowanie się do zmieniających się warunków prowadzenia działalności związanych z zieloną transformacją zwłaszcza w zakresie kosztownych inwestycji. Brak odpowiedniego wsparcia może skutkować ograniczeniem działalności podmiotów ekonomii społecznej, co w rezultacie przełoży się negatywnie na sytuację społeczności lokalnych. Interwencja ta wpisuje się w cele Funduszu Modernizacyjnego. Interwencja ta pozwala także na osiąganie pozytywnych efektów społecznych.	odrzucona	Proponowany zakres wsparcia możliwy do dofinansowania w ramach programów regionalnych - np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w programie OA-P1 Zadania z zakresu ochrony powietrza, gdzie beneficjentami mogą być m.in. stowarzyszenie czy fundacja.
25	Departament Rynków Rolnych i Transformacji Energetycznej Obszarów Wiejskich	Program „Ciepło dla wsi”	Zakres inwestycji objętych programem: 1) budowa i montaż instalacji do produkcji ciepła lub chłodu z odnawialnych źródeł energii (biomasa stała) o mocy do 5 MW (w przypadku spółdzielni energetycznych do 30 MW); 2) budowa sieci ciepłowniczych służących dystrybucji ciepła z odnawialnych źródeł energii na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Beneficjenci: rolnik, spółdzielnia energetyczna lub jej członek, powstająca spółdzielnia energetyczna, jednostka samorządu terytorialnego, wspólnota lub spółdzielnia mieszkaniowa, przedsiębiorcy rolno-spożywczy Budżet: 2 mld zł Formy dofinansowania: dotacja i/lub pożyczka Okres wdrażania: 2025-2030	Celem programu jest poprawa jakości powietrza poprzez wzrost wykorzystania ciepła z odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich. Jednym z istotnych problemów środowiskowych na obszarach wiejskich jest tzw. „niska emisja” związana z wykorzystaniem paliw kopalnych do celów grzewczych w instalacjach indywidualnych. Wynika to m.in. ze słabo rozwiniętej sieci ciepłowniczej, umożliwiającej wykorzystanie efektywnych systemów ciepłowniczych oraz niewystarczającego wsparcia do wykorzystywania OZE w produkcji ciepła na obszarach wiejskich. Jednocześnie w związku z sytuacją na rynku węgla występującą w poprzednich sezonach grzewczych, obserwujemy coraz większe zainteresowanie wykorzystywaniem na ten cel lokalnie dostępnej biomasy. Z analiz Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach wynika, że dysponujemy znacznym potencjałem rzeczywistych nadwyżek słomy oraz siana, które mogą być przeznaczone na potrzeby inne niż rolnicze, tj. m.in. bez uszczerbku dla żyzności gleb. Źródłem biomasy o dużym potencjale jest również sadownictwo, utrzymanie terenów zielonych oraz leśnictwo. Niezbędne jest zatem ustanowienie programu, który umożliwi poprawę jakości powietrza na obszarach wiejskich przy wykorzystaniu krajowego potencjału biomasy do produkcji ciepła. Program wspierałby budowę instalacji OZE wykorzystujących lokalną biomasę do produkcji ciepła, a także dystrybucję ciepła poprzez lokalne sieci ciepłownicze, zapewniające jego efektywne wykorzystanie.	odrzucona	Są dedykowane obszary wsparcia dla terenów wiejskich: Energia dla wsi, Agroenergia. Obszary wiejskie mogą skorzystać również z programów finansowanych z Funduszu Modernizacyjnego z obszaru ciepłownictwa. W przypadku termomodernizacji oraz rozwoju indywidualnych źródeł OZE można również skorzystać z ogólnopolskiego programu Czyste Powietrze, Mój Prąd oraz Moje Ciepło.
26	LOTOS Petrolbaltic S.A.	Dekarbonizacja transportu morskiego: budowa jednostek serwisowych (CTV oraz cSOV) napędzanych e-metanołem / H2 (ogniowa paliwowe) na potrzeby obsługi Morskich Farm Wiatrowych (wykorzystanie paliw z OZE).	Dofinansowanie w formie dotacji do 50% kosztów, tj. dla 3 jednostek CTV – ok. 45 mln PLN; dla 2 jednostek cSOV/SOV – ok. 260 mln PLN	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu morskiego, stworzenie niskoemisyjnej floty statków do serwisowania Morskich Farm Wiatrowych, obniżenie emisji GHG w transporcie morskim, zwiększenie udziału nowych technologii w procesie zastępowania paliw konwencjonalnych (produkcja e-metanołu, H2). 	częściowo przyjęta	W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z m.in. odnawialnym wodorem - wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów, np.: promowego, morskiego etc. Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO i FENKS.

27	Konfederacja Lewiatan	<p>Propozycja programu/obszaru dotyczy wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie poprawy ich efektywności energetycznej, dzięki kompleksowym inwestycjom z dziedziny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Efektywności energetycznej <u>procesów produkcyjnych</u>, 2. Efektywności energetycznej budynków, 3. Efektywność energetyczna maszyn- rozumiana jako modernizacja z uwzględnieniem ucyfrowienia (connectivity) lub wymiany na bardziej energooszczędne, dzięki możliwości monitorowania i zarządzania zużyciem energii. 4. Inwestycji w OZE zintegrowanych z procesami produkcyjnymi i budynkami, 5. Inwestycji w nowe technologie zapewniające optymalizację zużycia energii jak również progres technologiczny w zakresie wytwarzanych dóbr i usług na rynek. <p>Proponowany program mógłby przybrać postać podobną do realizowanych w przeszłości przez sektor bankowy we współpracy z NFOŚiGW oraz EBOR programów PolSEFF.</p> <p>Kluczowym elementem programu byłaby możliwość realizacji przez firmy kompleksowych inwestycji, których nadrzędnym celem byłoby ograniczenie zużycia energii w powiązaniu z produkcją energii z OZE na potrzeby własne przedsiębiorstwa oraz jednoczesna modernizacja przedsiębiorstwa poprzez wdrożenie takich technologii, które poza niższą konsumpcją energii zapewniałyby wyższą jakość produkowanych dóbr i usług oraz większe zaawansowanie technologiczne przedsiębiorstw.</p> <p>Proponowany program wpisuje się również w wymagania otoczenia biznesowego, które z uwagi na silne powiązania polskiego przemysłu z zagranicznymi łańcuchami dostaw konkuruje nie tylko w wymiarze kosztów produkcji jak również</p>	<p>Segment rynku: MSP, Small MidCAP, MidCAP</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej budynków, • poprawa efektywności energetycznej procesów produkcyjnych (wymiana maszyn i urządzeń na mniej energochłonne), • OZE zintegrowane z procesami produkcyjnymi i budynkami (czyli na potrzeby własne przedsiębiorstw), • technologie wspierające GOZ, <p>Wsparcie:</p> <p>Dotacja 25% - 50% (uzależniona od rodzaju wspieranego przedsięwzięcia, poziomu przewidywanego efektu ekologicznego, kompleksowości inwestycji) wykorzystywana na spłatę kredytu bądź leasingu udzielonego przez instytucję finansową na sfinansowanie inwestycji.</p> <p>Dodatkowy parametr: ograniczona biurokracja programu umożliwiająca skorzystanie ze wsparcia w ramach programu tych przedsiębiorstw, które mają ograniczone zasoby techniczne i administracyjne.</p>	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Konieczność zapewnienia odpowiedniej konkurencyjności polskiego sektora przedsiębiorstw poprzez</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyspieszenie transformacji energetycznej w kierunku nisko/zero-emisyjnej • przyspieszenie dekarbonizacji polskich przedsiębiorstw, • wzmocnienie zaawansowania technologicznego polskich przedsiębiorstw, • obniżenie kosztów działalności firm (poprzez redukcję kosztów energii), • umożliwienie spełnienia wymogów regulacyjnych/wymogów kontrahentów w ramach łańcucha dostaw, <p>Ważne jest to, aby w proponowanym mechanizmie udział miały banki komercyjne oraz spółki leasingowe. To jest kryterium „must have” w kontekście zapewnienia odpowiedniego potencjału dostępu to rynku przedsiębiorstw.</p>	odrzuciona	<p>Proponowany zakres wsparcia pokrywa się z wieloma programami realizowanymi przez NFOŚiGW w ramach środków z FM, w tym dotyczących np. poprawy efektywności energetycznej budynków, wykorzystania OZE w przemyśle, itp. Zakres wsparcia musi być opisany w sposób jasny i czytelny a inwestycje przeznaczone do realizacji w ramach dedykowanych środków muszą być dojrzałe technologicznie, wdrażalne oraz posiadać właściwe przygotowanie instytucjonalne - doświadczenie z wdrażania dotychczasowych obszarów wsparcia pokazuje, że propozycje programów opisane zbyt szeroko, z nieodpowiednimi wskaźnikami efektu rzeczowego/ekologicznego są przez EBI odrzucane. Ponadto konieczność zapewnienia demarkacji między obszarami wsparcia oraz zapobiegania podwójnemu finansowaniu czynią proponowany program niewykonalnym. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcie dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Dodatkowo funkcjonował wsparcie „Pomoc dla przemysłu energochłonnego związana z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.”</p>
28	Konfederacja Lewiatan	<p>Przedłużenie i uproszczenie programu</p> <p>Renowacja z gwarancją oszczędności EPC Plus, w szczególności dla budynków publicznych JST</p>	<p>Proponujemy wydłużenie terminu realizacji do 2033 r.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane do 31.12.2030 r.; 2. środki wydatkowane będą do 31.12.2033 <p>Wydłużenie okresu kwalifikowalności kosztów od 01.07.2021 r. do 31.12.2033 r.</p> <p>Podwyższenie poziomu kosztów kwalifikowanych dla budynków użyteczności publicznej do wyszacowania kosztów na etapie fiszek.</p> <p>Proponujemy dalsze znaczne uproszczenie programu – jedno kryterium - określenie 1 progu 49% bez wyróżniania 3 odrębnych progów wg standardów usprawnień</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Intensywność dofinansowania wynosi do 49% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia <p>Ponadto rekomendowane jest, aby kryteria programu można było traktować i rozliczać łącznie dla określonego portfela budynków - efekt ekologiczny wyliczany dla całej grupy budynków.</p>	<p>Duże inwestycje termomodernizacyjne na wielu budynkach użyteczności publicznej wymagają harmonogramu w dłuższym horyzoncie czasowym i zaplanowania w czasie prac przygotowawczych, prac inwestycyjnych ze względu na np.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. analizy budynków i terminy wynikające z PZP; 2. dostępność wykonawców 3. wyłączenia budynków użyteczności publicznej; <p>Okres kwalifikowalności kosztów powinien być dłuższy, ponieważ gmina nie może zamknąć jednocześnie kilku/kilkunastu obiektów, np. szkoły, szpitale, ponadto może nie mieć dostępnych wykonawców; Prace inwestycyjne przy bardzo zaniedbanych obiektach lub wymagających uzgodnień z konserwatorem zabytków mogą trwać dłużej niż 2 lata. Fiszka powinna już zakładać dość realne poziomy kosztów kwalifikowanych i mechanizmy ich waloryzacji.</p> <p>W przypadku budynków użyteczności publicznej przy dużej powierzchni, często ogromnym zakresie prac – (gdzie gmina musi jeszcze odrębnie ponieść koszty pozostałych prac remontowych niezwiązanych z EE) i różnych poziomach dotychczasowej modernizacji zmniejszenie EK o 60% może być niemożliwe do realizacji w praktyce</p>	przyjęta	<p>Przygotowano propozycję wydłużenia terminu naboru wniosków o dofinansowanie do końca listopada 2024 r.</p>

29	Konfederacja Lewiatan	Kontynuacja programu Kogeneracja dla Ciepłownictwa - Część 3) - budowa lub/i przebudowa jednostek wytwórczych o łącznej mocy zainstalowanej nie mniejszej niż 1 MW	Wsparcie na zasadach analogicznych jak w cz. 1 i cz. 2 programu: kogeneracja dla ciepłownictwa - modernizacja, budowa nowych źródeł kogeneracyjnych; wsparcie dla przedsiębiorców realizujących projekt w ramach systemu ciepłowniczego, o zamówionej mocy cieplnej, na dzień składania wniosku, nie mniejszej niż 50 MW; dotacja do 50 %, pożyczka do 100%, z uwzględnieniem przejścia na paliwo gazowe; okres wdrażania 2024-2030; lokalizacja cała Polska. Zwiększenie budżetu z 6 mld zł do 9 mld zł już funkcjonującego programu, zaakceptowanego przez EBI	Program ma służyć promowaniu wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji dla sektora ciepłowniczego oraz przyczynić się do uzyskania dodatkowej zdolności wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, powodując zmniejszenie emisji CO2 oraz zmniejszenie zużycia energii pierwotnej. Pakiet Fit for 55, nakładając ambitne cele dekarbonizacyjne, uwypuklił równocześnie rolę efektywnych systemów ciepłowniczych oraz znaczenie wysokosprawnej kogeneracji w kontrybuowaniu do tych systemów w kolejnych dekadach. Równocześnie poziom niezbędnych nakładów inwestycyjnych w dekarbonizację ciepłownictwa szacuje się na przeszło 400 mld zł w perspektywie do 2040 r. Jednostki kogeneracji mają ogromne znaczenie dla dekarbonizacji polskiego sektora energetycznego i ciepłownictwa. Udział ciepła wytwarzanego w jednostkach kogeneracji w całkowitej produkcji ciepła w Polsce wynosił w 2022 r. ponad 62%. Ciepłownictwo systemowe zapewnia obecnie dostawy ciepła do ponad 40% gospodarstw domowych, czyli ok. 16 mln odbiorców w Polsce. Nadal w znacznym stopniu produkcja ciepła w kogeneracji oparta jest o węgiel. Dzięki konsekwentnej strategii dekarbonizacyjnej mix paliwowy powinien ulec radykalnej zmianie. Szacuje się, że obecnie w przypadku kogeneracji jedną trzecią stanowią paliwa inne niż węglowe, w tym 15,3% OZE i 8,8% gaz ziemny. Szybkie uzupełnienie tej luki nie nastąpi wyłącznie z wykorzystaniem technologii odnawialnych, konieczne jest także wsparcie dla technologii gazowych, zwłaszcza w okresie spodziewanej luki mocowej, spowodowanej wycofywaniem źródeł węglowych, o szacowanej mocy od 4 do 10 GW do 2030 r. Rozwój sektora i postępująca zmiana struktury wykorzystywanych paliw prowadzą do znaczącego spadku poziomu emisji szkodliwych substancji do atmosfery, w tym ograniczenia zjawiska niskiej emisji, szczególnie groźnej dla zdrowia ludzkiego. Dalsza konsekwentna transformacja sektora ciepłowniczego w Polsce, szczególnie jednostek wysokosprawnej kogeneracji w dużych aglomeracjach miejskich, przyczyni się zarówno do zapewnienia stabilnych dostaw ciepła do odbiorców końcowych, jak i ochrony jakości powietrza. Rozwój wysokosprawnych źródeł kogeneracyjnych kontrybuuje także do celów bezpieczeństwa systemu elektroenergetycznego, stanowiąc stabilne źródło mocy. Dyrektywa 2023/959 utrzymuje możliwość finansowania z Funduszu Modernizacyjnego inwestycji gazowych spełniających warunki taksonomii ze środków pozyskanych ze sprzedaży EUA przed 2028 r.	przyjęta	Kogeneracja dla Ciepłownictwa - część 1 - planowany ponowny nabór: czerwiec 2024 r. - 06.12.2024 r.; Kogeneracja dla Ciepłownictwa - część 2 - nabór trwa do końca 2023 r. i dotyczył zakresu inwestycji dotyczących budowy lub/i przebudowy jednostek wytwórczych o łącznej mocy zainstalowanej nie mniejszej niż 1 MW, pracujących w warunkach wysokosprawnej kogeneracji (z wyłączeniem energii wytworzonej w jednostce kogeneracji opalanej węglem) wraz z podłączeniem ich do sieci, w których do produkcji energii wykorzystuje się: ciepło odpadowe, energię ze źródeł odnawialnych, paliwa gazowe, mieszanki gazów, gaz syntetyczny lub wodór. Planowane jest uruchomienie kolejnego naboru w ramach Części 1.
30	Konfederacja Lewiatan	Zmniejszenie ogólnego zużycia energii poprzez poprawę efektywności energetycznej w przemyśle wyrobów budowlanych	Granty, niskooprocentowane pożyczki, pożyczki z umorzeniami	Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej. 1. Musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych [EPBD]. 2. Musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i potrzebuje wsparcia. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza, energochłonnych ma już plany transformacji. Przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych: • Ograniczenie zużycia gazu - zastosowanie wodoru jako paliwa alternatywnego z sukcesywną wymianą parku maszynowego – pieców do wypalania ceramiki. • Magazyn Energii do instalacji OZE • Modernizacja Zakładu - zmniejszenie energochłonności procesu produkcyjnego. • Modernizacja Zakładu (zastąpienie zasilania metanem energią elektryczną z wykorzystaniem instalacji OZE i magazynowaniem energii) • Budowa/rozbudowa instalacji PV z Magazynami Energii z OZE. • Transport wewnętrzny - zasilanie paliwem wodorowym • Budowa stanowisk z infrastrukturą zasilającą do ładowania floty (samochody elektryczne). Warto aby kosztowanie działania, zwłaszcza wykorzystanie wodoru w przemyśle uzyskały wsparcie z Funduszu Modernizacyjnego W ramach wsparcia dla gospodarki niskoemisyjnej przez KPO (komponent E Zielona, inteligentna mobilność) przewidziane jest jedynie finansowanie instalacji przemysłowych oraz innowacyjnych rozwiązań nastawionych na produkcję instalacji wodorowych. Nie oznacza to wsparcia dla zakładów produkcyjnych, chcących zastosować instalacje wykorzystujące wodór . Przykładowo zakup pieca do wypalania ceramiki bazującego na wodorze a nie metanie nie uzyska dofinansowania, bo nie jest to produkcja instalacji wodorowych. W tej sytuacji transformujące się i ograniczające emisję gazów cieplarnianych przedsiębiorstwa nie mogą liczyć na wsparcie ani z KPO ani z Funduszu Modernizacyjnego.	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcia dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Dodatkowo funkcjonowało wsparcie „Pomoc dla przemysłu energochłonnego związana z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.” Uwaga analogiczna jak w pktcie 9-11.

31	Konfederacja Lewiatan	Produkcja i wykorzystywanie wodoru odnawialnego w przemyśle wyrobów budowlanych	Granty, niskoprocentowane pożyczki, pożyczki z umorzeniami	<p>Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej.</p> <p>1. Musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych [EPBD].</p> <p>2. Musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i potrzebuje wsparcia. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza, energochłonnych ma już plany transformacji.</p> <p>Przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie zużycia gazu - zastosowanie wodoru jako paliwa alternatywnego z sukcesywną wymianą parku maszynowego – pieców do wypalania ceramiki. • Magazyn Energii do instalacji OZE • Modernizacja Zakładu - zmniejszenie energochłonności procesu produkcyjnego. • Modernizacja Zakładu (zastąpienie zasilania metanem energią elektryczną z wykorzystaniem instalacji OZE i magazynowaniem energii) • Budowa/rozbudowa instalacji PV z Magazynami Energii z OZE. • Transport wewnętrzny - zasilanie paliwem wodorowym • Budowa stanowisk z infrastrukturą zasilającą do ładowania floty (samochody elektryczne). <p>Warto aby kosztowanie działania, zwłaszcza wykorzystanie wodoru w przemyśle uzyskały wsparcie z Funduszu Modernizacyjnego</p> <p>W ramach wsparcia dla gospodarki niskoemisyjnej przez KPO (komponent E Zielona, inteligentna mobilność) przewidziane jest jedynie finansowanie instalacji przemysłowych oraz innowacyjnych rozwiązań nastawionych na produkcję instalacji wodorowych. Nie oznacza to wsparcia dla zakładów produkcyjnych, chcących zastosować instalacje wykorzystujące wodór.</p> <p>Przykładowo zakup pieca do wypalania ceramiki bazującego na wodorze a nie metanie nie uzyska dofinansowania, bo nie jest to produkcja instalacji wodorowych. W tej sytuacji transformujące się i ograniczające emisję gazów cieplarnianych przedsiębiorstwa nie mogą liczyć na wsparcie ani z KPO ani z Funduszu Modernizacyjnego.</p>	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcia dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Dodatkowo funkcjonowało wsparcie „Pomoc dla przemysłu energochłonnego związana z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.” Uwaga analogiczna jak w pktcie 9-11.
32	Konfederacja Lewiatan	Magazynowanie energii w przemyśle wyrobów budowlanych	Granty, niskoprocentowane pożyczki, pożyczki z umorzeniami	<p>Przemysł wyrobów budowlanych będzie odgrywał kluczową rolę w realizacji europejskiej i krajowej polityki klimatycznej.</p> <p>1. Musi dostarczyć wyroby konieczne do termomodernizacji istniejących zasobów budowlanych [EPBD].</p> <p>2. Musi poddać się transformacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i potrzebuje wsparcia. Wiele przedsiębiorstw zwłaszcza, energochłonnych ma już plany transformacji.</p> <p>Przykład działań planowanych przez polskiego producenta płytek ceramicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie zużycia gazu - zastosowanie wodoru jako paliwa alternatywnego z sukcesywną wymianą parku maszynowego – pieców do wypalania ceramiki. • Magazyn Energii do instalacji OZE • Modernizacja Zakładu - zmniejszenie energochłonności procesu produkcyjnego. • Modernizacja Zakładu (zastąpienie zasilania metanem energią elektryczną z wykorzystaniem instalacji OZE i magazynowaniem energii) • Budowa/rozbudowa instalacji PV z Magazynami Energii z OZE. • Transport wewnętrzny - zasilanie paliwem wodorowym • Budowa stanowisk z infrastrukturą zasilającą do ładowania floty (samochody elektryczne). <p>Warto aby kosztowanie działania, zwłaszcza wykorzystanie wodoru w przemyśle uzyskały wsparcie z Funduszu Modernizacyjnego</p> <p>W ramach wsparcia dla gospodarki niskoemisyjnej przez KPO (komponent E Zielona, inteligentna mobilność) przewidziane jest jedynie finansowanie instalacji przemysłowych oraz innowacyjnych rozwiązań nastawionych na produkcję instalacji wodorowych. Nie oznacza to wsparcia dla zakładów produkcyjnych, chcących zastosować instalacje wykorzystujące wodór.</p> <p>Przykładowo zakup pieca do wypalania ceramiki bazującego na wodorze a nie metanie nie uzyska dofinansowania, bo nie jest to produkcja instalacji wodorowych. W tej sytuacji transformujące się i ograniczające emisję gazów cieplarnianych przedsiębiorstwa nie mogą liczyć na wsparcie ani z KPO ani z Funduszu Modernizacyjnego.</p>	częściowo przyjęta	Planowane do objęcia wsparciem następujące obszary w ramach Funduszu Modernizacyjnego: magazynowanie energii przez przedsiębiorców, wykorzystanie wodoru w sektorze transportu, infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcia dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Dodatkowo funkcjonowało wsparcie „Pomoc dla przemysłu energochłonnego związana z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.” Uwaga analogiczna jak w pktcie 9-11.

33	Konfederacja Lewiatan	Magazyny energii dla Ciepłownictwa	<p>Dla kogo: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.) prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła lub wytwarzania w skojarzeniu ciepła i energii elektrycznej.</p> <p>Na co: Inwestycje dotyczące budowy magazynów energii (magazyny ciepła) do bilansowania energii cieplnej w ramach systemu ciepłowniczego o mocy zamówionej pow. 5 MW.</p> <p>Forma wsparcia: dotacje w wysokości do 50% wartości kosztów kwalifikowalnych. Pożyczki do wysokości 100% wartości kosztów kwalifikowalnych.</p>	<p>W ramach obecnie oferowanych możliwości wsparcia firm z sektora ciepłowniczego nie ma możliwości uzyskania dofinansowania na inwestycję dotyczącą budowy samodzielnego magazynu ciepła zintegrowanego z systemem ciepłowniczym. Dodatkowo możliwość sfinansowania magazynu ciepła jest obwarowana dodatkowymi wymogami, które nie zawsze odpowiadają potrzebom potencjalnych wnioskodawców (np. ograniczenie wielkości magazynu do mocy zintegrowanego z magazynem źródła).</p> <p>Zwracamy uwagę, że nie wszystkie inwestycje w źródła ciepła odbywają się z wykorzystaniem środków pomocowych. Istnieją inne formy wsparcia, jak np. premia kogeneracyjna, które powodują, że powstają nowe jednostki kogeneracyjne i dla takich systemów ciepłowniczych również pożądane jest dobudowanie magazynu ciepła.</p> <p>Pamiętać również trzeba, że rosnący udział energii z OZE i kogeneracji w miksie energetycznym stwarza nowe wyzwania dla operatorów systemów ciepłowniczych. Konieczne staje się zarządzanie coraz większą ilością energii z niestabilnych źródeł, takich jak OZE i CHP, co wymaga elastyczności i możliwości bilansowania podaży i popytu na ciepło. Magazynowanie energii cieplnej może odegrać kluczową rolę w tym procesie. Umożliwia ono gromadzenie nadwyżek ciepła w okresach niskiego zapotrzebowania, a następnie wykorzystanie tej energii w szczytowych momentach, kiedy zapotrzebowanie na ciepło jest wysokie. Pozwala to na lepsze dopasowanie podaży do popytu, zwiększenie efektywności wykorzystania energii oraz ograniczenie strat przesyłowych.</p> <p>Mimo powyższych korzyści budowa magazynów energii wiąże się ze znacznymi kosztami inwestycyjnymi, które często nie znajdują ekonomicznego uzasadnienia bez dodatkowego wsparcia finansowego. Wprowadzenie nowego obszaru wsparcia przyczyni się do wzrostu inwestycji w tę technologię ze strony operatorów systemów ciepłowniczych.</p> <p>Reasumując wsparcie magazynów energii cieplnej cechuje się poniższymi korzyściami, które uzasadniają konieczność zaproponowania nowego obszaru wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie elastyczności systemu ciepłowniczego i lepsze zarządzanie zmiennością podaży i popytu na ciepło. Magazyny ciepła pozwalają na gromadzenie nadwyżek ciepła w okresach niskiego zapotrzebowania i wykorzystanie tej energii w szczytowych momentach, 2. Lepsze wykorzystanie energii z OZE i CHP. Magazyny umożliwiają bilansowanie niestabilnej produkcji ciepła z OZE i CHP, zwiększając ich udział w miksie energetycznym. 3. Ograniczenie strat przesyłowych i zwiększenie efektywności energetycznej całego systemu ciepłowniczego poprzez lepsze dopasowanie podaży do popytu. 4. Potencjał do obniżenia kosztów operacyjnych dzięki optymalizacji pracy źródeł ciepła i wykorzystaniu tańszej 	częściowo przyjęta	<p>NFOŚiGW ma już w swojej ofercie program finansowany z Funduszu Modernizacyjnego - "OZE – źródło ciepła dla ciepłownictwa", w którym Beneficjentami mogą być:</p> <p>Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.) prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła lub wytwarzania w skojarzeniu ciepła i energii elektrycznej.</p> <p>Rodzaje inwestycji: Inwestycje dotyczące budowy lub/i przebudowy źródeł o łącznej mocy zainstalowanej co najmniej 2 MWt (minimalna moc budowanych/rozbudowywanych źródeł OZE nie może być mniejsza niż 2 MWt), w których do produkcji energii cieplnej wykorzystuje się energia ze źródeł odnawialnych ograniczonych do:</p> <ul style="list-style-type: none"> -pomp ciepła, - kolektorów słonecznych, - geotermii. <p>Elementem inwestycji może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyłącze do sieci ciepłowniczej należącej do beneficjenta (wytwórcy energii); - magazyn energii (magazyny ciepła, ale i inne technologie). <p>Warunkiem udzielenia wsparcia na magazyn energii jest zintegrowanie go ze źródłem ciepła, które będzie realizowane równolegle w ramach projektu. Magazyn może być również finansowany w ramach programu również finansowanego z Funduszu Modernizacyjnego - „Racjonalna gospodarka odpadami”: Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne". Projektowany jest również program wsparcia magazynowania energii elektrycznej dla przedsiębiorców - program pomocy publicznej w</p>
34	Konfederacja Lewiatan	Inwestycje przyczyniające się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych lub/i wzrostu efektywności energetycznej lub wzrostu udziału OZE w objętym wsparciem obszarze.	Uwzględnienie każdego rodzaju leasingu (operacyjny, finansowy) jako źródła współfinansowania wkładu własnego, na równi z kredytem bankowym. Nie ograniczanie się także tylko leasingu finansowego (kwalifikacja podatkowa), ale także leasingu operacyjnego. Celem tej modyfikacji jest rozszerzenie grupy dostępnych instrumentów finansowych i nie uwzględnianie tylko tych, które zawierają warunek własności po stronie beneficjenta ostatecznego.	<p>Zwiększenie elastyczności finansowania, a także zrównanie dostępnych instrumentów finansowych. Szczególnie, że leasing jest bardzo często wybieraną przez beneficjentów końcowych formą finansowania inwestycji w środki trwałe, a szczególnie inwestycji w środki transportu oraz maszyny i urządzenia. Leasing jest niejednokrotnie wybierany przez beneficjentów końcowych jako pierwsze źródło finansowania środków trwałych. W 2023 r. leasingiem zostały sfinansowane inwestycje o łącznej wartości ponad 100 mld PLN (dane Związku Polskiego Leasingu).</p> <p>Potwierdzeniem zainteresowania Przedsiębiorców leasingiem (operacyjnym, finansowym) jest obecnie funkcjonujący program „Mój elektryk”.</p>	częściowo przyjęta	Leasing jako forma finansowania funkcjonuje w PP Mój Elektryk oraz w nowym obszarze wsparcia (zgłoszony i zaakceptowany przez EBI w ramach VII transzy FM - <i>Wsparcie budowy lub rozbudowy ogólnodostępnej stacji ładowania dla transportu ciężkiego (leasing finansowy)</i> oraz w planowanym obszarze wsparcia (kolejna transza w ramach FM) <i>Wsparcie zakupu lub leasingu pojazdów zeroemisyjnych kategorii N2 i N3.</i>

35	Konfederacja Lewiatan	Kompleksowy program wsparcia transformacji zakładów produkcyjnych w stronę neutralności emisyjnej	<p>Rodzaj zachęty: grant</p> <p>Poziom wsparcia: kwota dotacji motywacyjnych może obejmować do 50 % wydatków kwalifikowalnych dla małych podmiotów, do 40 % wydatków kwalifikowalnych dla średnich podmiotów oraz do 30 % wydatków kwalifikowalnych dla dużych podmiotów</p> <p>Minimalna kwota dotacji na projekt dla dużych podmiotów wynosi 500 000 EUR, maksymalna kwota dotacji na projekt wynosi 7,5 mln EUR</p> <p>Beneficjent: Podmioty krajowe dowolnej wielkości z sektora motoryzacyjnego określonego przez PKD</p> <p>Katalog działań podlegających wsparciu</p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizacja dystrybucji energii elektrycznej, gazu i ciepła w budynkach zakładów produkcyjnych w celu zwiększenia wydajności • wdrożenie i modernizacja systemów pomiarowych i kontrolnych co przyczyni się do redukcji strat • modernizacja, przebudowa istniejących urządzeń służących do produkcji energii na potrzeby własne, co przyczyni się do zwiększenia jej wydajności i efektywności • modernizacja systemów oświetlenia budynków i terenów przemysłowych • wdrożenie środków mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej budynków w sektorze przedsiębiorstw • wykorzystanie energii odpadowej w procesach produkcyjnych 	<p>Program motywuje inwestorów, gdyż bez wsparcia okres zwrotu z inwestycji w projekty dekarbonizacyjne jest zbyt długi, co zniechęca do działania</p> <p>Wyrównuje szanse Polski w konkurencji o inwestycje z innymi krajami, które proponują niższe ceny energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz atrakcyjne programy wsparcia procesów dekarbonizacji (Hiszpania „PERTE”, Republika Czeska „Uspery Energie”, Węgry, Słowacja, Francja, Włochy itd.)</p>	odrzucona	Część tego typu projektów jest już zagospodarowana w innych programach m.in. <i>Przemysł energochłonny - OZE</i> , <i>Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej</i> . Konieczność dostosowania do zasad udzielania pomocy publicznej.
36	Osoba fizyczna - M.H.	Modernizacja instalacji oświetlenia w budynkach	<p>Dotacja odpowiadająca wartości opłat zaoszczędzonej emisji dwutlenku węgla w okresie dwóch lat po modernizacji.</p> <p>Dofinansowanie: 40% kosztów projektu, urządzeń i montażu.</p> <p>Kredyt bez oprocentowania o terminie spłaty 5 lat.</p> <p>Opcja dla mikroprzedsiębiorców: ryczałtowa dotacja w wysokości 40% źródeł światła, oprav i czujników ruchu.</p>	Szukając możliwości dofinansowania modernizacji oświetlenia w dużej wspólnocie mieszkaniowej nie znaleźliśmy żadnego programu, który byłby w stanie pomóc nam sfinansować modernizację o bardzo dużym wpływie na środowisko. W naszym przypadku szacunkowe oszczędności to 200 MWh/rocznie przy inwestycji ok. 400 tys. złotych.	odrzucona	W ramach Funduszu Modernizacyjnego funkcjonuje program dla wspólnot mieszkaniowych - Renowacja z gwarancją oszczędności EPC (Energy Performance Contract) Plus Dodatkowo możliwość wsparcia stanowi oferta BGK oraz środki wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Możliwość ubiegania się o ekologiczne kredyty preferencyjne (banki).
37	Osoba fizyczna - M.H.	Modernizacja instalacji wentylacji w budynkach (modernizacja sterowania, odzysk ciepła)	<p>Dotacja odpowiadająca wartości opłat zaoszczędzonej emisji dwutlenku węgla w okresie dwóch lat po modernizacji.</p> <p>Kredyt bez oprocentowania o terminie spłaty 5 lat.</p>	<p>Wiele budynków wielorodzinnych ma instalacje wentylacji, które mają możliwości wzrostu efektywności poprzez odzysk ciepła (rekuperacja na potrzeby ogrzania powietrza nawiewnego, wstępne ogrzanie wody powietrzem wywiewny, wykorzystania powietrza wywiewnego jako źródło ciepła dla pompy ciepła). Efektywność instalacji wentylacyjnej można też często poprawić poprzez modernizację układów sterowania wentylatorami w celu dynamicznego doboru parametrów ich pracy w zależności od aktualnych warunków, co przekłada się na oszczędności energii. Instalacja z odpowiednimi czujnikami przepływu, ciśnienia oraz parametrów powietrza może pracować efektywniej energetycznie dynamicznie dostosowując parametry pracy do zmiany parametrów np. otwarcie okna lub zmniejszenie wentylacji w pomieszczeniach, które są czasowo nieużywane lub wręcz przeciwnie – zwiększenie wentylacji w przypadku stężenia substancji szkodliwych lub</p>	odrzucona	W ramach Funduszu Modernizacyjnego funkcjonuje program dla wspólnot mieszkaniowych - Renowacja z gwarancją oszczędności EPC (Energy Performance Contract) Plus Dodatkowo możliwość wsparcia stanowi oferta BGK oraz środki wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Możliwość ubiegania się o ekologiczne kredyty preferencyjne (banki). Ponadto modernizacja instalacji wentylacji kwalifikowalna jest w ramach programu Czyste Powietrze oraz Ciepłe Mieszkanie.
38	Osoba fizyczna - M.H.	Instalacje odzysku ciepła z wody szarej w budynkach	<p>Dofinansowanie projektów, urządzeń oraz montażu.</p> <p>Wysokość dofinansowania: 40% inwestycji</p> <p>Kredyt bez oprocentowania o terminie spłaty 5 lat.</p>	<p>Odzysk ciepła z wody szarej jest efektywnym sposobem ograniczenia zużycia energii. Może być realizowany efektywnie indywidualnie – odzysk ciepła z wody z prysznicza w przypadku mieszkań i domów. Może być również stosowany w obiektach, w których jest duże zużycie ciepłej wody – prysznicze w basenach, zmywanie naczyń w gastronomii.</p>	odrzucona	Propozycja zakresu wsparcia nie wpisuje się bezpośrednio w specyfikę finansowania przedsięwzięć ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE). Trudny do oszacowania efekt ekologiczny.

39	Osoba fizyczna - M.H.	Modernizacja instalacji chłodniczych (bądź klimatyzacji) poprzez odzysk ciepła lub wykorzystanie gruntowych kolektorów	Dofinansowanie projektów, urządzeń oraz montażu. Wysokość dofinansowania: 40% inwestycji Kredyt bez oprocentowania o terminie spłaty 5 lat.	Odzysk ciepła z instalacji chłodniczych jest efektywnym sposobem na zmniejszenie zużycia energii. Wykorzystanie gruntu w procesach chłodniczych ogranicza zapotrzebowanie na energię elektryczną. W wielu przypadkach można wykorzystać bezpośrednio temperaturę gruntu (w lecie od 12-15 st.) do chłodzenia pomieszczeń bez użycia sprężarek, co pozwala na ograniczenie zużycia energii nawet o 90%. Wykorzystanie gruntu w celu oddania ciepła z instalacji chłodniczych wymagających niższych temperatur (np. temperatura lodówkowa – 2-8 stopni czy też mroźnie) zwiększa efektywność pracy instalacji i zmniejsza hałas, gdyż nie trzeba używać wentylatorów do chłodzenia skraplaczy.	odrzucona	W ramach Funduszu Modernizacyjnego funkcjonuje program m.in. dla wspólnot mieszkaniowych, JST - Renowacja z gwarancją oszczędności EPC (Energy Performance Contract) Plus. Dla przedsiębiorców dedykowany jest program Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Dodatkowo możliwość wsparcia stanowi oferta BGK oraz środki wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
40	Towarzystwo Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych (TRMEW)	Modernizacja małych elektrowni wodnych	Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162), prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania energii. Zakres wsparcia: Celem programu miałyby być poprawienie wydajności oraz zmniejszenie wpływu na środowisko małych elektrowni wodnych (o mocy do 1 MW). • modernizacja urządzeń i instalacji służących do produkcji energii wraz z infrastrukturą towarzyszącą; • poprawa bezpieczeństwa produkcji energii; • adaptacja elektrowni wodnych do obowiązujących standardów ochrony środowiska, innych zobowiązań prawnych oraz zadań wynikających z planów zagospodarowania koryt rzek, w tym oczyszczanie odcinków rzek, aktualizacja wielkości nieszkodliwych przepływów, prowadzenie działań ochronnych zmniejszających wpływ elektrowni wodnych na ekosystemy wodne (w tym budowa przepławek dla ryb); • przebudowa instalacji w celu jej dostosowania do wymagań niezbędnych do umożliwienia sprzedaży energii bezpośrednio do końcowego odbiorcy; Forma wsparcia: 1) Dofinansowanie w formie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych 2) Dofinansowanie w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych	Wśród inwestycji objętych poprzednim przeglądem w ramach działań Funduszu Modernizacyjnego znalazł się program „Modernizacja elektrowni wodnych”, który dotyczył elektrowni o mocy powyżej 1 MW. W uwagach do tego programu zapisano, iż „Doświadczenia NFOŚiGW dotyczące wdrażania tego typu inwestycji, wskazują na bardzo małe zainteresowanie wsparciem w tym obszarze. W związku z powyższym, w celu efektywnego wdrożenia obszaru wsparcia, niezbędnym jest przeprowadzenie szczegółowego rozeznania rynku w zakresie zapotrzebowania/popytu na tego typu inwestycje, przy współpracy z instytucjami, potencjalnymi odbiorcami wsparcia, odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną w Polsce. Oszacowanie kosztów inwestycji, zidentyfikowanie liczby projektów, analiza formy i intensywności wsparcia, będzie możliwa do wskazania po dokonaniu analizy potrzeb. NFOŚiGW rekomenduje odłożenie procedowania programu priorytetowego w tym obszarze w kolejnych latach wdrażania Funduszu Modernizacyjnego.” Żałujemy, że poprzedni program nie był konsultowany z naszą organizacją. Ideę i cel programu oceniamy bardzo pozytywnie. Ze zdziwieniem odnotowaliśmy jednak fakt, że dofinansowanie miało dotyczyć tylko obiektów o mocy powyżej 1 MW, choć zdecydowana większość elektrowni wodnych w Polsce to instalacje o mocy nie przekraczającej 1 MW (ponad 700 instalacji), podczas gdy większych jest jedynie 80 (dane URE). Zatem, jako organizacja reprezentująca od ponad 35 lat wytwórców energii w małych elektrowniach wodnych (MEW) w Polsce, pragniemy poinformować, że program dofinansowania modernizacji małych elektrowni wodnych , w tym dofinansowania ich adaptacji do aktualnych standardów ochrony środowiska jest niezwykle potrzebny. Ponad połowa istniejących małych elektrowni wodnych powstała przed rokiem 2005, wiele z nich budowano w latach 90-tych XX wieku z wykorzystaniem technologii jakie były wówczas dostępne i jakie znacznie odbiegają od współczesnych standardów. Te obiekty (ponad 300 instalacji) wymagają pilnych modernizacji. Nie ma jednak obecnie żadnego źródła ich finansowania. Wsparcie na modernizację instalacji OZE przewidziane w ustawie o odnawialnych źródłach energii nie jest dostępne ze względu na konieczność notyfikacji przepisów je regulujących, a termin uzgodnień tego programu z Komisją Europejską wydaje się odległy. Tymczasem w wielu przypadkach brak pilnie przeprowadzonej modernizacji grozi koniecznością zaprzestania produkcji energii ze względu na problemy techniczne i zagrożenie bezpieczeństwa. Do roku 2022 małe elektrownie wodne zbudowane przed 2005 rokiem korzystały z systemu wsparcia w postaci zielonych certyfikatów, a później taryf FIT i FIP, co pozwalało na dokonywanie bieżących remontów. Od 2022 roku te obiekty utrzymywane są wyłącznie w oparciu o coraz niższe ceny rynkowe energii, co uniemożliwia finansowanie jakichkolwiek działań modernizacyjnych czy dostosowujących do zmieniających się wymogów środowiskowych. Warto również dodać, że nawet, jeśli przepisy o wsparciu z ustawy o OZE zaczną obowiązywać wytwórcy nadal będą potrzebować dostępu do pożyczek na sfinansowanie przewidzianej w ustawie modernizacji. Ponadto, należy zwrócić uwagę na fakt, że koszty referencyjnej instalacji OZE przy modernizacji zgodnie z ustawą o OZE nie obejmują infrastruktury związanej z gospodarką wodną i ochroną środowiska i w tym zakresie nawet po	częściowo przyjęta	Do rozważenia - w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.
41	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.	Budowa, rozbudowa i modernizacja inteligentnych sieci gazowych dystrybucyjnych na wszystkich rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	Kontynuacja wsparcia inwestycji dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji inteligentnych sieci gazowych dystrybucyjnych na wszystkich rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą - po wyczerpaniu środków z FEniKS 2021-2027 przeznaczonych na wsparcie przedmiotowego obszaru. Forma wsparcia: dofinansowanie w formie dotacji lub dotacji i pożyczki. Budżet programu oraz kwota wsparcia – do uzgodnienia.	Celem Programu jest wsparcie budowy, rozbudowy i modernizacji inteligentnych sieci gazowych dystrybucyjnych na wszystkich rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą, co przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz wzrostu efektywności energetycznej i OZE. Celem Programu jest wsparcie budowy, rozbudowy i modernizacji inteligentnych sieci gazowych dystrybucyjnych na wszystkich rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą, co przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz wzrostu efektywności energetycznej i OZE. Inwestycje te będą technicznie przyszłościowe („future-proof”), tzn. uwzględniające przygotowanie sieci do wprowadzenia do systemu gazów odnawialnych i niskoemisyjnych, takich jak np. wodór, biometan lub gaz syntezowy. W miarę postępu prac legislacyjnych w zakresie technologii wodorowych możliwe będzie dofinansowanie również projektów gazociągów dedykowanych dystrybucji wodoru. Działalność dystrybucyjna gazu nie jest objęta zasadami pomocy publicznej (monopol naturalny).	odrzucona	Obszar objęty wsparciem w ramach działania 2.3 FEniKS. Budowa, rozbudowa i modernizacja inteligentnych sieci gazowych dystrybucyjnych na wszystkich rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą znajduje się w FEniKS. Dofinansowanie w ramach naboru może zostać przyznane na inwestycje dotyczące budowy, rozbudowy i modernizacji inteligentnych sieci gazowych dystrybucyjnych na wszystkich rodzajach ciśnień wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Planowane do wsparcia projekty będą uwzględniać przygotowanie sieci do wprowadzenia do systemu gazów odnawialnych i niskoemisyjnych, takich jak np. wodór, biometan, gaz syntezowy.

42	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.	Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstwa	Forma wsparcia: dofinansowanie w formie dotacji lub dotacji i pożyczki. Szacowany budżet programu: 862,61 mln euro / szacowana kwota wsparcia: 690,09 mln euro.	Projekt, ze względu na przedmiot, ma kluczowe znaczenie dla przedsiębiorstw, ponieważ umożliwia osiągnięcie celów ujętych w zaktualizowanych dokumentach: Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu oraz Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku, w tym stopniowe ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zakres projektu obejmuje działania służące poprawie efektywności energetycznej przedsiębiorstwa mające w zamierzeniu spełnienie wymogów m.in. Dyrektyw EPBD, EED, RED III: 1. Przedsięwzięcia termomodernizacyjne obejmujące: docieplenie ścian, stropów, podłóg na gruncie, fundamentów, stropodachów lub dachów, modernizację lub wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, świetlików, bram wjazdowych w budynkach lub zmianę powierzchni przeszkleń w przegrodach zewnętrznych budynków, montaż urządzeń zaciemniających okna. 2. Dekarbonizacja systemu ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej lub/oraz systemów chłodzenia (np. izolacja cieplna, równoważenie hydrauliczne, zastosowanie wysokosprawnych źródeł ciepła wraz z automatyką lub zmniejszenie strat ciepła związanych z jego akumulacją, regulacją oraz wykorzystywaniem, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), 3. Modernizacja lub wymiana oświetlenia wewnętrznego (np. oświetlenia pomieszczeń w budynkach użyteczności publicznej, mieszkalnych lub biurowych oraz oświetlenia budynków i hal przemysłowych, magazynowych lub handlowych) lub oświetlenia zewnętrznego (np. oświetlenia placów, składowisk, dróg, oświetlenia dekoracyjnego) w tym: wymiana źródeł światła na energooszczędne, wymiana opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne, wdrażanie inteligentnych systemów sterowania oświetleniem o regulowanych parametrach w zależności od potrzeb użytkowych i warunków zewnętrznych, stosowanie energooszczędnych systemów zasilania, 4. Budowa prosumenckich instalacji do wytwarzania energii elektrycznej, wraz z urządzeniami towarzyszącymi (w tym przyczyniającymi się do zwiększenia autokonsumpcji - magazyny energii)sprawiając poprawę	przyjęta	Propozycja obszaru wsparcia może być zgłoszona do wsparcia ze środków FM, po wyczerpaniu alokacji przeznaczonych na tego typu inwestycje w innych już funkcjonujących programach wsparcia, w tym regionalnych.
43	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.	Budowa i dostosowanie, budynków istniejących jako budynki o niemal zerowym zużyciu energii z gwarancją oszczędności EPC+	Forma wsparcia: dofinansowanie w formie dotacji lub dotacji i pożyczki. Szacowany budżet programu: 150 mln euro / szacowana kwota wsparcia: 120 mln euro.	Celem programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zoptymalizowane inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków biurowych, przemysłowych, magazynowych, garażowych. Ślad operacyjny to emisje bezpośrednio związane z eksploatacją budynku. Wbudowany ślad węglowy wiąże się z produkcją materiałów i produktów budowlanych, transportem i procesami budowlanymi. Dobre praktyki w tym obszarze powinny bazować na zasadach gospodarki obiegu zamkniętego, co podkreśla wagę decyzji podejmowanych na etapie projektowania i planowania, które dotyczą zarówno nowych, jak i istniejących budynków. Dekarbonizacja budynków polega przede wszystkim na ograniczeniu zużycia energii netto w ramach eksploatacji nieruchomości. W obiektach już istniejących taki stan można osiągnąć dzięki gruntownej renowacji, odnawialnym źródłom energii, zakupom „zielonej energii”, wydajnym systemom zarządzania oraz przejściu na niskoemisyjne źródła ogrzewania i chłodzenia.	częściowo przyjęta	Obecnie wdrażany jest program "Renowacja z gwarancją oszczędności EPC (Energy Performance Contract) Plus", który dotyczy modernizacji istniejących budynków. Do rozważenia - w kolejnych transzach FM - budowa, w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.
44	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.	Zadania związane z przyłączeniem biogazowni – przyłączenia, inwestycje w poprawę chłonności oraz transport biogazu przy użyciu środków innych niż sieci gazowe.	Forma wsparcia: dofinansowanie w formie dotacji lub dotacji i pożyczki. Szacowany budżet programu: ok 160 mln euro / szacowane wsparcie: 75%	Nowy układ funkcjonowania sieci gazowej dotyczyć winien rozproszonego zasilania sieci gazowej biometanowianiami z uwzględnieniem innych źródeł paliw, w tym z istniejących punktów wyjścia z sieci przesyłowej czy kopalni gazu ziemnego lub z innych sieci dystrybucyjnych. Biogazownie z uwagi na pozyskanie substratów zazwyczaj lokalizowane są czy będą w obszarach, w których dostęp do sieci gazowej jest niewystarczający a dyspozycyjność i elastyczność pracy sieci gazowej wymaga poprawy poprzez budowę połączeń systemowych pomiędzy strefami dystrybucyjnymi. W ten sposób zwiększy się stopień dywersyfikacji dostaw paliwa gazowego w skali makro- czy mikroregionalnej.	odrzucona	Tego typu inwestycje nie mogą być finansowane z funduszu Modernizacyjnego. Produkcja biogazu tylko w połączeniu z produkcją energii elektrycznej (CHP).
45	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.	Zadania związane z dekarbonizacją elektrowni, elektrociepłowni i ciepłowni poprzez zamianę wykorzystywanego paliwa na paliwa gazowe	Forma wsparcia: dofinansowanie w formie dotacji lub dotacji i pożyczki. Budżet programu oraz kwota wsparcia – do uzgodnienia.	Zadania inwestycyjne związane z modernizacją, rozbudową sieci gazowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz budową przyłączy, związana z procesem transformacji energetycznej i dekarbonizacją w obszarze elektrowni, elektrociepłowni i ciepłowni, w szczególności w celu spełnienia wymagań pakietu Fit For 55 oraz dyrektyw MCP i IFD.	odrzucona	Trudności w finansowaniu dekarbonizacji na paliwa kopalne - gaz. Wsparcie ze środków FM możliwe jedynie po spełnieniu określonych warunków m.in. Inwestycje związane z gazowymi paliwami kopalnymi tylko jeśli: -uprawnienia zostaną sprzedane na aukcji przed dniem 31 grudnia 2027 r., - uprawnienia wykorzystywane na inwestycje związane z dalszym wykorzystaniem gazu – przed dniem 31 grudnia 2028 r. - dostosowane do taksonomii i przyczyniają się do bezpieczeństwa energetycznego państwa.

46	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Perspektywa 2030: wsparcie wykorzystania prosumenckich instalacji do wytwarzania energii elektrycznej	Popieramy, ale rekomendujemy zastosowanie mieszanych instrumentów wsparcia	Wobec dynamicznego rozwoju indywidualnych instalacji prosumenckich i dużych potrzeb inwestycyjnych dot. instalacji realizowanych przez społeczności energetyczne (oraz innych inwestycji, np. w efektywność energetyczną), rekomendujemy zastosowanie mieszanych instrumentów wsparcia i warunkowości, tj. np. grantów dla spółdzielni energetycznych, tanich pożyczek dla osób indywidualnych; udzielanie wsparcia pod warunkiem inwestycji w termomodernizację budynku itd.	częściowo przyjęta	Prosument wytwarza energię elektryczną z Odnawialnych Źródeł Energii na własne potrzeby w instalacji nie większej niż 50 kWp, - wyprodukowany prąd może magazynować i przekazywać nadwyżki do sieci energetycznej oraz rozliczać je w ramach systemu opustów, - przekazywanie energii nie może być przeważającą częścią działalności gospodarczej, jeśli prosumentem jest podmiot gospodarczy. Zastosowanie mieszanych instrumentów wsparcia funkcjonuje już w programach NFOŚiGW, np. w ramach programu priorytetowego Energia dla wsi funkcjonuje forma pożyczkowa w obszarze instalacji PV lub turbiny wiatrowej.
47	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Perspektywa 2030: wsparcie rozwoju CCS	Rekomendujemy rezygnację z tego obszaru wsparcia	Zdecydowanie sprzeciwiamy się wsparciu i stosowaniu technologii CCS/CCU gdy dla danej działalności istnieje alternatywna metoda ograniczenia emisji dwutlenku węgla. W pozostałych przypadkach należy przyjąć minimalny wskaźnik wychwytywania dwutlenku węgla na poziomie 90% dla modernizacji istniejących inwestycji oraz 98% dla nowych inwestycji. Należy bezwzględnie wykluczyć stosowanie CCUS w sektorze energetycznym oraz w produkcji wodoru z paliw kopalnych - produkcja tzw. niebieskiego wodoru (z wykorzystaniem CCS) powoduje emisje o 20% większe, niż wywołałoby bezpośrednie spalanie gazu wykorzystanego w tym procesie. Jak podkreśla Europejski Naukowy Komitet Doradczy ds. Zmiany Klimatu, nieukierunkowane zastosowanie technologii CCU/CCS prowadzi do efektu pułapki gazowej zaś priorytetem dekarbonizacji systemów energetycznych UE powinno być wycofywanie paliw kopalnych. Technologia CCU/CCS jest obciążona szeregiem ograniczeń: jest kapitałochłonna oraz energochłonna, co skutkuje zwiększonym zapotrzebowaniem na wodę chłodzącą oraz na paliwo (a co za tym idzie dodatkową emisją CO2, a w przypadku gazu także niewychwytywanego metanu), jak również wzrostem cen energii. Możliwości długoterminowego geologicznego składowania CO2 są ograniczone i obciążone ryzykiem. Łańcuch wartości CCU/CCS w całej UE nie jest jeszcze dojrzały i powinien być rozwijany tylko w zastosowaniach nie mających alternatywy.	przyjęta	W ramach środków FM nie będzie wspierana produkcja wodoru innego niż wodór odnawialny. W zakresie projektów CCS/CCU wspierane będą ewentualnie inwestycje, w których wykazana będzie zasadność ekonomiczna i ekologiczna takiej inwestycji oraz spełnione będą zasady DNSH.
48	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Perspektywa 2030: wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach / wsparcie innych obszarów i rodzajów inwestycji	Rekomendujemy rozszerzenie działań wobec ubóstwa energetycznego poza wskazanie "Czystego Powietrze"; oraz dodanie odwołań do SFK: "wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach, w tym kontynuacja finansowania termomodernizacji i wymiany nieefektywnych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” - po wykorzystaniu alokacji (...) 2021-2027; a także w budynkach wielorodzinnych" "wsparcie innych obszarów i rodzajów inwestycji służących realizacji celów ujętych w zaktualizowanych dokumentach: Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu oraz Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku i w nowym Społecznym Planie Klimatycznym."	Środki FM mogłyby wzmocnić reformy i inwestycje, które zostaną ujęte w Społecznym Planie Klimatycznym tam, gdzie potrzeby inwestycyjne przekroczą alokację Społecznego Funduszu Klimatycznego.	odrzucona	Dla budynków wielorodzinnych dedykowany jest program Stop Smog oraz Ciepłe Mieszkanie. Ponadto programy w tym zakresie oferuje BGK, co zapewnia kompleksową ofertę wsparcia dla wszystkich typów budynków mieszkalnych.

49	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Uzupełnienie obszarów wsparcia o nieobecny komponent Sprawiedliwej Transformacji	<p>Wsparcie FM mogłoby być przeznaczane na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wkład własny dla mniejszych/biedniejszych gmin do projektów ST - Regionalne Centra Sprawiedliwej Transformacji - inwentaryzacja projektów miękkich (m.in. doradztwo zawodowe dla młodzieży, projekty dla kobiet z rodzin górniczych), wsparcie techniczne 	<p>Gminy zmagają się z zapewnieniem wkładu własnego do projektów finansowych z FST, wsparcie z FM mogłoby być bardzo pomocne.</p> <p>Tego typu podmioty, jak Regionalne Centra Sprawiedliwej Transformacji, miałyby pomóc w koordynacji sprawiedliwej transformacji w regionach powęglowych. Miałyby za zadanie np. koordynację prac w regionach powęglowych dla zmian miejsc zatrudnienia pracowników, przekwalifikowanie pracowników, edukację, czy też inicjatywy na rzecz zatrudnienia itp. zadania. Jednocześnie, realizowane wspólnie z partnerami społecznymi wymienione zadania, zwiększą także dialog społeczny. Warto tutaj zaznaczyć, że dialog społeczny jest istotną częścią sprawiedliwej transformacji. Dla regionów powęglowych, gdzie aktualnie kontakt i relacje z partnerami społecznymi, Regionalne Centra Sprawiedliwej Transformacji mogą się okazać centralnym narzędziem dla prawidłowego przeprowadzenia procesu sprawiedliwej transformacji.</p> <p>Krótkiego opracowanie PZS na temat idei Regionalnych Centrów Sprawiedliwej Transformacji: https://drive.google.com/file/d/197H4uQOa2Vxc_qAH2DQB890aFI9TFcak/view?usp=drive_link</p>	odrzucona	<p>Do rozważenia. Obszar możliwy do wsparcia w ramach środków FM - art. 10d ust. 2 pkt f) sprawiedliwa transformacja w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami, tak aby utrzymując dialog ze społeczeństwem obywatelskim i z partnerami społecznymi, wspierać zmianę miejsca zatrudnienia, przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji pracowników, edukację, inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz przedsiębiorstwa typu start-up, w sposób spójny z odpowiednimi działaniami uwzględnionymi przez państwa członkowskie w ich terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji zgodnie z art. 8 ust. 2 akapit pierwszy lit. k) rozporządzenia (UE) 2021/1056 i tak aby przyczynić się do ich realizacji, w stosownych przypadkach”;</p> <p>W pierwszej kolejności należy jednak zaktualizować posiadanie planów transformacji przez dany region.</p>
50	Fundacja Forum Energii	wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach	<p>Wsparcie gospodarstw domowych jest bardzo zasadne w kontekście wyzwań płynących z ETS2 i Dyrektywy budynkowej. Strumienie wsparcia są szerokie, ale bardzo się różnią zasadami przyznawania. Dlatego szczególną rolę pełni takie zarządzanie źródłami, aby nie pominąć istotnej grupy i nie dublować wsparcia dla innych.</p> <p>Wiadomo już, że Społeczny Fundusz Klimatyczny (2026-2032) wesprze tylko te grupy, które zostaną dotknięte skutkami wzrostów cen wywołanych wprowadzeniem ETS2 – a więc głównie. właściciele domów jednorodzinnych z indywidualnymi źródłami ciepła, eliminując jednocześnie większość gospodarstw domowych zamieszkujących w domach wielorodzinnych, przyłączonych do sieci miejskiej. Tym samym, należy rozważyć finansowanie programu Czyste Powietrze z SFK, a środki z Funduszu Modernizacyjnego przeznaczyć na wsparcie termomodernizacji domów wielorodzinnych</p> <p>W obszarze budownictwa wielorodzinnego konieczna jest intensyfikacja działań w celu realizacji założeń Długoterminowej Strategii Renowacji Budynków oraz znowelizowanej dyrektywy EPBD. DSRB zakłada m.in. uruchomienie programów wsparcia termomodernizacji budynków mieszkalnych objętych ochroną zabytków, a dyrektywa przewiduje uzyskanie znaczących oszczędności energii w zasobie o najgorszych parametrach energetycznych oraz objęcie szczególnym wsparciem grup mieszkaniowych dotkniętych wzrostem cen energii.</p>		odrzucona	<p>Proponowane zmiany zakresu dofinansowania dotyczą programów Czyste Powietrze, Ciepłe Mieszkanie, które nie są finansowane z FM.</p> <p>Do rozważenia program temomodernizacji budynków wielorodzinnych, komunalnych, po wyczerpaniu innych dedykowanych środków.</p>
51	Fundacja Forum Energii	wsparcie wykorzystania prosumenckich instalacji do wytwarzania energii elektrycznej, wraz z urządzeniami towarzyszącymi (w tym przyczyniającymi się do zwiększenia autokonsumpcji)	<p>Warto przeznaczyć pulę środków na magazyny pracujące na sieci lokalnej, których celem byłoby zwiększenie możliwości rozwoju mikroinstalacji prosumenckich. Ograniczanie produkcji energii z mikroinstalacji ze względu na napięcie w sieci jest marnotrawstwem i powoduje straty finansowe dla prosumentów i całego systemu. Dzieje się tak, gdy lokalna produkcja energii w słoneczne dni przewyższa lokalne zapotrzebowanie na moc. Skutecznym sposobem na lokalne bilansowanie produkcji i poborów mocy jest zainstalowanie większego magazynu energii w węźle, w którym występuje nadprodukcja. Tego typu systemy są już w Polsce skutecznie testowane i udowadniają swoją zasadność technologiczną.</p> <p>Potrzebne jest szersze zastosowanie tego typu rozwiązań zarówno w miejscach, gdzie już występują problemy oraz tam, gdzie spodziewany jest dalszy rozwój prosumeryzmu.</p> <p>Wydawanie pieniędzy publicznych na wspieranie domowych magazynów energii elektrycznej jest dyskusyjne. Są one znacznie droższe od większych, lokalnych magazynów. Koszt magazynu przydomowego to 2-3-krotność kosztu magazynu osiedlowego/ w węźle za 1 MW. Ponadto, inaczej niż przydomowe magazyny</p>		odrzucona	<p>Dostępne jest finansowanie w ramach programu Mój Prąd - oprócz prosumenckiej instalacji do wytwarzania energii elektrycznej istnieje możliwość dofinansowania zakupu i montażu magazynu energii elektrycznej. Planowany jest również do uruchomienia kolejny nabór wniosków w ramach programu Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych. Rozważany jest także w ramach kolejnego cyklu (VIII transzy FM) wystąpienie z wnioskiem o dofinansowanie magazynów energii elektrycznej dla przedsiębiorców.</p>

52	Fundacja Forum Energii	wsparcie rozwoju transportu zeroemisyjnego i wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie	Obszar wymaga doprecyzowania. Obecne zapisy nie rozstrzygają, czy wsparcie rozwoju transportu zeroemisyjnego będzie polegać na wsparciu finansowym produkcji czy zakupu środków transportu lub infrastruktury niezbędnej do dalszego rozwoju, a także do jakich środków transportu byłyby wykorzystane. Ponadto, nie określono, jakie zastosowanie miałyby paliwa alternatywne.		odrzucona	Doprecyzowanie zakresu ewentualnych inwestycji znajdzie się w dokumentach programowych. W kolejnym cyklu (VIII transzy - jako proponowany obszar wsparcia zosytanie przedstawione dofinansowanie ciężarowych pojazdów zeroemisyjnych. W Narodowym Funduszu możliwe było ubieganie się o wsparcie na zakup pojazdów elektrycznych i wodorowych (autobusów)- Program „Zielony transport publiczny” (ZTP).
53	Fundacja Forum Energii	wsparcie innych obszarów i rodzajów inwestycji służących realizacji celów ujętych w zaktualizowanych dokumentach: Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu oraz Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku.	Wśród innych obszarów wartych wyspecyfikowania są: (1) inwestycje w sieci dystrybucyjne – jako warunek konieczny dalszego rozwoju OZE, zielonego wodoru itd. przy czasochłonności procesu inwestycyjnego oraz ogromnych potrzebach finansowych. (2) wsparcie inwestorów w duże nowopowstające elektrownie wiatrowe – będzie to szczególnie istotne po dalszej liberalizacji obostrzeń związanych z lokalizacją nowych turbin. Po zeszłorocznej nowelizacji tzw. ustawy odległościowej, lokalna społeczność zyskała prawo do zainwestowania w 10% mocy nowych farm wiatrowych w formie prosumenta wirtualnego. Mowa o stworzeniu programu dotacyjnego dla mieszkańców mieszkających w pobliżu nowych inwestycji. Program ten powinien wyeliminować finansową barierę partycypacji w nowe inwestycje. Przyczyni się to nie tylko do większej akceptacji społecznej nowych inwestycji wiatrowych i przyspieszenia ogólnopolskiej transformacji energetycznej, ale pomoże z walką z lokalnym ubóstwem energetycznym i smogiem. Wymiany kopciuchów na pompy ciepła stanie się dużo łatwiejsza, ponieważ jej koszty eksploatacyjne będą w większości pokrywane przez energię z wiatru. (3) gwarancje lub pożyczki pod instalacje OZE do linii bezpośredniej – fakt istnienia linii bezpośredniej (i brak przyłączenia do sieci) postrzegany jest przez sektor finansowy jako czynnik ryzyka, bo w sytuacji bankructwa podmiotu nie ma możliwości sprzedaży prądu do sieci. Wobec powyższego, banki nie chcą udzielać kredytów na inwestycje np. w instalacje wiatrowe z linią bezpośrednią. Rekomendacja z raportu Polski przemysł pod presją Rola umów OZE w redukcji kosztów i emisji produkcji - https://www.forum-energii.eu/polski-przemysl-pod-presja-rola-umow-oze-w-redukcji-kosztow-i-emisji-produkcji		odrzucona	Obszary wsparcia do analizy w kolejnych latach realizacji FM. (1) inwestycje w sieci dystrybucyjne - możliwe wsparcie w ramach funkcjonujących programów - np. w obszarze ciepłownictwa; (2) wsparcie inwestorów w duże nowopowstające elektrownie wiatrowe - kwestia do rozważenia, w obszarze silowni wiatrowych (małych, przydomowych) planowany nabór wniosków w PP Moja Elektrownia Wiatrowa; (3) gwarancje lub pożyczki pod instalacje OZE do linii bezpośredniej - istnieje możliwość wsparcia instalacji OZE (off grid) - np program Moje Elektrownia Wiatrowa; (4) kompleksowe wsparcie miast w dążeniu do neutralności klimatycznej - UE finansuje przystosowanie się do zmiany klimatu w Europie za pomocą szerokiej gamy instrumentów. Wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 zapewniają, że co najmniej 25 % budżetu europejskiego stanowią wydatki związane z klimatem. Ważnymi źródłami finansowania związanymi z adaptacją są: - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, - Program LIFE, - Program „Horyzont Europa” czy Politykę spójności UE; (5) program zastępowania kuchenek gazowych przez płyty indukcyjne w ubogich energetycznie gospodarstwach domowych - nie wpisuje się bezpośrednio w zakres Dyrektywy; (6) programy wsparcia wymiany nieefektywnych energetycznie urządzeń gospodarstwa domowego - j.w. (7) program pilotażu cohousingu senioralnego w budynkach niemal zeroenergetycznych- j.w.

54	Re Alloys Sp. z o. o.	Wsparcie budowy instalacji do wytwarzania energii elektrycznej z OZE - program dla przedsiębiorstw energochłonnych (DOTACJE)	<p>Forma finansowania: Dotacja</p> <p>Rodzaj pomocy: Pomoc horyzontalna na ochronę środowiska (m.in. art. 41 GBER)</p> <p>Intensywność wsparcia: min. 45% (art. 41 GBER - duże przedsiębiorstwa)</p> <p>Wielkość wsparcia: Maksymalna kwota wynikająca z przepisów pomocy publicznej (z uwzględnieniem możliwości występowania o indywidualną decyzję notyfikacyjną KE dla dużych projektów)</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy posiadający tytuł prawny do instalacji energochłonnej.</p> <p>Instalacja energochłonna - urządzenia techniczne / budowie niebędące urządzeniami technicznymi, których eksploatacja powoduje lub może spowodować emisję gazów cieplarnianych, wytwarzająca co najmniej jeden produkt z sektora energochłonnego (m.in. PKD 24.10 - Produkcja surowki żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych)</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa jednostek wytwórczych energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, • budowa magazynów energii (zintegrowanych z OZE), • budowa przyłącza do sieci i towarzyszącej infrastruktury energetycznej, • konfiguracja i adaptacja instalacji (BMS, odzworowanie w systemach monitorujących, utworzenie zdalnego dostępu do urządzeń i/lub danych, itp.); <p>Inne: Możliwość realizacji inwestycji w formule spółki specjalnego przeznaczenia (SPV)</p>	<p>Z uwagi na niewielkie dotychczasowe zainteresowanie przedsiębiorców energochłonnych przyjętymi przez NFOŚiGW programami w zakresie odnawialnych źródeł energii dla przemysłu energochłonnego (dotyczy to w szczególności programu z udziałem środków Funduszu Modernizacyjnego), czego dowód stanowi znikoma według naszej najlepszej wiedzy - liczba złożonych wniosków i zawartych umów (Program OZE dla przedsiębiorstw energochłonnych) mając na uwadze ogromne znaczenie przedstawienia działań przez przedsiębiorstwa energochłonne na działania wykorzystujące energię pochodzącą z odnawialnych źródeł – proponujemy utworzenie nowego programu w ramach OZE dla przedsiębiorstw energochłonnych, w którym przyznawane byłyby dotacje, a definicja beneficjenta programu określona zostałaby w sposób nieograniczający podmiotów sektora energochłonnego w możliwości aplikowania o wsparcie.</p> <p>Zmniejszenie emisyjności energochłonnych branż polskiego przemysłu ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia i wywiązania się z zobowiązań RP dotyczących ograniczenia emisji CO2. Może to nastąpić poprzez zwiększenie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.</p> <p>To właśnie sektory energochłonne mają szanse przyczynić się w największym stopniu do doprowadzenia do ograniczenia emisji do zadeklarowanych przez rząd RP poziomów emisji.</p> <p>Obecnie w sytuacji uwagi na niezwykle trudną sytuację przedsiębiorstw należących do sektora przemysłu energochłonnego, będącą wynikiem utrzymujących się bardzo wysokich cen energii na obszarze RP, skutkujących znaczącym zwiększeniem kosztów produkcji i przez to obniżeniem konkurencyjności cenowej oferowanych produktów i surowców, przedsiębiorcy dążący do przedstawienia produkcji wykorzystującej odnawialne źródła energii powinni móc skorzystać ze wsparcia inwestycji w OZE przekładające się na redukcję emisji CO2 na warunkach, stanowiących adekwatny instrument motywujący do podejmowania inwestycji przynoszących duże wolumeny produkcji energii z OZE.</p> <p>Wysokie ceny energii skutkują obniżeniem rentowności produkcji wielu przedsiębiorców energochłonnych szczególnie narażonych na wzrosty cen energii i gazu oraz konkurujących w tych trudnych warunkach z przedsiębiorcami spoza UE, nie stosujących ograniczających emisyjność produkcji, technologii.</p> <p>Mając na względzie powyższe, uzasadnione jest niezwłoczne podjęcie działań, mających na celu wsparcie polskich przedsiębiorstw energochłonnych i zaproponowanie skutecznych programów wsparcia, stanowiących adekwatne i motywujące instrumenty do podejmowania tego typu działań.</p> <p>Alternatywnie w sytuacji braku zgody na oparcie programu na schemacie dotacyjnym wnosimy o wprowadzenie zmian w dotychczas przyjętym programie z wykorzystaniem sformułowanych w kolumnie obok – parametrów, z zachowaniem formy finansowania jak do tej pory, z uwzględnieniem</p>	częściowo przyjęta	Do rozważenia - w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.
55	Re Alloys Sp. z o. o.	Poprawa efektywności energetycznej przemysłu energochłonnego (DOTACJA)	<p>Rodzaj pomocy: pomoc horyzontalna na ochronę środowiska (art. 38 GBER)</p> <p>Forma finansowania: Dotacja</p> <p>Intensywność pomocy: wynikająca z poziomów określonych dla poszczególnych kategorii pomocy publicznej z zastosowaniem zasad kumulacji albo w wysokości określonej w wyniku procesu notyfikacji pomocy KE + lokalizacja na obszarach art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu)</p> <p>Wielkość wsparcia: Maksymalna kwota wynikająca z przepisów o pomocy publicznej (z uwzględnieniem możliwości występowania o indywidualną decyzję notyfikacyjną KE dla dużych projektów)</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy posiadający tytuł prawny do instalacji energochłonnej.</p> <p>Instalacja energochłonna - urządzenia techniczne / budowie niebędące urządzeniami technicznymi, których eksploatacja powoduje lub może spowodować emisję gazów cieplarnianych, wytwarzająca co najmniej jeden produkt z sektora energochłonnego (m.in. PKD 24.10 - Produkcja surowki żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych)</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa instalacji do odzysku i wykorzystania ciepła technologicznego (w tym w drodze jego transformacji na zużywaną w procesie energię elektryczną), • podnoszeniu efektywności energetycznej infrastruktury produkcyjnej, • podnoszenie efektywności energetycznej infrastruktury przyłączeniowej oraz pobierania energii elektrycznej z KSE (w tym budowa/przebudowa przyłączy energetycznych zakładów w celu ich beżnośredniego 	<p>Z uwagi na niewielkie dotychczasowe zainteresowanie przedsiębiorców energochłonnych przyjętymi przez NFOŚiGW programami w zakresie efektywności energetycznej dla przemysłu energochłonnego (dotyczy to w szczególności programu z udziałem środków Funduszu Modernizacyjnego), czego dowód stanowi znikoma według naszej najlepszej wiedzy - liczba złożonych wniosków i zawartych umów.</p> <p>Mając na uwadze ogromne znaczenie przedstawienia działań przez przedsiębiorstwa energochłonne na działania wykorzystujące instalacje i technologie pozwalające na efektywne wykorzystywanie energii – proponujemy utworzenie nowego programu w ramach poprawy efektywności energetycznej dla przedsiębiorstw energochłonnych, w którym przyznawane byłyby dotacje, a definicja beneficjenta programu określona zostałaby w sposób nieograniczający podmiotów sektora energochłonnego w możliwości aplikowania o wsparcie. Zmniejszenie emisyjności energochłonnych branż polskiego przemysłu poprzez poprawę efektywności energetycznej ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia zadeklarowanych poziomów emisji CO2.</p> <p>Szczególnie istotne dla zwiększenia efektywności energetycznej prowadzonej działalności produkcyjnej stanowić może działanie polegające na budowie i wykorzystywaniu instalacji odzysku i wykorzystania ciepła technologicznego, które pozwala na redukcję ok 30% zapotrzebowania zakładu na energię. Realizacja tego typu kosztownych ale przynoszących wymierne i prośrodowiskowe efekty w zakresie efektywności wykorzystywanej energii, posiadające cechy GOZ, nie jest dla przedsiębiorcy w żaden sposób atrakcyjna w formule zwrotnej, bez jakiegokolwiek wsparcia (choćby w części w formule dotacyjnej). Alternatywnie w sytuacji braku zgody na oparcie programu na schemacie dotacyjnym wnosimy o wprowadzenie zmian w dotychczas przyjętym programie w zakresie efektywności energetycznej przedsiębiorstw energochłonnych - z wykorzystaniem sformułowanych w kolumnie obok – parametrów, z zachowaniem formy finansowania jak do tej pory, z uwzględnieniem w szczególności przedstawionej w naszej propozycji - definicji Beneficjenta (zakresu podmiotowego programu) oraz znaczącego zwiększenia wielkości maksymalnego umorzenia do co najmniej 35% (do maksymalnego dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej zgodnie z wyliczonym ekwiwalentem dotacji brutto dla preferencyjnej pożyczki oraz umorzenia rat kapitałowych).</p> <p>Realizacja programu priorytetowego w zakresie wsparcia efektywności energetycznej (na zaproponowanych warunkach lub po wprowadzeniu zmian do aktualnie obowiązującego programu wsparcia efektywności energetycznej dla przemysłu energochłonnego) przynieść może następujące efekty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, w działalności których koszt energii stanowi kluczowy czynnik opłacalności produkcji. 2) Zapewnienie stabilności funkcjonowania kluczowych przedsiębiorstw z punktu widzenia rozwoju gospodarki oraz bezpieczeństwa kraju (produkcja na potrzeby przemysłu energetycznego, zbrojeniowego, czy też budownictwa). <p>Uwagi:</p>	częściowo przyjęta	W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcie dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Do ewntualnego rozważenia - w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.

56	Re Alloys Sp. z o. o.	Wsparcie budowy instalacji do wytwarzania Biowęgla - dekarbonizacja przedsiębiorstw energochłonnych	<p>Rodzaj pomocy: pomoc horyzontalna na ochronę środowiska (m.in. art. 36 GBER)</p> <p>Forma finansowania: Dotacja</p> <p>Intensywność wsparcia: wynikająca z poziomów określonych dla poszczególnych kategorii pomocy publicznej z zastosowaniem zasad kumulacji albo w wysokości określonej w wyniku procesu notyfikacji pomocy KE + lokalizacja na obszarach art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu)</p> <p>Wielkość wsparcia: Maksymalna kwota wynikająca z przepisów pomocy publicznej (z uwzględnieniem możliwości występowania o indywidualną decyzję notyfikacyjną KE dla dużych projektów)</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy posiadający tytuł prawny do instalacji energochłonnej.</p> <p>Instalacja energochłonna - urządzenia techniczne / budowie niebędące urządzeniami technicznymi, których eksploatacja powoduje lub może spowodować emisję gazów cieplarnianych, wytwarzająca co najmniej jeden produkt z sektora energochłonnego (m.in. PKD 24.10 - Produkcja surówki żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych)</p> <p>Zakres wsparcia: - budowa instalacji do wytwarzania biokarboziatu z biomasy w procesach pirolizy, gazyfikacji lub pirolizy hydrotermalnej.</p>	<p>Mając na uwadze ogromne znaczenie działań, zmierzających do ograniczenia/redukcji w procesie produkcyjnym emisji CO2 i dekarbonizacji procesów produkcyjnych prowadzonych przez przedsiębiorstwa energochłonne – proponujemy utworzenie nowego programu w ramach dekarbonizacji działalności przedsiębiorstw energochłonnych, w którym przyznawane byłyby dotacje, na realizację projektów obejmujących instalacje w zakresie wytwarzania biowęgla.</p> <p>Efekty:</p> <p>1) Zmniejszenie emisyjności energochłonnych branż polskiego przemysłu poprzez zastąpienie wykorzystywanych paliw kopalnych (takich jak węgiel kamienny czy brunatny) biokarbonizatem uzyskiwanym z biomasy w procesach pirolizy, gazyfikacji lub pirolizy hydrotermalnej. Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną emisją gazów cieplarnianych (ograniczenie kosztów emisji CO2).</p> <p>2) Zapewnienie stabilności funkcjonowania kluczowych przedsiębiorstw z punktu widzenia rozwoju gospodarki oraz bezpieczeństwa kraju (produkcja na potrzeby przemysłu energetycznego, zbrojeniowego, czy też budownictwa).</p> <p>Poza powyżej wskazanym efektem Program priorytetowy w zaproponowanym przedmiocie i warunkach, wpisywałby się także w zakres działań na rzecz utrzymania miejsc pracy w regionach objętych transformacją energetyczną (na których przeważa produkcja uzależniona od węgla).</p> <p>Uwagi: Warunki programu powinny uwzględniać skalę działalności przedsiębiorstw energochłonnych (możliwość uzyskania wsparcia na duże projekty inwestycyjne).</p>	odrzucona	Wsparcie budowy instalacji do wytwarzania biowęgla nie wpisuje się w zakres Dyrektywy EU ETS, natomiast wykorzystanie biowęgla do produkcji energii lub ciepła mieści się w obszarze dyrektywy. Możliwe finansowanie jedynie kompletnej instalacji do produkcji biowęgla wraz z instalacją produkującą ciepło / energię elektryczną.
57	Re Alloys Sp. z o. o.	Wsparcie budowy instalacji do wychwytywania i transportu CO2 - dekarbonizacja przedsiębiorstw energochłonnych.	<p>Rodzaj pomocy: pomoc horyzontalna na ochronę środowiska (m.in. art. 36 GBER)</p> <p>Forma finansowania: Dotacja</p> <p>Intensywność wsparcia: wynikająca z poziomów określonych dla poszczególnych kategorii pomocy publicznej z zastosowaniem zasad kumulacji albo w wysokości określonej w wyniku procesu notyfikacji pomocy KE + lokalizacja na obszarach art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu)</p> <p>Wielkość wsparcia: Maksymalna kwota wynikająca z przepisów pomocy publicznej (z uwzględnieniem możliwości występowania o indywidualną decyzję notyfikacyjną KE dla dużych projektów)</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy posiadający tytuł prawny do instalacji energochłonnej.</p> <p>Instalacja energochłonna - urządzenia techniczne / budowie niebędące urządzeniami technicznymi, których eksploatacja powoduje lub może spowodować emisję gazów cieplarnianych, wytwarzająca co najmniej jeden produkt z sektora energochłonnego (m.in. PKD 24.10 - Produkcja surówki żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych)</p> <p>Zakres wsparcia: - budowa instalacji do wychwytywania i transportu i/lub magazynowania CO2 w ramach łańcucha CCS lub CCU.</p>	<p>Mając na uwadze ogromne znaczenie działań zmierzających do ograniczenia/redukcji w procesie produkcyjnym emisji CO2 i dekarbonizacji procesów produkcyjnych prowadzonych przez przedsiębiorstwa energochłonne – proponujemy utworzenie nowego programu w ramach dekarbonizacji działalności przedsiębiorstw energochłonnych, w którym przyznawane byłyby dotacje, na realizację projektów obejmujących instalacje do wychwytywania i transportu CO2.</p> <p>Wdrożenie programu w zaproponowanym kształcie skutkować będzie:</p> <p>1) Zmniejszeniem emisyjności energochłonnych branż polskiego przemysłu poprzez zastosowanie instalacji do wychwytywania i transportu CO2.</p> <p>2) Podniesienie, konkurencyjności polskich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną emisją gazów cieplarnianych (ograniczenie kosztów emisji CO2).</p> <p>3) Zapewnieniem stabilności funkcjonowania kluczowych przedsiębiorstw z punktu widzenia rozwoju gospodarki oraz bezpieczeństwa kraju (produkcja na potrzeby przemysłu energetycznego, zbrojeniowego, czy też budownictwa).</p> <p>Uwagi: Warunki programu powinny uwzględniać skalę działalności przedsiębiorstw energochłonnych (możliwość uzyskania wsparcia na duże projekty inwestycyjne).</p>	przyjęta	W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcie dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Planowanie wsparcia danego obszaru - Wsparcie rozwoju CCS, CCU. Instalacje do wychwytywania/magazynowania/utylicacji dwutlenku węgla/metanu: CCS (tj. wychwytywania i składowanie dwutlenku węgla, ang. carbon capture and storage) oraz CCU (tj. wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, ang. carbon capture and utilisation). Program rekomendowany do wsparcia do 2030 r., w tym kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. W zakresie projektów CCS/CCU wspierane będą ewentualnie inwestycje, w których wykazana będzie zasadność ekonomiczna i ekologiczna takiej inwestycji oraz spełnione będą zasady DNSH.

58	Re Alloys Sp. z o. o.	Projekty pilotażowe w zakresie innowacyjnych instalacji służących dekarbonizacji	<p>Rodzaj pomocy: pomoc horyzontalna na ochronę środowiska (m.in. art. 25 GBER, art. 49 GBER) ewentualnie zamówienia przedkomercyjne dla skalowalnych rozwiązań w zakresie dekarbonizacji (Pre-Commercial Procurement)</p> <p>Forma finansowania: Dotacja</p> <p>Intensywność wsparcia: wynikająca z poziomów określonych dla poszczególnych kategorii pomocy publicznej z zastosowaniem zasad kumulacji albo w wysokości określonej w wyniku procesu notyfikacji pomocy KE + lokalizacja na obszarach art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu) lub 100% dla poszczególnych etapów procesu PCP w przypadku trybu zamówień przedkomercyjnych</p> <p>Wielkość wsparcia: Maksymalna kwota wynikająca z przepisów o pomocy publicznej</p> <p>(z uwzględnieniem możliwości występowania o indywidualną decyzję notyfikacyjną KE dla dużych projektów) lub do 100% dla poszczególnych etapów procesu PCP w przypadku trybu zamówień przedkomercyjnych</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy posiadający tytuł prawny do instalacji energochłonnej.</p> <p>Instalacja energochłonna - urządzenia techniczne / budowie niebędące urządzeniami technicznymi, których eksploatacja powoduje lub może spowodować emisję gazów cieplarnianych, wytwarzająca co najmniej jeden produkt z sektora energochłonnego (m.in. PKD 24.10 -</p>	<p>W odniesieniu do innowacyjnych technologii wykorzystywanych w procesach dekarbonizacyjnych, specyfika procesów produkcyjnych poszczególnych materiałów i surowców czy w zależności od rodzaju prowadzonej produkcji.</p> <p>Możliwość uzyskania środków na opracowanie i wytworzenie demonstratora technologii adekwatnej dla specyfiki danego sektora, stanowić będzie czynnik motywujący przedsiębiorców do poszukiwania rozwiązań przynoszących efekty środowiskowe ale docelowo także ekonomiczne. Wysokie koszty podejmowania tego typu aktywności stanowią barierę w ich podejmowaniu kosztem efektów dla środowiska w szczególności w zakresie emisyjności produkcji.</p> <p>Wdrożenie programu w zaproponowanym kształcie skutkować będzie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zmniejszeniem emisyjności energochłonnych branż polskiego przemysłu poprzez zastosowanie instalacji do wychwytywania i transportu CO2. 2) Podniesienie, konkurencyjności polskich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną emisją gazów cieplarnianych (ograniczenie kosztów emisji CO2) 3) Zapewnieniem stabilności funkcjonowania kluczowych przedsiębiorstw z punktu widzenia rozwoju gospodarki oraz bezpieczeństwa kraju (produkcja na potrzeby przemysłu energetycznego, zbrojeniowego, czy też budownictwa). 4) Skalowalność przetestowanych i wypracowanych rozwiązań i potencjał do ich wykorzystania w działalności podmiotów o zbliżonym profilu działalności. 	częściowo przyjęta	Planowanie wsparcie danego obszaru - Wsparcie rozwoju CCS, CCU. Instalacje do wychwytywania/magazynowania/utylizacji dwutlenku węgla/metanu: CCS (tj. wychwytywania i składowanie dwutlenku węgla, ang. carbon capture and storage) oraz CCU (tj. wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, ang. carbon capture and utilisation).Program rekomendowany do wsparcia do 2030 r., w tym kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. Pilotażowe innowacyjne inwestycje możliwe były do objęcia wsparciem w ramach programu Innowacje dla Środowiska. Celem programu jest wykorzystanie innowacyjnych technologii w ochronie środowiska, które przyczynią się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju. W ramach programu będą realizowane przedsięwzięcia mające na celu rozwój gospodarczy kraju w kierunku gospodarki nowoczesnej, przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym
59	Re Alloys Sp. z o. o.	Wsparcie realizacji kompleksowych projektów w zakresie zeroemisyjnej produkcji surowców wykorzystywanych w sektorach strategicznych dla unijnej i polskiej gospodarki (np. obronność, transformacja energetyczna) – przemysł energochłonny	<p>Rodzaj pomocy: pomoc horyzontalna na ochronę środowiska (m.in. art. 36 GBER, art. 38, art. 41, art. 48, art. 49)</p> <p>Forma finansowania: Dotacja</p> <p>Intensywność wsparcia: wynikająca z poziomów określonych dla poszczególnych kategorii pomocy publicznej z zastosowaniem zasad kumulacji albo w wysokości określonej w wyniku procesu notyfikacji pomocy KE + lokalizacja na obszarach art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu)</p> <p>Wielkość wsparcia: Maksymalna kwota wynikająca z przepisów pomocy publicznej</p> <p>(z uwzględnieniem możliwości występowania o indywidualną decyzję notyfikacyjną KE dla dużych projektów)</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy posiadający tytuł prawny do instalacji energochłonnej.</p> <p>Instalacja energochłonna - urządzenia techniczne / budowie niebędące urządzeniami technicznymi, których eksploatacja powoduje lub może spowodować emisję gazów cieplarnianych, wytwarzająca co najmniej jeden produkt z sektora energochłonnego (m.in. PKD 24.10 - Produkcja surowców żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych)</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Opracowanie studiów wykonalności w zakresie koncepcji procesu produkcyjnego 	<p>W związku z przyjęciem przez ustawodawcę unijnego rozporządzenia Net Zero Industry Act (NZIA) Unia Europejska oraz państwa członkowskie wprowadzają instrumenty mające na celu skuteczne prowadzenie procesów produkcyjnych</p> <p>Z zerowym poziomie emisyjności gazów cieplarnianych do środowiska w tym CO2.</p> <p>Z tego względu w odniesieniu do przedsiębiorstw prowadzących działalność w ramach sektorów zaliczanych do energochłonnych, doprowadzenie do produkcji zeroemisyjnej wymaga realizacji kompleksowych, komplementarnych działań oraz holistycznego podejścia.</p> <p>Wdrożenie programu w zaproponowanym kształcie skutkować będzie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zmniejszeniem emisyjności energochłonnych branż polskiego przemysłu poprzez zastosowanie instalacji do wychwytywania i transportu CO2. 2) Podniesienie, konkurencyjności polskich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną emisją gazów cieplarnianych (ograniczenie kosztów emisji CO2) 3) Zapewnieniem stabilności funkcjonowania kluczowych przedsiębiorstw z punktu widzenia rozwoju gospodarki oraz bezpieczeństwa kraju (produkcja na potrzeby przemysłu energetycznego, zbrojeniowego, czy też budownictwa). 4) Skalowalność przetestowanych i wypracowanych rozwiązań i potencjał do ich wykorzystania w działalności podmiotów o zbliżonym profilu działalności. 	częściowo przyjęta	Planowanie wsparcie danego obszaru - Wsparcie rozwoju CCS, CCU. Instalacje do wychwytywania/magazynowania/utylizacji dwutlenku węgla/metanu: CCS (tj. wychwytywania i składowanie dwutlenku węgla, ang. carbon capture and storage) oraz CCU (tj. wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, ang. carbon capture and utilisation).Program rekomendowany do wsparcia do 2030 r., w tym kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. W swojej ofercie Narodowy Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada już programy finansowane z Funduszu Modernizacyjnego dotyczące wsparcia przemysłu: Przemysł energochłonny - OZE, Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej. Możliwe było również otrzymanie dofinansowania w programie Narodowego Funduszu Wsparcie dla przemysłu energochłonnego. Ubiegać się o środki mogły wszystkie przedsiębiorstwa energochłonne, których przeważająca działalność znajdowała się w sekcji B lub C PKD. Do ewentualnego rozważenia - w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.

60	ORLEN S.A.	Produkcja wodoru nisko i zeroemisyjnego, w tym w instalacjach elektrolizy, waste to H2, z wykorzystaniem energetyki jądrowej w przyszłości.	<p>Okres wdrażania: 5 lat</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa instalacji wytwarzających biowodor, RCF i wodor niskoemisyjny zgodnie z definicją Pakietu Gazowego. • Infrastruktura dedykowana na potrzeby przesyłu lub dystrybucji wodoru oraz obiekty do magazynowania wodoru. <p>Skrócony opis:</p> <p>Celem programu jest zapewnienie finansowania inwestycji, dzięki którym możliwe będzie zwiększenie efektywności instalacji i potencjału ich wykorzystania poprzez produkcję wodoru nisko i zeroemisyjnego.</p> <p>Forma wsparcia: dotacja</p> <p>Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: cała Polska</p> <p>Pomoc publiczna: do uzgodnienia</p> <p>Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: do uzgodnienia</p> <p>Dofinansowanie z FM w mln PLN: do uzgodnienia</p>	Produkcja wodoru przy jednoczesnym wykorzystaniu źródeł nisko i zeroemisyjnych wpisuje się w unijne cele dzięki zwielokrotnieniu efektywności instalacji i potencjału ich wykorzystania.	częściowo przyjęta	Ze środków FM możliwa jedynie produkcja wodoru odnawialnego. W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z odnawialnym wodorem poprzez m.in. wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów np. drogowego, kolejowego, promowego, morskiego etc. Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO (technologie wodorowe) i FEnIKS.
61	ORLEN S.A.	Regionalne doliny wodorowe na rzecz dekarbonizacji mobilności	<p>Okres wdrażania: 5 lat</p> <p>Beneficjenci: przedsiębiorcy lub konsorcja publiczno-prywatne, w skład których wchodzi Jednostka Samorządu Terytorialnego, Uczelnia Wyższa i przynajmniej jeden przedsiębiorca.</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (obligatoryjnie minimum trzy komponenty): • Zakup lub leasing środków zeroemisyjnego transportu, tj. ciągników siodłowych, autobusów, taboru kolejowego, pojazdów osobowych, barek rzecznych, samochodów dostawczych, maszyn budowlanych, pojazdów specjalistycznych wykorzystywanych w portach lotniczych, morskich, rzecznych i śródlądowych, w logistyce, napędzanych paliwem wodorowym wraz ze szkoleniem kierowców/mechaników z zakresu obsługi. • Budowa ogólnodostępnych stacji tankowania wodoru (stacjonarne/mobilne) na lub poza siecią TEN-T lub niepublicznych stacji tankowania wodoru wykorzystywanych wyłącznie do obsługi transportu publicznego. • Budowa stacji i systemów tankowania niezbędnych do obsługi pojazdów specjalistycznych na terenie portów morskich, portów rzecznych i śródlądowych, portów lotniczych, parków przemysłowych i centrów logistycznych. • Budowa sieci dystrybucyjnej służącej do przesyłu wodoru w postaci wolnej lub związanej na cele przemysłowe np. w klastrach przemysłowych, portach i lokalizacjach, gdzie jest możliwe dostarczenie wodoru ww. formie poprzez sieć dystrybucyjną. • Budowa infrastruktury towarzyszącej, niezbędnej do prawidłowego użytkowania pojazdów (np. wiaty serwisowe). • Budowy źródeł wytwarzania niskoemisyjnego wodoru 	<p>Uzasadnienie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konieczność rozwoju całego łańcucha wartości wodoru od produkcji po dystrybucję, magazynowanie i końcowe wykorzystanie w celu dekarbonizacji regionów. 2. Osiągnięcie celu 30% zeroemisyjności w transporcie publicznym do roku 2028 w ramach Fit for 55. 3. Spełnienie wymogów zawartych w ustawie o elektromobilności - samorzady, które liczą co najmniej 50 tys. mieszkańców, od 2028 roku będą zobowiązane posiadać w swoich flotach przynajmniej 30 % autobusów zeroemisyjnych lub napędzanych biometanem. 4. Osiągnięcie celów określonych w Polskiej Strategii Wodorowej do roku 2030 z perspektywą do roku 2040, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie wodoru jako paliwa alternatywnego w transporcie – do 2025 r. rozpoczęcie eksploatacji od 100 do 250 autobusów napędzanych wodorem (w 2030 r. eksploatowanych ma być od 800 do 1000 autobusów wodorowych); - wybudowanie 32 stacji tankowania i bunkrowania wodoru do 2025 r.; - wykorzystywanie wodoru w transporcie ciężkim kołowym, kolejowym, morskim, rzecznym i lotniczym oraz intermodalnym; - wodór z nowych instalacji – 50 MW do 2025 r. i 2 GW w 2030 r. 	częściowo przyjęta	<p>Ze środków FM możliwa jedynie produkcja wodoru odnawialnego. W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z odnawialnym wodorem poprzez m.in. wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów np. drogowego, kolejowego, promowego, morskiego etc. Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO (technologie wodorowe) i FEnIKS.</p> <p>NFOŚiGW ma w swojej ofercie program priorytetowy Wodoryzacja gospodarki, skierowany jest na rozwój niskoemisyjnej i zeroemisyjnej gospodarki poprzez wsparcie przedsięwzięć dotyczących budowy, wdrożenia oraz komercjalizacji innowacyjnych jednostek transportowych napędzanych wodorem.</p> <p>Program koncentruje się na wsparciu zarówno prac badawczo-rozwojowych jak i komercjalizacji innowacyjnych rozwiązań i technologii różnych rodzajów jednostek transportowych napędzanych wodorem, które przyczynią się do rozwoju danej branży oraz zwiększenia potencjału gospodarczego Polski.</p>

62	ORLEN S.A.	Wsparcie projektów wodorowych z notyfikacją w oparciu o CEEAG	<p>Okres wdrażania: w zależności od decyzji notyfikacyjnej 5-8 lat, do grudnia 2031/do grudnia 2033.</p> <p>Beneficjenci: Podmioty będące promotorami projektów o potwierdzonych przez Komisję Europejską statusie CEEAG.</p> <p>Zakres wsparcia: Wsparcie projektów wodorowych przeznaczonych na realizację zadania wodoryzacja gospodarki. Kontynuacja wsparcia projektów wodorowych CEEAG po wyczerpaniu środków KPO przeznaczonych na ich realizację (zapewnienie finansowania pełnej realizacji projektów wodorowych CEEAG ponad ograniczony do 2026 r. horyzont dostępności środków KPO).</p> <p>Skrócony opis: A. Realizacja bezpieczeństwa dostaw bezemisyjnego nośnika energii będzie realizowana przez: 1) Budowę infrastruktury do wytwarzania wodoru w oparciu o technologie elektrolizy wody zasilanej OZE; 2) Budowę infrastruktury do podziemnego magazynowania wodoru w kavernach solnych. B. Kontynuacja wsparcia projektów wodorowych CEEAG po wyczerpaniu środków KPO przeznaczonych na ich realizację obejmująca instalację produkcji wodoru z instalacjami pomocniczymi oraz źródło OZE.</p> <p>Forma wsparcia: dotacja do wysokości uzgodnionej w decyzji notyfikacyjnej KE pomocy publicznej. Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: cała Polska Pomoc publiczna: zgodnie z indywidualną decyzją notyfikacyjną KE dla projektu CEEAG. Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: do uzgodnienia Dofinansowanie z FM w mln PLN: do uzgodnienia</p>	<p>1. 12 kwietnia 2023r Komisja Europejska wydała decyzję notyfikacyjną dotyczącą pomocy publicznej dla projektu Green H2 realizowanego przez spółkę celową ORLEN S.A. – LOTOS Green H2.</p> <p>2. Trwające procesy notyfikacyjne w oparciu o CEEAG.</p>	częściowo przyjęta	Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO i FEniKS.
63	ORLEN S.A.	Rozwój rynku paliw syntetycznych (amoniak, metanol, zrównoważone paliwa lotnicze)	<p>Okres wdrażania: do 7 lat, do 2031 r.</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców</p> <p>Zakres wsparcia: Produkcja paliw syntetycznych, w tym odnawialnego syntetycznego paliwa lotniczego.</p> <p>Skrócony opis: Celem programu jest zapewnienie finansowania dla kompleksowych przedsięwzięć o strategicznym znaczeniu dla gospodarki i społeczeństwa UE, przyczyniających się do wzrostu potencjału Polski i tym samym Europy w produkcji paliw syntetycznych, w tym przede wszystkim odnawialnego syntetycznego paliwa lotniczego, stanowiąc istotny krok prowadzący do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r.</p> <p>Forma wsparcia: dotacja Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: cała Polska Pomoc publiczna: do uzgodnienia Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: ok. 4 mld Dofinansowanie z FM w mln PLN: do 50% kosztów CAPEX</p>	<p>Konieczność implementacji projektów w zakresie produkcji paliw syntetycznych podyktowana jest przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulacje – spełnienie wytycznych KE Polityka UE i jej państw członkowskich stymuluje działania mające na celu przyspieszenie wdrażania e paliw – np. Dyrektywa RED III z podcelami dla RFNBO, tj. udział paliw odnawialnych niebiologicznego pochodzenia co najmniej 1% w 2030, Rozporządzenie ReFuelAviation z podcelami dla paliw syntetycznych. Rozwój OZE. Ogromny potencjał rozwojowy dla morskich farm wiatrowych dla krajów Bałtyckich (Polska, Litwa, Łotwa i Estonia) stwarza szanse na budowę wielkoskalowych instalacji do produkcji paliw syntetycznych. Umożliwi to wykorzystanie energii elektrycznej w okresach nadpodaży energii i jednocześnie wypełnianie celów dekarbonizacyjnych dla istniejących zakładów produkcyjnych. Ograniczenia techniczne – brak alternatywy <p>E-paliwa mają zdecydowanie wyższą gęstość energii w porównaniu z energią elektryczną, dzięki czemu mogą być stosowane w lotnictwie i sektorze morskim, w których trudno znaleźć inne alternatywy. Stosowanie e-fuels w lotnictwie pozwala na wykorzystanie obecnej infrastruktury i statków powietrznych – o wiele dłuższy cykl życia niż w transporcie drogowym, pożądane są rozwiązania dla zastosowań globalnych.</p>	odrzucona	Wytwarzanie paliw nie wpisuje się bezpośrednio w obszary/specyfikę finansowania ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE). Produkcja paliw alternatywnych możliwa do finansowania pod warunkiem wykorzystania ich do produkcji energii elektrycznej i/lub ciepła (w CHP).

64	ORLEN S.A.	Elektrolizery wielkoskalowe	<p>Okres wdrażania: 5 lat Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców Zakres wsparcia: • Budowa infrastruktury do wytwarzania i magazynowania wodoru z wykorzystaniem energii elektrycznej pochodzącej z OZE • Budowa dedykowanych produkcji wodoru źródeł OZE. • Infrastruktura dedykowana na potrzeby przesyłu lub dystrybucji wodoru odnawialnego oraz obiekty do magazynowania wodoru odnawialnego. Skrócony opis: Celem programu jest zapewnienie finansowania inwestycji w zakresie wytwarzania wodoru na dużą skalę. Forma wsparcia: dotacja Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: cała Polska Pomoc publiczna: do uzgodnienia Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: 700 mln PLN Dofinansowanie z FM w mln PLN: do 70 % kosztów kwalifikowanych</p>	<p>Przedsięwzięcia o strategicznym znaczeniu dla gospodarki i społeczeństwa UE. Przyczynią się do wzrostu potencjału Polski i tym samym Europy w produkcji oraz wykorzystaniu zeroemisyjnego wodoru, stanowiąc istotny krok prowadzący do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Pozwolą również w znacznej mierze wypełnić zobowiązania zawarte w Polskiej Strategii Wodorowej do roku 2030 z perspektywą do roku 2040 r. Dofinansowanie do tego typu projektów zapewni odpowiednio niski i konkurencyjny koszt produkcji wodoru RFNBO.</p>	częściowo przyjęta	<p>Ze środków FM możliwa jedynie produkcja wodoru odnawialnego. W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z odnawialnym wodorem poprzez m.in. wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów np. drogowego, kolejowego, promowego, morskiego etc. Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO i FEiKS.</p>
65	ORLEN S.A.	Wychwyt dwutlenku węgla	<p>Okres wdrażania: 5 lat, do grudnia 2031 Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Zakres wsparcia: Wsparcie inwestycji mających na celu zakup, montaż i eksploatację instalacji wychwytu lub doczyszczania dwutlenku węgla na cele dekarbonizacyjne (składowanie lub utylizacja) dla branż wysokoemisyjnych w tym przemyśle cementowego, nawozowego, hutniczego czy rafineryjno-petrochemicznego. Skrócony opis: Celem programu jest promowanie dekarbonizacji przemysłów wysokoemisyjnych, co przyczyni się do zwiększenia zainteresowania projektami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych oraz poprawą jakości powietrza na terenach uprzemysłowionych. Program przyczyni się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju/ Forma wsparcia: Dofinansowanie w formie dotacji do nakładów inwestycyjnych na poziomie 50 % kosztów kwalifikowanych oraz kosztów operacyjnych w okresie 10 lat na poziomie 50% kosztów kwalifikowanych. Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: Cała Polska Pomoc publiczna: Do ustalenia Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: CAPEX 2 000 (do 2030 r.) OPEX 14 000 (w okresie 2030-2040); Dofinansowanie z FM w mln PLN: CAPEX 1 000 (do 2030 r.) OPEX 7 000 (w okresie 2030-2040)</p>	<p>Wsparcie inwestycji mających na celu zakup, montaż i eksploatację instalacji wychwytu lub doczyszczania dwutlenku węgla na cele dekarbonizacyjne (składowanie lub utylizacja) dla branż wysokoemisyjnych w tym przemyśle cementowego, nawozowego, hutniczego czy rafineryjno-petrochemicznego.</p>	częściowo przyjęta	<p>Planowanie wsparcie danego obszaru - Wsparcie rozwoju CCS, CCU. Instalacje do wychwytywania/magazynowania/utylizacji dwutlenku węgla/metanu: CCS (tj. wychwytywania i składowanie dwutlenku węgla, ang. carbon capture and storage) oraz CCU (tj. wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, ang. carbon capture and utilisation). Program rekomendowany do wsparcia do 2030 r., w tym kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEiKS).</p>

66	ORLEN S.A.	Infrastruktura logistyczna CO2	<p>Okres wdrażania: 5 lat, do grudnia 2031</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r.</p> <p>Zakres wsparcia: Wsparcie inwestycji dotyczącej realizacji infrastruktury przesyłowej i przeładunkowej dwutlenku węgla (terminale przeładunkowe, platformy logistyczne, rurociągi), ze szczególnym uwzględnieniem projektów transgranicznych i dalekosiężnych.</p> <p>Skrócony opis: Celem programu jest wsparcie finansowe projektów mających w planach budowę, rozbudowę, modernizację i eksploatację infrastruktury przesyłowej i przeładunkowej dwutlenku węgla (terminale przeładunkowe, platformy logistyczne, rurociągi), a w szczególności projektów mających wpisywać się w transeuropejską sieć przesyłową dwutlenku węgla.</p> <p>Program przyczyni się do osiągnięcia priorytetowych celów dotyczących klimatu określonych na poziomie krajowym oraz celów długoterminowych określonych w Porozumieniu Paryskim.</p> <p>Forma wsparcia: Dofinansowanie w formie dotacji do 50 % kosztów kwalifikowanych.</p> <p>Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: Cała Polska</p> <p>Pomoc publiczna: Do ustalenia</p> <p>Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: 1 500 CAPEX</p> <p>Dofinansowanie z FM w mln PLN: 750 CAPEX</p>	Wsparcie inwestycji dotyczącej realizacji infrastruktury przesyłowej i przeładunkowej dwutlenku węgla (terminale przeładunkowe, platformy logistyczne, rurociągi), ze szczególnym uwzględnieniem projektów transgranicznych i dalekosiężnych.	częściowo przyjęta	Planowanie wsparcie danego obszaru - Wsparcie rozwoju CCS, CCU. Instalacje do wychwytywania/magazynowania/utylicacji dwutlenku węgla/metanu: CCS (tj. wychwytywania i składowanie dwutlenku węgla, ang. carbon capture and storage) oraz CCU (tj. wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, ang. carbon capture and utilisation). Program rekomendowany do wsparcia do 2030 r., w tym kontynuacja finansowania obszarów ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) oraz w Programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).
67	ORLEN S.A.	Sekwestracja dwutlenku węgla CO2 na lądzie i na morzu	<p>Okres wdrażania: 5 lat, do grudnia 2031</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r.</p> <p>Zakres wsparcia: Wsparcie inwestycji dotyczącej budowy wielkoskalowych miejsc sekwestracji CO2 w tym: I) wykonanie niezbędnych dla prowadzenia dalszych prac inwestycyjnych mających na celu przystosowanie struktury zawodnionej do celów składowania CO2 (wiercenia otworów, badania geologiczne – geofizyczne (w tym sejsmika 3D), geomechaniczne, hydromechaniczne, geochemiczne, analiza ryzyk związanych z migracją poza projektowany obszar magazynowania, II) infrastrukturę zatłaczania (w tym rurociągi łączące emitatorów lub terminale przeładunkowe), III) infrastrukturę towarzyszącą np. jednostki wytwórcze OZE w celu zmniejszenia śladu węglowego dla procesu zatłaczania CO2.</p> <p>Skrócony opis: Celem programu jest wsparcie wielkoskalowych projektów dotyczących zatłaczania CO2 do struktur geologicznych na terenie Polski, co będzie miało pozytywny wpływ dla dekarbonizacji wysokoemisyjnych sektorów przemysłowych w kraju.</p> <p>Forma wsparcia: Dofinansowanie w formie dotacji do 50 % kosztów kwalifikowanych.</p> <p>Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: Cała Polska – obszar lądowy RP oraz Polska Wyłączna Strefa Ekonomiczna (Morze Bałtyckie)</p> <p>Pomoc publiczna: Do ustalenia</p> <p>Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: 5 000 CAPEX</p> <p>Dofinansowanie z FM w mln PLN: 2 500 CAPEX</p>	Wsparcie inwestycji dotyczącej budowy wielkoskalowych miejsc sekwestracji CO2 w tym: I) wykonanie niezbędnych dla prowadzenia dalszych prac inwestycyjnych mających na celu przystosowanie struktury zawodnionej do celów składowania CO2 (wiercenia otworów, badania geologiczne – geofizyczne (w tym sejsmika 3D), geomechaniczne, hydromechaniczne, geochemiczne, analiza ryzyk związanych z migracją poza projektowany obszar magazynowania, II) infrastrukturę zatłaczania (w tym rurociągi łączące emitatorów lub terminale przeładunkowe), III) infrastrukturę towarzyszącą np. jednostki wytwórcze OZE w celu zmniejszenia śladu węglowego dla procesu zatłaczania CO2.	odrzucona	Samo zastosowanie zwiększenie potencjału sekwestracji węgla nie wpisuje się bezpośrednio w specyfikę finansowania przedsięwzięć ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE). Natiomast wsparcie wychwytywania dwutlenku węgla/ metanu - Wsparcie rozwoju CCS, CCU oraz wychwytywania metanu przewidziane jest w innym projekcie planowanym do finansowania w ramach Funduszu Modernizacyjnego.

68	TAURON Polska Energia S.A.	OZE dla energetyki	Dotacja uzupełniona pożyczką preferencyjną	W opublikowanej 18 maja 2022 r. Strategii UE na rzecz energii słonecznej wskazano, że "Sposobem na wdrożenie energii słonecznej może być zmiana przeznaczenia terenów przemysłowych lub górniczych. Tego typu inicjatywy na rzecz dywersyfikacji i przekształcenia gospodarczego można wspierać w ramach funduszu modernizacyjnego oraz polityki spójności, zwłaszcza Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji". Z uwagi na ukierunkowanie wsparcia FENIKS (Polityka Spójności) na program "Mój Prąd", postulujemy program, który ukierunkowany byłby na wielkoskalowe OZE, w tym w zakresie PV (w tym wydzieloną alokacją dla terenów przemysłowych lub górniczych). Opcjonalnie wydzielona alokacja mogłaby dotyczyć instalacji OZE powstających w ramach mechanizmu cable pooling - Budowa dodatkowych źródeł wytwarzania energii elektrycznej przyłączonych do istniejącej instalacji fotowoltaicznej lub wiatrowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w ramach wykorzystania wspólnego przyłącza do sieci przesyłowej. Obowiązkowym elementem instalacji powinien być również magazyn energii.	częściowo przyjęta	Tego typu projekty są już zagospodarowane w innych programach m.in. <i>Energia dla wsi, Przemysł energochłonny - OZE, Mój prąd (możliwość wsparcia OZE i magazynów dla osób fizycznych).</i>
69	TAURON Polska Energia S.A.	Repowering istniejących źródeł wytwórczych OZE	Dotacja uzupełniona pożyczką preferencyjną	Znaczna część aktywów OZE będących obecnie w użytkowaniu są w fazie wysokiej eksploatacji, ich wydajność spada z biegiem lat użytkowania, co prowadzi do zmniejszenia efektywności wytwarzania energii elektrycznej i niższego wykorzystania przyłącza niż założone w ramach przyznanych warunków. Poprzez działania związane z repoweringiem istniejących elektrowni poprawi się ich produktywność, zwiększy się wydajność i efektywność wytwarzania energii, przy zmniejszeniu kosztów jej produkcji – powstanie efektywniejsza farma na tym samym przyłączy. Zastąpienie poszczególnych komponentów instalacji jednostkami o większej mocy zainstalowanej, pozwala na uzyskanie większej produkcji energii elektrycznej wykorzystując w pełni ich potencjał. Tym samym zmniejszy się obszar zagospodarowanej powierzchni pod farmy OZE. Dodatkowym atutem jest wykorzystanie istniejącej już infrastruktury towarzyszącej w porównaniu do budowy całkowicie nowej inwestycji.	odrzucona	Proponowany zakres wsparcia nie wpisuje się bezpośrednio w specyfikę finansowania ze środków Funduszu Modernizacyjnego – wszystkie inwestycje muszą wpisywać się w odpowiedni katalog działań (art. 10d dyrektywy 2003/87/WE). Repowering istniejących źródeł wytwórczych OZE jest natomiast zgodny z polityką REPowerEU, dla którego źródłem finansowania jest KPO. Technologia OZE jest relatywnie nową technologią na rynku polskim w związku
70	TAURON Polska Energia S.A.	Modernizacja i rozwój infrastruktury związanej z dystrybucją ciepła sieciowego	Dotacja uzupełniona pożyczką preferencyjną	Celem programu byłoby poprawa efektywności (służąca ograniczeniu strat) i niezawodności pracy infrastruktury sieciowej, związanej z dystrybucją ciepła sieciowego dla odbiorców, a także dostosowanie infrastruktury sieciowej do parametrów sieci niskotemperaturowych Zgodnie z art. 50a. ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych – w ramach Funduszu Modernizacyjnego wsparciu mogą podlegać m.in. inwestycje w modernizację rurociągów należących do systemów ciepłowniczych. W związku z powyższym, mając na uwadze znaczące potrzeby inwestycyjne podmiotów ciepłowniczych w zakresie szerokiego spektrum przedsięwzięć dot. infrastruktury sieciowej (np. zgodnie z szacunkami Polskiego Towarzystwa Elektrociepłowni Zawodowych, koszty modernizacji infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej ciepła, w celu dostosowania tej infrastruktury do standardów sieci niskotemperaturowych, wynieść mogą co najmniej 76 mld zł), uzasadnionym byłoby stworzenie osobnego programu przeznaczonego wyłącznie na projekty poświęcone przedmiotowej tematyce. Nabór w ramach tego Programu powinien mieć charakter ciągły (do wyczerpania dostępnej puli środków). Dofinansowanie powinno w przeważającym stopniu opierać się na wsparciu bezzwrotnym, tak aby jego warunki atrakcyjne dla potencjalnych beneficjentów. Środki z proponowanego Programu mogłyby zostać uruchomione po wyczerpaniu alokacji dostępnej w ramach Działania 2.1 Programu FEnIKS.	odrzucona	Tego typu projekty są już zagospodarowane w innych programach z FM, m.in. Kogeneracja dla ciepłownictwa, OZE - źródło ciepła dla ciepłownictwa. Budowa sieci przesyłowych może być elementem składowym inwestycji "ciepłowniczych" już finansowanych ze środków FM. Ewentualne uruchomienie dedykowanego dla sieci przesyłowych i dystrybucyjnych programu będzie analizowane po wyczerpaniu alokacji dostępnej w ramach Działania 2.1 Programu FEnIKS.
71	TAURON Polska Energia S.A.	Ciepłownictwo przyszłości	Dotacja uzupełniona pożyczką preferencyjną	Celem Programu byłoby rozwijanie/wykorzystanie/wdrożenie nowoczesnych technologii/rozwiązań technologicznych, które miałyby zastosowanie w procesie transformacji ciepłownictwa systemowego w Polsce: budowy wielkoskalowych pomp ciepła, rozwoju magazynów ciepła, budowy układów wytwórczych obejmujących kombinację różnych zeroemisyjnych jednostek/installacji; - rozwoju instalacji wykorzystujących ciepło odpadowe, zastosowania energii jądrowej w ciepłownictwie. Ze względu na konieczność przeprowadzenia kompleksowej transformacji ciepłownictwa systemowego, polegającej w szczególności na odejściu od stosowania stałych paliw kopalnych i rozwoju nisko- i zeroemisyjnych źródeł wytwórczych, niezbędnym jest wspieranie projektów dotyczących zastosowania nowych technologii/rozwiązań technologicznych w obszarze wytwarzania ciepła sieciowego. W związku z powyższym, istnieje potrzeba skierowania odpowiedniego strumienia środków publicznych przeznaczonych na dofinansowanie tego rodzaju inwestycji. Nabór w ramach tego Programu powinien mieć charakter ciągły (do wyczerpania dostępnej puli środków). Dofinansowanie powinno w przeważającym stopniu opierać się na wsparciu bezzwrotnym, tak aby jego warunki były atrakcyjne dla potencjalnych beneficjentów	odrzucona	Proponowany zakres wsparcia pokrywa się z wieloma programami realizowanymi przez NFOŚiGW w ramach środków z FM, w tym dotyczących budowy magazynów energii zintegrowanych ze źródłem OZE, instalacji pomp ciepła, kogeneracji, itp. Zakres wsparcia musi być opisany w sposób jasny i czytelny a inwestycje przeznaczone do realizacji w ramach dedykowanych środków muszą być dojrzałe technologicznie, wdrażalne oraz posiadać właściwe przygotowanie instytucjonalne - doświadczenie z wdrażania dotychczasowych obszarów wsparcia pokazuje, że propozycje programów opisane zbyt szeroko, z nieodpowiednimi wskaźnikami ekeftu rzeczowego/ekologicznego sa przez EBI odrzucane. Ponadto konieczność zapewnienia demarkacji między obszarami wsparcia oraz zapobiegania podwójnemu finansowaniu czynią proponowany program niewykonalnym.

72	TAURON Polska Energia S.A.	Wsparcie działań Operatora Sieci Dystrybucyjnej w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia	Dotacja	<p>Program koncentrowałby się na budowaniu zdolności Operatorów Systemów Dystrybucyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa na poziomie technicznym, operacyjnym i strategicznym.</p> <p>Rezultaty powinny przyczynić się do osiągnięcia następujących celów:</p> <p>Budowanie świadomości zarządzania obszarem cyberbezpieczeństwa w przemysłowych systemach sterowania i infrastrukturze OT;</p> <p>Podniesienie zdolności i kompetencji organizacji w zakresie cyberbezpieczeństwa;</p> <p>Wypracowanie efektywnych zasad i procedur działania w sferze cyberbezpieczeństwa wewnątrz organizacji;</p> <p>Lepsze procesy oraz środki bezpieczeństwa i powiadamiania dla OSD;</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa sieci elektroenergetycznej OSD w przemysłowych systemach sterowania i infrastrukturze OT;</p> <p>Podniesienie możliwości mitygacji zagrożeń w zakresie cyberbezpieczeństwa;</p> <p>Większe dostosowanie i harmonizacja wdrażania standardów w zakresie bezpieczeństwa sieci informatycznych i informacji przez OSD;</p> <p>Lepsze dostosowanie do wymagań prawnych oraz rekomendacji dotyczących działań mających na celu wzmocnienie cyberbezpieczeństwa w sektorze energii oraz wytycznych sektorowych dotyczących zgłaszania incydentów.</p> <p>Koncepcja programu opiera się na budowaniu zdolności OSD w zakresie cyberbezpieczeństwa na poziomie technicznym, operacyjnym i strategicznym. Jest to szczególnie istotne w świetle dzisiejszych zagrożeń geopolitycznych. Wdrożenie wsparcia dla proponowanego programu umożliwi m.in.: budowanie świadomości zarządzania obszarem cyberbezpieczeństwa sieci elektroenergetycznej OSD, poprawę poziomu bezpieczeństwa przemysłowych systemów sterowania i infrastruktury OT wykorzystywanej do świadczenia usługi kluczowej, wypracowanie zasad i procedur działania, wdrożenie lepszych procesów i środków bezpieczeństwa oraz podniesienie kompetencji w sferze cyberbezpieczeństwa.</p> <p>Kolejnym aspektem wartym podkreślenia jest fakt, że program ten stanowiłby istotny element realizacji wymagań prawnych oraz rekomendacji dotyczących działań mających na celu wzmocnienie cyberbezpieczeństwa w sektorze energii, zapewniając większe dostosowanie i harmonizację wdrażanych standardów bezpieczeństwa sieci informatycznych i informacji przez OSD.</p>	odrzucona	<p>Wsparcie działań OSD w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia nie wpisuje się w obszary wsparcia wskazane w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Zgodnie z zapisami dyrektywy co najmniej 80 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit trzeci, oraz z uprawnień objętych powiadomieniem zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, a także co najmniej 90 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit czwarty, wykorzystuje się do wspierania inwestycji w:</p> <p>a) produkcję i wykorzystywanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym wodoru odnawialnego;</p> <p>b) ogrzewanie i chłodzenie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;</p> <p>c) zmniejszenie ogólnego zużycia energii poprzez efektywność energetyczną, między innymi w przemyśle, sektorze transportu, sektorze budowlanym, sektorze rolnictwa i sektorze gospodarki odpadami;</p> <p>d) magazynowanie energii i modernizację sieci energetycznych (...);</p> <p>e) wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach, w tym na obszarach wiejskich i w regionach oddalonych, w celu rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego oraz modernizacji ich systemów ogrzewania;</p> <p>f) sprawiedliwą transformację w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami (...).</p>
73	TAURON Polska Energia S.A.	Elektroenergetyka - Inteligentna infrastruktura energetyczna	Dotacja	<p>Kontynuacja wsparcia PP - skierowanego do operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (OSD) - ze zwiększeniem kwoty obecnej alokacji oraz wydłużeniem okresu wdrażania Programu z 2025 do 2030 roku. W zakresie inwestycji obejmujących wdrażanie liczników zdalnego odczytu (LZO) operatorzy zostali zobligowani, zgodnie z zapisami ustawy, do wdrożenia LZO u 80 proc. odbiorców do 2028 r., a u wszystkich odbiorców - do 2031 r. Środki finansowe obejmujące wdrożenie na masową skalę liczników zdalnego odczytu będą zatem znaczące również po 2025 roku.</p> <p>Obecna kwota alokacji (1 mld PLN) będzie w stanie pokryć jedynie niewielką część inwestycji, jakie w tym zakresie zobowiązani są przeprowadzić OSD.</p>	częściowo przyjęta	<p>Do rozważenia w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.</p>

74	TAURON Polska Energia S.A.	Budowa wielkoskalowego magazynu energii	Dotacja uzupełniona pożyczką preferencyjną	<p>Proponowany zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ Wsparcie procesu projektowania i opracowywanie dokumentacji na potrzeby pozyskania wymaganych uzgodnień, pozwoleń i decyzji. ☒ Wsparcie budowy przyłącza do KSE-poprawa bezpieczeństwa sieci elektroenergetycznych. ☒ Wsparcie zakupu technologii i urządzeń służących do przemiany energii elektrycznej i kinetycznej w ESP w procesach pompowania, generacji i transformacji oraz do realizacji usług systemowych. ☒ Wsparcie budowy obiektów technologicznych służących do magazynowania energii w tym zbiorników wody w ESP). ☒ Wsparcie budowy obiektów infrastruktury towarzyszącej zapewniającej bezpieczeństwo funkcjonowania ESP. <p>Cel programu: Celem programu jest poprawienie stabilności pracy KSE oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy wielkoskalowych magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 300 MW i pojemności nie mniejszej niż 1000 MWh, przyłączonych do sieci przesyłowej najwyższych napięć.</p> <p>Uzasadnienie: Ze względu na skalę projektu i brak możliwości sfinansowania w ramach innych programów pomocowych (ze względu na kryteria mocowe, pojemnościowe i budżetowe) w Perspektywie Finansowej 2021-2027 wnosi się jak we wstępie. Podejmowana w ramach Programu interwencja będzie jednym z kilku źródeł finansowania zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych i będzie komplementarna wobec innych programów polityki spójności na lata 2021-2027. Podobna zasada będzie zastosowana do interwencji i reform przewidzianych w Krajowym Planie Odbudowy</p> <p>Ryzyku podwójnego finansowania obszaru wsparcie w różnych programach krajowych będzie zapobiegać linia demarkacyjna wskazana w celu programu.</p> <p>Ponadto, należy zwrócić uwagę, że UE podjęła działania w celu opracowania strategicznych ram magazynowania energii, mając na uwadze przyspieszenie transformacji unijnego systemu energetycznego i wprowadzenie na rynek nowych obiecujących technologii niskoemisyjnych. Istnieje jednak ryzyko, że dotychczasowe działania nie będą wystarczające do osiągnięcia strategicznych celów UE w zakresie czystej energii. Wypełnieniem tego zalecenia jest stworzenie dedykowanego programu na rzecz realizacji przedsięwzięć w zakresie budowy wielkoskalowych magazynów energii, w szczególności w formule ESP – por. m.in. ETO, Unijne wsparcie na rzecz magazynowania energii, kwiecień 2019.</p>	częściowo przyjęta	Proponowany zakres wsparcia (z wyłączeniem elektrowni szczytowo-pompowych) będzie uwzględniony w notyfikowanym obecnie programie priorytetowym dotyczącym wsparcia budowy niezależnych magazynów energii. Celem programu jest poprawa stabilności pracy KSE oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia. Program dedykowany będzie przedsiębiorcom.
75	TAURON Polska Energia S.A.	Magazynowanie energii z OZE w paliwach odnawialnych	Pożyczka preferencyjna z premią ekologiczną	<p>Celem programu jest zwiększenie skali stosowania energii odnawialnej w sektorze wytwarzania energii elektrycznej, przemyśle i transporcie oraz przyspieszenie odchodzenia od paliw kopalnych.</p> <p>Program jest zgodny z legislacją Unii Europejskiej, w tym z art. 10 d dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniającej dyrektywę Rady 96/61/WE oraz z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/1001 z dnia 9 lipca 2020 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do funkcjonowania Funduszu Modernizacyjnego wspierającego inwestycje w modernizację systemów energetycznych oraz poprawę efektywności energetycznej niektórych państw członkowskich. Program przyczyni się do osiągnięcia celów ramowych dotyczących klimatu i energetyki określonych na poziomie krajowym oraz celów długoterminowych określonych w planie REPowerEU.</p> <p>Rodzaje inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inwestycje dotyczące budowy nowych źródeł OZE o mocy minimum 10 MW wytwarzających energię elektryczną na potrzeby produkcji wodoru i/lub paliw odnawialnych wytworzonych z wodoru odnawialnego zintegrowane z bateryjnym magazynem energii. Moc znamionowa magazynu energii musi odpowiadać co najmniej 25% mocy znamionowej instalacji OZE, zaś jego pojemność musi pozwalać na jego ładowanie/rozładowanie pełną mocą przez minimum 4 godziny. - Inwestycje dotyczące budowy nowych elektrolizerów o mocy minimum 5 MW do produkcji odnawialnego wodoru wraz z infrastrukturą towarzyszącą. - Inwestycje dotyczące budowy nowych instalacji do produkcji paliw odnawialnych wytwarzanych z wodoru odnawialnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą. - Kompleksowe inwestycje rozumiane jako połączenie inwestycji z powyższych punktów. 	częściowo przyjęta	Proponowany zakres wsparcia pokrywa się z wieloma programami realizowanymi przez NFOŚiGW w ramach środków z FM, w tym dotyczących budowy magazynów energii zintegrowanych ze źródłem OZE. Konieczność zapewnienia demarkacji między obszarami wsparcia oraz zapobiegania podwójnemu finansowaniu czynią proponowany program niewykonalnym.
76	WFOŚiGW w Krakowie	Proponuje się rozważyć możliwość uruchomienia nowego programu na wsparcie zakupu domowych stacji ładowania pojazdów elektrycznych.	Parametr wsparcia - np. urządzenia o mocy do 22 kW	Wsparcie dla przyspieszenia rozwoju elektromobilności	odrzucona	Do rozważenia w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania/zainteresowania programem, który ma zostać uruchomiony w 2024 r. dotyczący m.in sieci TEN-T AFIR przewiduje konieczność rozmieszczenia maksymalnie co 60 km wzdłuż sieci bazowej TEN-T stref ładowania (każda o łącznej mocy co najmniej 400 kW, a do 2027 r. co najmniej 600 kW), na każdym kierunku podróży. Budowa ładowarek mniejszych mocy była dostępna w ramach programu „Wsparcie infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i infrastruktury do tankowania wodoru”, zwiększenie budżetu na ten program wymagałoby uzgodnień pomocy publicznej.

77	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	Elektroenergetyka - Inteligentna infrastruktura energetyczna	Kontynuacja wsparcia PP - skierowanego do operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (OSD) ze zwiększeniem kwoty obecnej alokacji oraz wydłużeniem okresu wdrażania Programu z 2025 do	W zakresie inwestycji obejmujących wdrażanie liczników zdalnego odczytu (LZO) operatorzy zostali zobligowani, zgodnie z zapisami ustawy, do wdrożenia LZO u 80 proc. odbiorców do 2028 r., a u wszystkich odbiorców - do 2031 r. Środki finansowe obejmujące wdrożenie na masową skalę liczników zdalnego odczytu będą zatem znaczące również po 2025 roku.	częściowo przyjęta	Do rozważenia w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.
78	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych	Proponujemy wydłużenie niniejszego programu do 2030 roku oraz zwiększenie kwoty obecnej alokacji.	W Programie pn. „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych” okres kwalifikowalności wydatków jest następujący: 01.01.2021-31.12.2026 r., jednak w rzeczywistości jest znacznie krótszy. Pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie zakończył się bowiem w styczniu 2024 r. Budowa magazynów energii przez OSD jest nadal obszarem na tyle nowym, że proces pozyskiwania odpowiednich pozwoleń inwestycyjnych, np. decyzji URE, jest wydłużony. Podsumowując, realny czas, który OSD posiadają by aplikować o wsparcie z ww. Programu i realizować w jego ramach umowę o dofinansowanie, jest krótki i wynosi ok. 3 lata (styczeń 2024-grudzień 2026). Proponujemy w związku z tym wydłużenie realizacji programu do 2030 roku. Pozwoli to na realizację większej liczby projektów, mających na celu poprawę parametrów jakości energii elektrycznej w sieci dystrybucyjnej poprzez jej dostosowanie do wymagań związanych z dynamicznym rozwojem źródeł OZE, a tym samym wspierać będzie cel nowego programu, tj. poprawę stabilności pracy KSE.	częściowo przyjęta	Propozycja będzie poddana szczegółowym analizom w ramach przygotowywania materiałów do złożenia w kolejnych transzach środków FM (przedłużenie terminu wdrażania programu). Nowy kolejny nabór wniosków o dofinansowanie planowany jest na czerwiec 2024r.
79	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej na potrzeby rozwoju stacji ładowania pojazdów elektrycznych.	Proponujemy wydłużenie niniejszego programu do 2030 roku oraz zwiększenie kwoty obecnej alokacji.	Kontynuacja Programu dedykowanego dla OSD z możliwością zwiększenia alokacji pozwoli na realizację większej liczby projektów, mających wpływ na rozwój infrastruktury elektroenergetycznej na potrzeby rozwoju stacji ładowania pojazdów elektrycznych i przyczyniając się jednocześnie do zwiększenia możliwości integracji odnawialnych źródeł energii oraz obniżenia poziomu strat energii. Wydłużenie funkcjonowania programu jest również istotne ze względu na konieczność zapewnienia wsparcia OSD po zakończeniu wdrażania KPO oraz programu FEnIKS.	częściowo przyjęta	Zwiększenie kwoty obecnej alokacji do rozważenia po wykorzystaniu obecnej. Ewentualny wniosek mógłby zostać zgłoszony w kolejnych transzach do EBI.
80	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	OZE – źródło ciepła dla ciepłownictwa	Proponujemy rozszerzenie zakresu wsparcia o: • budowę jednostek biomasowych • inwestycje w kotły elektrodowe (w momencie uznania ich za źródło OZE)	Transformacja ciepłownictwa wymaga zastąpienia licznych jednostek wytwórczych opartych na paliwach kopalnych jednostkami OZE. Proponujemy w związku z tym nie ograniczać zakresu wsparcia w programie, a wręcz poszerzyć je o kolejne technologie OZE tj. przede wszystkim o dopuszczenie do wsparcia również jednostek biomasowych oraz kotłów elektrodowych, w sytuacji, gdy zgodnie z prawodawstwem będą one jednoznacznie kwalifikowane do źródeł OZE. Budowa źródeł wytwarzających ciepło z ww. źródeł zwiększy udział OZE w systemie ciepłowniczym, co będzie miało duże znaczenie dla utrzymania statusu efektywnego systemu ciepłowniczego.	odrzucona	W pierwszej kolejności należy sprawdzić czy szczegółowy zakres inwestycji wpisuje się w już istniejące programy, m.in Kogeneracja dla ciepłownictwa, Kogeneracja dla energetyki i przemysłu.

81	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	Wsparcie działań OSD w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia	<p>Wsparcie skierowane byłoby na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie infrastruktury energetycznej, informatycznej, telekomunikacyjnej i technicznej; - dostosowanie sieci teleinformatycznej; systemy i urządzenia nadzoru i bezpieczeństwa; - oprogramowanie oraz prace obejmujące wdrożenie systemów w zakresie cyberbezpieczeństwa, jak też prace związane z przygotowaniem danych do zasilania systemów. 	<p>Koncepcja programu opiera się na budowaniu zdolności operatorów systemów dystrybucyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa na poziomie technicznym, operacyjnym i strategicznym. Jest to szczególnie istotne w świetle dzisiejszych zagrożeń geopolitycznych. Wdrożenie wsparcia dla proponowanego programu umożliwi m.in.: budowanie świadomości zarządzania oraz podniesienie zdolności i kompetencji w zakresie cyberbezpieczeństwa, wypracowanie efektywnych zasad i procedur działania w sferze cyberbezpieczeństwa wewnątrz organizacji, lepsze procesy oraz środki bezpieczeństwa i powiadamiania dla OSD, poprawę bezpieczeństwa sieci elektroenergetycznej OSD w przemysłowych systemach sterowania i infrastrukturze OT, większe dostosowanie i harmonizacja wdrażania standardów w zakresie bezpieczeństwa sieci informatycznych i informacji przez OSD.</p> <p>Działania zaprojektowane w programie umożliwiłyby OSD ograniczenie szkód wynikających z incydentów związanych z cyberbezpieczeństwem oraz wzmocniłyby bezpieczeństwo ciągłości działania systemu elektroenergetycznego oraz odporności na zakłócenia.</p> <p>Wzmocnienie cyberodporności zwiększy efektywność pracy sieci, poprzez poprawę bezpieczeństwa i ciągłości działania systemu elektroenergetycznego oraz odporności na zakłócenia.</p>	odrzucona	<p>Wsparanie działań OSD w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia nie wpisuje się w obszary wsparcia wskazane w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Zgodnie z zapisami dyrektywy co najmniej 80 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit trzeci, oraz z uprawnień objętych powiadomieniem zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, a także co najmniej 90 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit czwarty, wykorzystuje się do wspierania inwestycji w:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) produkcję i wykorzystywanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym wodoru odnawialnego; b) ogrzewanie i chłodzenie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii; c) zmniejszenie ogólnego zużycia energii poprzez efektywność energetyczną, między innymi w przemyśle, sektorze transportu, sektorze budowlanym, sektorze rolnictwa i sektorze gospodarki odpadami; d) magazynowanie energii i modernizację sieci energetycznych (...); e) wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach, w tym na obszarach wiejskich i w regionach oddalonych, w celu rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego oraz modernizacji ich systemów ogrzewania; f) sprawiedliwą transformację w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami (...).
82	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	Wsparcie rozwoju magazynów ciepła w celu optymalizacji wykorzystania ciepła pochodzącego z OZE, ciepła odpadowego i optymalizacji pracy istniejących źródeł wytwórczych celem ograniczenia emisji CO2	<p>Proponujemy uruchomić program dedykowany magazynom ciepła, który wspierałby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowę magazynów ciepła (np. ziemnych w technologii PIT) • budowę przyłącza do miejskich sieci ciepłowniczych • konfiguracja i adaptacja magazynu ciepła celem współpracy z jednostkami OZE oraz z jednostkami wytwórczymi <p>Proponujemy dofinansowanie w formie dotacji i pożyczki</p>	<p>Obecnie występuje możliwość pozyskania wsparcia na magazyny ciepła tylko w sytuacji, gdy jest on elementem projektu polegającego na budowie jednostki wytwórczej. Ograniczenie poziomów wparcia w programach powoduje, iż w praktyce całe dofinansowanie jest konsumowane przez budowaną jednostkę a nic nie zostaje na pozostałe elementy projektu takie jak magazyn. Rozwiązaniem tego problemu byłby program dedykowany magazynom ciepła, które byłby dobudowywane do istniejących jednostek wytwórczych. Program taki pobudziłby sektor do większego inwestowania w magazyny ciepła, które podnoszą efektywność energetyczną systemu ciepłowniczego i są niezwykle istotne dla transformacji ciepłownictwa.</p>	odrzucona	<p>W tej chwili jest możliwość wsparcia dofinansowania magazynu ciepła, który byłby zintegrowany ze źródłem, m.in w programie OZE - źródło ciepła dla ciepłownictwa. Budowa samego magazynu ciepła musiałaby być skorelowana ze źródłem ciepła OZE.</p> <p>W chwili obecnej wsparcie magazynów ciepła objęte jest dofinansowywane również w ramach programów dla osób indywidualnych, np. Mój Prąd.</p>
83	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	Wytwarzanie energii elektrycznej z OZE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa nowych lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących energię z odnawialnych źródeł, w tym: <ul style="list-style-type: none"> a) Energję ze słońca w instalacjach o mocy powyżej 3 MWe dla jednej farmy fotowoltaicznej, b) Energję z wiatru na lądzie w instalacjach o mocy powyżej 5 MWe dla jednej farmy wiatrowej na lądzie, 2. Elementem projektu może być przyłącze do sieci elektroenergetycznej należące do beneficjenta projektu (wytwórcy energii). 3. Elementem projektu może być budowa magazynów stanowiących integralną część wspieranej w ramach projektu instalacji OZE. <p>Proponujemy wsparcie w formie dotacji uzupełnione pożyczkami preferencyjnymi.</p>	<p>Od dłuższego czasu nie ma żadnych naborów dedykowanych stricte wytwarzaniu energii elektrycznej z OZE. W naszej ocenie konieczne jest zatem jak najszybsze uruchomienie wsparcia dla farm fotowoltaicznych oraz lądowych farm wiatrowych, które są kluczowe dla transformacji polskiej energetyki.</p> <p>Program przyczyni się do osiągnięcia celów ramowych dotyczących klimatu i energetyki określonych na poziomie krajowym oraz celów długoterminowych określonych w Porozumieniu Paryskim.</p> <p>Ponadto, produkcja energii elektrycznej z OZE przyczyni się w dłuższej perspektywie do podniesienia bezpieczeństwa energetycznego kraju i uniezależnienia od importu surowców.</p>	częściowo przyjęta	Obszary wsparcia do analizy w kolejnych latach realizacji FM.

84	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.)	Optymalizacja zastosowań ubocznych produktów spalania jako surowców w procesach gospodarczych w tym projektach reeksplotacyjnych i/lub rekultywacyjnych zwiększając zasobooszczędność	Proponujemy poziom wsparcia zgodny z Rozporządzeniem UE nr 651/2014 (GBER) w zakresie GOZ	<p>Zgłaszany obszar wsparcia dotyczy gospodarczego wykorzystania ubocznych produktów spalania „ups” z energetycznego spalania paliw jako potencjalnych surowców antropogenicznych zastępujących surowce naturalne.</p> <p>Uzasadnieniem proponowanego obszaru wsparcia jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zapobieganie powstawania odpadów, 2) uniknięcie kierowania odpadów z energetycznego spalania paliw (ups-ów) na składowiska, 3) uniknięcie emisji związanych z wydobywaniem i przetwarzaniem surowców naturalnych w projektach inwestycyjnych, które to surowce naturalne mogłyby być skutecznie zastąpione ubocznymi produktami spalania (ups). <p>Dofinansowanie użycia tych materiałów (ups-ów) w procesach gospodarczych spowoduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie śladu węglowego poprzez zastępowanie ups-ami surowców naturalnych, - ograniczenie składowania odpadów oraz likwidacja istniejących składowisk, terenów zdegradowanych, - oszczędności surowców naturalnych poprzez wykorzystanie zasobów antropogenicznych, - budowa lokalnych łańcuchów dostaw i symbiozy gospodarcze w oparciu o surowce antropogeniczne oparte na „ups-ach”. <p>Co istotne Rozporządzenie (UE) nr 651/2014 wskazuje, że możliwa jest pomoc publiczna na efektywne gospodarowanie zasobami i wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym ma szerszy zakres. Preferowane jest: zastąpienie pierwotnych surowców lub substratów surowcami lub substratami wtórnymi.</p>	odrzucona	Zakres proponowanego wsparcia może pokrywać się z uruchomionym już programem priorytetowym pt. "Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne". Ponadto uboczne produkty spalania to substancje mineralne powstałe ze spalania węgla, biomasy oraz odpadów komunalnych. Zaliczamy do nich m.in. popioły, żużel, gips, stałe odpady z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych oraz produkty odsiarczania spalin. Ocena takiego zakresu wsparcia z dużym prawdopodobieństwem zostanie odrzucona przez EBI, ponieważ produkty uboczne spalania UPS będą pochodziły z m.in. z instalacji spalania paliw kopanych.
85	MKiŚ	Budowa lub rozbudowa instalacji OZE - biometan, wraz z magazynami – wsparcie instalacji do wytwarzania biogazu (biogazownia) i jego oczyszczania do parametrów jakościowych gazu ziemnego tj. biometanu (komponent oczyszczania) wraz z magazynami.	Planowane wsparcie finansowe z FM: 1 mld zł.	<ul style="list-style-type: none"> • W związku z potrzebą uruchomienia realizacji inwestycji w sektorze biogazu i biometanu, MKiŚ przeprowadziło w 2023 r. konsultacje z NFOŚiGW w kwestii formalnej możliwości finansowania przedmiotowego programu ze środków FM, po wyczerpaniu alokacji na podobne inwestycje w ramach działania 2.2 Rozwój OZE FEniKS 2021-2027. <p>W wyniku spotkań i uzgodnień ustalono, że zachowana zostanie odpowiednia demarkacja pomiędzy terminem uruchomienia naboru na inwestycje biogazowe i biometanowe w ramach FEniKS a terminem konkursu w ramach FM, przy czym, równolegle będzie przygotowywany i procedowany do zatwierdzenia w FM programu pn. Budowa lub rozbudowa instalacji OZE - biometan, wraz z magazynami. Zatwierdzenie programu w ramach FM może nastąpić więc wcześniej niż uruchomienie konkursu w programie.</p> <p>Wypracowana między MKiŚ a NFOŚiGW propozycja takiego podejścia uzyskała akceptację kierownictwa MKiŚ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ścieżkę taką przyjęto dla konsultowanego programu „Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci przesyłowych elektroenergetycznych” – z podkreśleniem, że kontynuacja jego wsparcia nastąpi po wyczerpaniu środków KPO ora z FEniKS przeznaczonych na wsparcie przedmiotowego obszaru. • Wnioskujemy o podjęcie analogicznych działań w stosunku do programu Budowa lub rozbudowa instalacji OZE - biometan, wraz z magazynami – przygotowanie programu w celu pozyskania wsparcia z FM, tak, aby po zakończeniu finansowania tego typu inwestycji z planowanego do ogłoszenia naboru w ramach działania 2.2 FEniKS 2021-2027 można było kontynuować wsparcie w ramach FM. Uzasadnienie: alokacja FEniKS przeznaczona na inwestycje w biogaz i biometan jest stanowcza zbyt mała w stosunku do zapotrzebowania na tego typu inwestycje i koszt ich realizacji. W związku z tym konieczne jest niezwłoczne zapewnienie finansowania przedmiotowego programu ze środków FM. 	odrzucona	Sama produkcja biogazu nie wpisuje się w zakres dyrektywy, natomiast wykorzystanie biogazu do produkcji energii lub ciepła mieści się w obszarze dyrektywy. Możliwe finansowanie jedynie kompletnej instalacji do produkcji biogazu wraz z jednostką kogeneracyjną (wysokosprawną) ewentualnie próba zgłoszenia propozycji programu w obszarze niepriorytetowym. Warunek konieczny: nie będzie finansowania tego obszaru z innych instrumentów finansowych, np. KPO, FEniKS.
86	Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej (PTPIRE)	Elektroenergetyka - Inteligentna infrastruktura energetyczna	Kontynuacja wsparcia PP - skierowanego do operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (OSD) ze zwiększeniem kwoty obecnej alokacji oraz wydłużeniem okresu wdrażania Programu z 2025 do 2030 roku.	<p>W zakresie inwestycji obejmujących wdrażanie liczników zdalnego odczytu (LZO) operatorzy zostali zobligowani, zgodnie z zapisami ustawy, do wdrożenia LZO u 80 proc. odbiorców do 2028 r., a u wszystkich odbiorców - do 2031 r. Środki finansowe obejmujące wdrożenie na masową skalę liczników zdalnego odczytu będą zatem znaczące również po 2025 roku.</p> <p>Obecna kwota alokacji (1 mld PLN) będzie w stanie pokryć jedynie niewielką część inwestycji, jakie w tym zakresie zobowiązani są przeprowadzić OSD.</p> <p>Dodatkowo wnioskujemy o zmianę kryterium jakościowego dopuszczającego nr 6: Kwota dofinansowania na zakup liczników nie może być mniejsza niż 10 mln zł oraz nie może przekroczyć 60 mln zł. Postulujemy, aby zwiększyć wartość maksymalnej kwoty dofinansowania. Wnioskujemy również o wyższy poziom wsparcia na zakup liczników zdalnego odczytu (obecny poziom wynosi 50% kosztów kwalifikowanych).</p>	odrzucona	Do rozważenia w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.

87	Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej (PTPIRE)	Wsparcie działań OSD w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia	Wsparcie skierowane byłoby na: - dostosowanie infrastruktury energetycznej, informatycznej, telekomunikacyjnej i technicznej; - dostosowanie sieci teleinformatycznej; systemy i urządzenia nadzoru i bezpieczeństwa; - oprogramowanie oraz prace obejmujące wdrożenie systemów w zakresie cyberbezpieczeństwa, jak też prace związane z przygotowaniem danych do zasilenia systemów.	Koncepcja programu opiera się na budowaniu zdolności operatorów systemów dystrybucyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa na poziomie technicznym, operacyjnym i strategicznym. Jest to szczególnie istotne w świetle dzisiejszych zagrożeń geopolitycznych. Wdrożenie wsparcia dla proponowanego programu umożliwi m.in.: budowanie świadomości zarządzania oraz podniesienie zdolności i kompetencji w zakresie cyberbezpieczeństwa, wypracowanie efektywnych zasad i procedur działania w sferze cyberbezpieczeństwa wewnątrz organizacji, lepsze procesy oraz środki bezpieczeństwa i powiadamiania dla OSD, poprawę bezpieczeństwa sieci elektroenergetycznej OSD w przemysłowych systemach sterowania i infrastrukturze OT, większe dostosowanie i harmonizacja wdrażania standardów w zakresie bezpieczeństwa sieci informatycznych i informacji przez OSD. Działania zaprojektowane w programie umożliwiłyby OSD ograniczenie szkód wynikających z incydentów związanych z cyberbezpieczeństwem oraz wzmocniłyby bezpieczeństwo ciągłości działania systemu elektroenergetycznego oraz odporność na zakłócenia.	odrzucona	Wsparcie działań OSD w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia nie wpisuje się w obszary wsparcia wskazane w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Zgodnie z zapisami dyrektywy co najmniej 80 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit trzeci, oraz z uprawnień objętych powiadomieniem zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, a także co najmniej 90 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit czwarty, wykorzystuje się do wspierania inwestycji w: a) produkcję i wykorzystywanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym wodoru odnawialnego; b) ogrzewanie i chłodzenie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii; c) zmniejszenie ogólnego zużycia energii poprzez efektywność energetyczną, między innymi w przemyśle, sektorze transportu, sektorze budowlanym, sektorze rolnictwa i sektorze gospodarki odpadami; d) magazynowanie energii i modernizację sieci energetycznych (...); e) wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach, w tym na obszarach wiejskich i w regionach oddalonych, w celu rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego oraz modernizacji ich systemów ogrzewania; f) sprawiedliwą transformację w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami (...).
88	ENERGA SA	Budowa bądź przebudowa ogólnodostępnej stacji ładowania o mocy nie mniejszej niż 50 kW na terenie aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców dedykowany obszarom miejskim i metropolitalnym 1. Cel programu/projektu: Poprawa istniejącej infrastruktury ogólnodostępnych stacji ładowania poprzez wymianę stacji wolnego ładowania typu AC na stacje szybkiego ładowania typu DC. Budowa nowych, ogólnodostępnych stacji ładowania typu DC o mocy nie mniejszej niż 50 kW i nie większej niż 200 kW 2. Wskaźniki: • Liczba nowobudowanych ogólnodostępnych stacji ładowania prądem stałym mocy nie mniejszej niż 50 kW, w której co najmniej jeden punkt ładowania umożliwia świadczenie usługi ładowania prądem stałym i ma moc nie mniejszą niż 50 kW • Liczba zmodernizowanych ogólnodostępnych stacji ładowania prądem stałym mocy nie mniejszej niż 50 kW, w której co najmniej jeden punkt ładowania umożliwia świadczenie usługi ładowania prądem stałym i ma moc nie mniejszą niż 50 kW • Planowane wartości wskaźnika osiągnięcia celu dla bezzwrotnej formy dofinansowania wynosi co najmniej 2 000 sztuk	dofinansowanie w formie dotacji w wysokości do 30 % kosztów kwalifikowanych (duże przedsiębiorstwa)	Nowe rozporządzenie AFIR w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych weszło w życie w sobotę 13 kwietnia 2024r.. Nakłada ono na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązki dotyczące rozbudowy sieci ładowania pojazdów elektrycznych. Nowe regulacje stawiają ambitne cele przed Polską i pozostałymi krajami UE oraz przyczyniają się do rozwoju zeroemisyjnego transportu jako odpowiedź na postępujące zmiany klimatyczne i skuteczną redukcję lokalnej emisji zanieczyszczeń. Wyzwania w elektromobilności nie dotyczą jedynie infrastruktury na sieci drogowej TEN-T, ale także skuteczne ładowanie pojazdów elektrycznych powinno się odbywać w aglomeracjach miejskich, gdzie znajdują się budynki wielolokalowe z utrudnionym przyłączeniem do sieci elektroenergetycznej stacji ładowania.	częściowo przyjęta	Do rozważenia - w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania/ zainteresowania programem, który ma zostać uruchomiony w 2024 r. dotyczący m.in sieci TEN-T AFIR przewiduje konieczność rozmieszczenia maksymalnie co 60 km wzdłuż sieci bazowej TEN-T stref ładowania (każda o łącznej mocy co najmniej 400 kW, a do 2027 r. co najmniej 600 kW) na każdym kierunku podróży. Budowa ładowarek mniejszych mocy była dostępna w ramach programu „Wsparcie infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i infrastruktury do tankowania wodoru”, zwiększenie budżetu na ten program wymagałoby uzgodnień pomocy publicznej.

89	ENERGA SA	Elektroenergetyka - Inteligentna infrastruktura energetyczna	Kontynuacja wsparcia PP - skierowanego do operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (OSD) ze zwiększeniem kwoty obecnej alokacji oraz wydłużeniem okresu wdrażania Programu z 2025 do 2030 roku.	W zakresie inwestycji obejmujących wdrażanie liczników zdalnego odczytu (LZO) operatorzy zostali zobligowani, zgodnie z zapisami ustawy, do wdrożenia LZO u 80 proc. odbiorców do 2028 r., a u wszystkich odbiorców - do 2031 r. Środki finansowe obejmujące wdrożenie na masową skalę liczników zdalnego odczytu będą zatem znaczące również po 2025 roku. Obecna kwota alokacji (1 mld PLN) będzie w stanie pokryć jedynie niewielką część inwestycji, jakie w tym zakresie zobowiązani są przeprowadzić OSD. Dodatkowo wnioskujemy o zmianę kryterium jakościowego dopuszczającego nr 6: Kwota dofinansowania na zakup liczników nie może być mniejsza niż 10 mln zł oraz nie może przekroczyć 60 mln zł. Postulujemy, aby zwiększyć wartość maksymalnej kwoty dofinansowania. Wnioskujemy również o wyższy poziom wsparcia na zakup liczników zdalnego odczytu (obecny poziom wynosi 50% kosztów kwalifikowanych).	częściowo przyjęta	Do rozważenia w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania dotychczasowego budżetu.
90	ENERGA SA	Wsparcie działań OSD w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia	Wsparcie skierowane byłoby na: - dostosowanie infrastruktury energetycznej, informatycznej, telekomunikacyjnej i technicznej; - dostosowanie sieci teleinformatycznej; systemy i urządzenia nadzoru i bezpieczeństwa; - oprogramowanie oraz prace obejmujące wdrożenie systemów w zakresie cyberbezpieczeństwa, jak też prace związane z przygotowaniem danych do zasilania systemów.	Koncepcja programu opiera się na budowaniu zdolności operatorów systemów dystrybucyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa na poziomie technicznym, operacyjnym i strategicznym. Jest to szczególnie istotne w świetle dzisiejszych zagrożeń geopolitycznych. Wdrożenie wsparcia dla proponowanego programu umożliwi m.in.: budowanie świadomości zarządzania oraz podniesienie zdolności i kompetencji w zakresie cyberbezpieczeństwa, wypracowanie efektywnych zasad i procedur działania w sferze cyberbezpieczeństwa wewnątrz organizacji, lepsze procesy oraz środki bezpieczeństwa i powiadamiania dla OSD, poprawę bezpieczeństwa sieci elektroenergetycznej OSD w przemysłowych systemach sterowania i infrastrukturze OT, większe dostosowanie i harmonizacja wdrażania standardów w zakresie bezpieczeństwa sieci informatycznych i informacji przez OSD. Działania zaprojektowane w programie umożliwiłyby OSD ograniczenie szkód wynikających z incydentów związanych z cyberbezpieczeństwem oraz wzmocniłyby bezpieczeństwo ciągłości działania systemu elektroenergetycznego oraz odporność na zakłócenia.	odrzucona	Wsparcie działań OSD w zakresie podniesienia poziomu odporności systemu elektroenergetycznego na cyberzagrożenia nie wpisuje się w obszary wsparcia wskazane w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Zgodnie z zapisami dyrektywy co najmniej 80 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit trzeci, oraz z uprawnień objętych powiadomieniem zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, a także co najmniej 90 % dochodów z uprawnień, o których mowa w art. 10 ust. 1 akapit czwarty, wykorzystuje się do wspierania inwestycji w: a) produkcję i wykorzystywanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym wodoru odnawialnego; b) ogrzewanie i chłodzenie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii; c) zmniejszenie ogólnego zużycia energii poprzez efektywność energetyczną, między innymi w przemyśle, sektorze transportu, sektorze budowlanym, sektorze rolnictwa i sektorze gospodarki odpadami; d) magazynowanie energii i modernizację sieci energetycznych (...); e) wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach, w tym na obszarach wiejskich i w regionach oddalonych, w celu rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego oraz modernizacji ich systemów ogrzewania; f) sprawiedliwą transformację w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami (...).
92	PGNiG TERMIKA Energetyka Rozproszona sp. z o.o. UWAGA PO TERMINIE	Budowa lokalnego źródła wytwórczego bazującego na gazowych wytwornicach pary (zmniejszenie ogólnego zużycia energii poprzez efektywność energetyczną)	Beneficjent – przedsiębiorcy Forma wsparcia – dofinansowanie w formie dotacji lub dotacji i pożyczki Szacowany koszt inwestycji w mln PLN – 30 000 000,00 Poziom finansowania – do ustalenia	W stanie obecnym para technologiczna dla zakładu wytwarzana jest w PGNiG TERMIKA oraz dostarczana parociągami Veolii. W stanie planowanym PTER analizuje budowę lokalnego źródła pary (gazowych wytwornic pary), które pozwolą na odłączenie zakładu od parociągu własności Veolii i eliminację strat na przesyłce, które wynoszą obecnie 42%.	odrzucona	W pierwszej kolejności należy przeanalizować, czy uruchomione już programy w ramach FM wspierają tego typu inwestycje, np. „Kogeneracja dla Energetyki i Przemysłu”, „Kogeneracja dla Ciepłownictwa”, „Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej”. Z uwagi na brak szczegółowych danych dotyczących inwestycji, nie ma możliwości wskazania konkretnego programu, zachęca się do przejrzania oferty FM na stronie: https://www.gov.pl/web/funduszmmodernizacyjny/Programy-Priorytetowe
93	Thedy&Partners Sp. z o.o. UWAGA PO TERMINIE	Propozycja obszaru wsparcia – zwiększenie budżetu wsparcia dla planowanego naboru FENIX na efektywność energetyczną dla dużych i średnich przedsiębiorstw obejmujące efektywność energetyczną w budynkach, efektywność energetyczną inną niż w budynkach i propagowanie OZE lub utworzenie dedykowanego naboru dla dużych przedsiębiorstw w analogicznym obszarze	Zgodnie z art. 38, 38a i 41 rozporządzenia GBER. Beneficjenci: duże przedsiębiorstwa na obszarze całej Polski z każdego sektora gospodarki	Obecnie brakuje atrakcyjnego dofinansowania na środki efektywności energetycznej i OZE dla dużych przedsiębiorstw. Grono beneficjentów obecnych naborów ograniczane jest MŚP i small- mid-capów i przedsiębiorstw z sektora ETS. Z tego względu duże przedsiębiorstwa o różnym profilu działalności, np. produkcyjne, nieruchomościowe, posiadające nieruchomości o dużym metrażu, nie mają dostępu do dofinansowania przedsięwzięć ekologicznych. W świetle wysokich cen nośników energii rzutuje to na konkurencyjność międzynarodową Polski, jak i osiągnięcie celów polityki klimatyczno-energetycznej. Brak takiego wsparcia powodować będzie dalszy offshoring produkcji z Polski.	odrzucona	Konsultacje społeczne dotyczyły środków z Funduszu Modernizacyjnego, a nie środków z FENIKS.

94	Thedy&Partners Sp. z o.o. UWAGA PO TERMINIE	Propozycja programów wsparcia – ponowne uruchomienie naborów na stacje ładowania osobowych pojazdów elektrycznych	Zgodnie z art. 36a rozporządzenia GBER, bez ograniczeń geograficznych lokalizacji stacji ładowania	Obecnie dostępne lub planowane wsparcie ze środków CEF AFIF i FM dedykowane jest stacjom ładowania wzdłuż sieci TEN-T (w tym dla pojazdów ciężarowych). Natomiast istnieje duża potrzeba lokowania takich stacji poza nią, np. w miastach. Ważne jest wsparcie dla elektrycznych pojazdów osobowych i hybryd plug-in, będących obecnie najbardziej dostępną formą elektromobilności samochodowej. Infrastruktura ładowania jest kluczowa dla rozwoju elektromobilności, jak i dla stymulowania rozwoju polskiego i europejskiego sektora automotive.	odrzucona	Do rozważenia w kolejnych transzach FM w zależności od stopnia wykorzystania/zainteresowania programem, który ma zostać uruchomiony w 2024 r. dotyczący m.in sieci TEN-T AFIR przewiduje konieczność rozmieszczenia maksymalnie co 60 km wzdłuż sieci bazowej TEN-T stref ładowania (każda o łącznej mocy co najmniej 400 kW, a do 2027 r. co najmniej 600 kW), na każdym kierunku podróży. Budowa ładowarek mniejszych mocy była dostępna w ramach programu „Wsparcie infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i infrastruktury do tankowania wodoru”, zwiększenie budżetu na ten program wymagałoby uzgodnień pomocy publicznej.
----	---	--	--	--	-----------	--

Budowa przydomowych siłowni wiatrowych wraz z magazynami energii elektrycznej dla osób fizycznych

L.p.	Nazwa organizacji	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu programu	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	Fundacja Forum Energii		<p>Niniejszy Program traktujemy jako pilotaż rozwiązania, który posłuży do zaspokojenia pewnej niszy rynkowej (słabe nasłonecznienie, preferencja off-grid) oraz szansę dla krajowych producentów. Aby zmniejszyć ryzyko niewłaściwego wykorzystania środków, należy wprowadzić obowiązek zbadania warunków wietrzności. Jednocześnie, warto pamiętać, że długookresowe optimum polega na zrównaniu ceny 1 MW z różnych źródeł. Wnioski z realizacji Programu powinny posłużyć stwierdzeniu, czy technologia rokuje na przyszłość również bez wsparcia publicznego.</p> <p>Rekomendujemy usunięcie wsparcia magazynów dla projektów off-gridowych. Dotowanie magazynów przyłączonych do sieci służy wspólnej korzyści – obniża stałe koszty systemowe. Wsparcie magazynów dla projektów off-grid oznacza zmniejszenie liczby podmiotów, które będą ponosić koszty systemowe przy jednoczesnym ponoszeniu kosztów wsparcia dla odłączających się.</p>	częściowo przyjęta	<p>Program stanowi odpowiedź na docierające do NFOŚiGW sygnały o potrzebie wsparcia dla inwestycji z zakresu małych turbin wiatrowych. Program będzie stanowił uzupełnienie względem programów finansujących instalacje fotowoltaiczne i możliwy do wykorzystania w obszarach, gdzie występują korzystne uwarunkowania, a budowa instalacji fotowoltaicznych mocno ograniczona bądź niemożliwa. Należy podkreślić, że NFOŚiGW nie jest zobowiązany do ogłoszenia jednego naboru wykorzystującego całą kwotę alokacji. Po zakończeniu pierwszego naboru wniosków o dofinansowanie (pilotaż), planowane jest dokonanie przeglądu programu i jego efektów. Program przewiduje możliwość dofinansowania mikroinstalacji wiatrowej lub mikroinstalacji wiatrowej wraz z magazynem - przyczynić ma się to do wzrostu autokonsumpcji wytworzonej energii elektrycznej. We wniosku o dofinansowanie dołączono oświadczenie, dotyczące spełnienia wymogów przez instalację (m.in. ograniczenie wysokości, wymogi MPZP, wymogi prawa budowlanego). Dodane zostało również oświadczenie, dotyczące zasadności montażu instalacji - oświadczenie o świadomości warunków środowiskowych:</p> <p>"Oświadczam, że mam świadomość, iż opłacalność inwestycji jest uzależniona od panujących lokalnie warunków atmosferycznych oraz położenia geograficznego turbiny wiatrowej, w tym m.in. lokalnej rzeźby terenu, zabudowy w promieniu kilku kilometrów itp. Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie przeprowadzonej analizy (np. pomiar wietrzności) uznaję za zasadne zrealizowanie inwestycji w określonej we wniosku lokalizacji". Niewykorzystane środki przyznane na dany program priorytetowy przez EBI nie przepadają, lecz pozostają w puli środków przyznanych Polsce w ramach FM i mogą być wykorzystane na inne programy priorytetowe.</p>
2	WFOŚiGW w Krakowie	elektrownie wiatrowe klasyfikowane jako mikro- lub małe - instalacje OZE	Propozycja dotyczy poszerzenia katalogu Beneficjentów energetyki wiatrowej.	odrzucona	Brak konkretnej propozycji rozszerzenia katalogu Beneficjentów.
3	Ministerstwo Klimatu i Środowiska UWAGA PO TERMINIE!	nd	<p>Przez zatwierdzeniem i realizacją programu wymagane jest przeprowadzenie odpowiednich konsultacji (przed wszystkim z branżą) i przygotowań. Program powinien szeroko uwzględniać uwarunkowania do realizacji tego typu inwestycji, informując o pełnym spektrum działań, które powinny być w ich przypadku niezbędne. Przed realizacją takiej inwestycji potrzebne jest przeprowadzenie monitoringu i zebranie danych nt. prędkości wiatru na konkretnej wysokości co najmniej przez rok. W takim przypadku potrzebne jest dostosowanie konstrukcji programu tak, aby przed uzyskaniem dotacji przeprowadzone były badania, które zweryfikują, czy w miejscu potencjalnej inwestycji panują odpowiednie warunki do zastosowania tego typu urządzeń.</p>	częściowo przyjęta	<p>Program zgłoszony do EBI w ramach VII transzy. Po zakończeniu pierwszego naboru wniosków o dofinansowanie (pilotaż), planowane jest dokonanie przeglądu programu i jego efektów. We wniosku o dofinansowanie dołączono oświadczenie, dotyczące spełnienia wymogów przez instalację (m.in. ograniczenie wysokości, wymogi MPZP, wymogi prawa budowlanego). Dodane zostało również oświadczenie, dotyczące zasadności montażu instalacji - oświadczenie o świadomości warunków środowiskowych:</p> <p>"Oświadczam, że mam świadomość, iż opłacalność inwestycji jest uzależniona od panujących lokalnie warunków atmosferycznych oraz położenia geograficznego turbiny wiatrowej, w tym m.in. lokalnej rzeźby terenu, zabudowy w promieniu kilku kilometrów itp. Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie przeprowadzonej analizy (np. pomiar wietrzności) uznaję za zasadne zrealizowanie inwestycji w określonej we wniosku lokalizacji".</p>

Wykorzystanie wodoru w sektorze transportu

Lp.	Nazwa organizacji	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu programu	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	Ministerstwo Infrastruktury – Departament Dróg Publicznych	Prosimy o priorytetowe potraktowanie wniosków spełniających wymogi AFIR. W przypadku transportu drogowego wspierane stacje powinny być ogólnodostępne, mieć min. pojemność 1 tony / dzień oraz być wyposażone co najmniej w dystrybutor pod ciśnieniem 700 barów a także znajdować się na sieci TEN-T lub w odległości do 10 km od węzła na sieci TEN-T bazowej lub kompleksowej.	Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1804 z dnia 13 września 2023 roku (dalej AFIR), art. 6, Polska jest zobowiązana do tego, aby do 31 grudnia 2030 roku oddano do użytku stacje tankowania wodoru o wskazanych parametrach co 200 km na sieci bazowej TEN-T (lub do 10 km od węzła). Wymóg AFIR dotyczy tylko sieci bazowej, nie mniej mając na uwadze udział polskich firm w dalekodystansowych przewozach towarowych oraz fakt, że na ten moment technologia bateryjna jest możliwa do wykorzystania tylko w krótkich i średnich dystansach, wodór jest jednym z nielicznych paliw, które są możliwe do wykorzystania w transporcie towarowym dalekobieżnym, co przyczyni się do redukcji emisji w transporcie.	częściowo przyjęta	Do decyzji/wyjaśnienia, proponuje się utworzenie dedykowanego programu priorytetowego na wsparcie budowy, rozbudowy stacji tankowania wodoru i innych paliw alternatywnych. W ofercie Funduszu znajdował się w latach ubiegłych program dotyczący wsparcia stacji tankowania wodoru.
2	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Rekomendujemy zawężenie wsparcia do tych gałęzi transportu, których nie da się obecnie zelektryfikować - transport morski, lotniczy. Ew. ciężki transport drogowy. Musi być jasno wskazane, że może być wykorzystywany wyłącznie zielony wodór.	Wskazujemy, że wykorzystanie wodoru jako paliwa napędowego w obszarze transportu kołowego i szynowego nie jest rekomendowane ze względu na niską efektywność kosztową tej technologii oraz wysokie zużycie energii elektrycznej konieczne do produkcji i dystrybucji paliwa. Priorytetem powinna być bezpośrednia elektryfikacja, przy czym wodór może znaleźć zastosowanie w tych gałęziach transportu, których nie da się zelektryfikować, głównie w transporcie morskim i lotniczym. Wykluczamy możliwość wykorzystania wodoru innego niż pochodzącego ze zrównoważonej produkcji ze źródeł odnawialnych (zielony wodór - w Polskim kontekście alarmujące jest produkowanie wodoru w elektrowniach na biomasę, to powinno być wykluczone), w tym tzw. wodoru niebieskiego produkowanego z gazu ziemnego z wykorzystaniem technologii CCS. Takie inwestycje oznaczałyby utopione koszty oraz emisje gazów cieplarnianych stojące w sprzeczności z celami klimatycznymi (które powinny być mierzone dla całego łańcucha, łącznie z wydobyciem paliwa służącego do produkcji energii na potrzeby elektrolizy). Ze względu na ograniczoną dostępność i wysokie koszty produkcji, zielony wodór powinien być wykorzystywany wyłącznie w obszarach, w których nie istnieją alternatywne metody dekarbonizacji (takie jak produkcja nawozów i stali), a przy tym zgodnie z celami klimatycznymi. Należy priorytetowo potraktować konieczność zastąpienia zielonym wodorem obecnej polskiej produkcji i zużycia wodoru produkowanego z paliw kopalnych.	częściowo przyjęta	W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z odnawialnym wodorem - wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów, np.: drogowego, kolejowego, promowego, morskiego etc.
3	Fundacja Forum Energii		Zgodnie z Dyrektywą RED III oraz rozporządzenia RefuelEU, zielony wodór powinien być wykorzystywany w dwóch obszarach: przemyśle i transporcie. W przemyśle do 2030 roku 42% szarego (wytwarzanego z paliw kopalnych) wodoru powinno zostać zastąpione zielonym wodorem. W transporcie lotniczym do 2030 roku 1,2% paliw lotniczych powinno być paliwami syntetycznymi, wykorzystującymi m.in. zielony wodór do ich produkcji. Jednocześnie, 1% wszystkich paliw stosowanych w sektorze transportu (ogółem) powinno pochodzić z zielonego wodoru (RFNBO). To właśnie paliwa syntetyczne w transporcie lotniczym powinny być głównym sposobem osiągnięcia wskaźnika 1% RFNBO w całym sektorze transportu do roku 2030, ponieważ transport kołowy jest znacznie łatwiejszym sektorem do zdekarbonizowania poprzez jego elektryfikację. Co do zasady, niekontrowersyjny wnioskiem jest, że w transporcie należy stawiać na elektryfikację - a nie wodór - bo będzie on bardziej potrzebny w innych sektorach (przemysł, ciepłownictwo, elektroenergetyka). Tam korzyść z zastosowania tej technologii będzie największa (a ewentualne straty wynikające z opóźnień – największe. W transporcie należy go rozważać tam, gdzie łatwe ładowanie nie jest możliwe (np. duże ciężarówki, ale nie autobusy miejskie). Sektory, które mają obowiązek stosowania zielonego wodoru, powinny mieć pierwszeństwo w uzyskaniu wsparcia – a dotarcie do nich stanowi część wyzwania. Ponadto, czynnikiem ograniczającym stosowanie wodoru w transporcie będzie niedobór zielonego wodoru. W związku z tym, że perspektywa nadpodaży zielonego wodoru w Polsce jest odległa, program dla transportu powinien zostać odgórnie zawężony do wybranych środków transportu.	częściowo przyjęta	W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z odnawialnym wodorem - wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów, np.: drogowego, kolejowego, promowego, morskiego etc. Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO i FEnIKS.

4	ORLEN S.A.	<p>Okres wdrażania: 5 lat, do grudnia 2031</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów np. kolejowego, promowego etc. • Zakup lub leasing środków zeroemisyjnego transportu, tj. ciągników siodłowych, autobusów, taboru kolejowego, pojazdów osobowych, barek rzecznych, samochodów dostawczych, maszyn budowlanych, pojazdów specjalistycznych wykorzystywanych w portach lotniczych, morskich, rzecznych i śródlądowych, w logistyce, napędzanych paliwem wodorowym wraz ze szkoleniem kierowców/mechaników z zakresu obsługi. • Budowa stacji i systemów tankowania niezbędnych do obsługi pojazdów specjalistycznych na terenie portów morskich, portów rzecznych i śródlądowych, portów lotniczych, parków przemysłowych i centrów logistycznych. • Budowa infrastruktury towarzyszącej, niezbędnej do prawidłowego użytkowania pojazdów (np. wiaty serwisowe). • Wymiana/modernizacja parku maszynowego (zakup lub leasing) będącego w dyspozycji operatorów sprzętu transportowego i przeładunkowego, działających na terenie portów morskich/śródlądowych (wózki widłowe, układarki do kontenerów, suwnice, żurawie samojezdne, ciągniki siodłowe terminalowe, jednostki pływające, lokomotywy manewrowe, ciągniki siodłowe, maszyny budowlane, wozidła górnicze, śmieciarki itp.) lub wymiana/modernizacja (związanego z wodorem) parku maszynowego (zakup lub leasing) będącego w dyspozycji operatorów sprzętu transportowego i przeładunkowego, działających na terenie portów lotniczych lub wymiana/modernizacja parku maszynowego (zakup lub leasing) będącego do dyspozycji operatorów sprzętu transportowego i przeładunkowego w centrach logistycznych, w parkach przemysłowych i w Specjalnych Strefach Ekonomicznych. <p>Skrócony opis: Celem Programu jest wsparcie sektora transportu w oparciu o</p>	<p>Konieczne zapewnienie kompatybilności poszczególnych elementów projektów. Realizacja proponowanego zakresu projektów umożliwi:</p> <p>a) Osiągnięcie celu 30% zeroemisyjności w transporcie publicznym do roku 2028 w ramach Fit for 55;</p> <p>b) Spełnienie wymogów zawartych w ustawie o elektromobilności - samorzady, które liczą co najmniej 50 tys. mieszkańców, od 2028 roku będą zobowiązane posiadać w swoich flotach przynajmniej 30% autobusów zeroemisyjnych lub napędzanych biometanem;</p> <p>c) Osiągnięcie wartości wskaźnikowych celów określonych w Polskiej Strategii Wodorowej do roku 2030 z perspektywą do roku 2040, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie wodoru jako paliwa alternatywnego w transporcie – do 2025 r. rozpoczęcie eksploatacji od 100 do 250 autobusów napędzanych wodorem (w 2030 r. eksploatowanych ma być od 800 do 1000 autobusów wodorowych); - wybudowanie 32 stacji tankowania i bunkrowania wodoru do 2025 r.; - wykorzystywanie wodoru w transporcie ciężkim kołowym, kolejowym, morskim, rzecznym i lotniczym oraz intermodalnym. 	częściowo przyjęta	<p>W kolejnych transzach ze środków Funduszu Modernizacyjnego planowane jest zagospodarowanie obszaru związanego z odnawialnym wodorem - wspieranie efektywności energetycznej w sektorze transportu poprzez wykorzystanie wodoru w przewozach osób i/lub towarów, np.: drogowego, kolejowego, promowego, morskiego etc. Możliwe wsparcie inwestycji po wyczerpaniu środków KPO i FENIKS. Do rozstrzygnięcia/uzgodnień kwestia pomocy publicznej.</p>
---	------------	--	---	-----------------------	---

Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci – program dla przedsiębiorców.

Lp.	Nazwa organizacji	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu programu	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	BRAND ROCK Sp. z o.o. (operator sieci ładowania EV BeReady2GO)	Zabezpieczenie finansowania przyłączy energetycznych od GPZ do MOP na autostradach i trasach szybkiego ruchu	Stacje ładowania na autostradach praktycznie nie istnieją. Jest ich na tyle niewiele, że do spełnienia wymagań AFIR bardzo daleka droga. Kluczowym problemem jest brak energii na większości MOP. Moce, które trzeba przyłączyć zgodnie z wymogami AFIR obciążają operatorów do prowadzenia infrastruktury po SN (średnie napięcie), a więc zgodnie z wymogami polskiego systemu dystrybucji na koszt operatora stacji ładowania. W przetargu na dzierżawę 15 MOP-ów złożyliśmy ofertę jako jedyna polska spółka, a jako jedyna w ogóle na wszystkie lokalizacje, przy czym w 2022r na 56 przetargów ogłoszonych przez GDDKiA (na pełną obsługę MOP wraz ze stacjami benzynowymi), aż 42 zostały unieważnione z powodu braku ofert, właśnie z powodu braku mocy. Należałoby zmodyfikować program dofinansowania, żeby beneficjentami w tym zakresie mogli być również operatorzy sieci stacji ładowania lub zmienić uwarunkowania prawne, żeby OSD finansowały przyłącza energetyczne z programu wsparcia. Bez tego Polska nie spełni wymagań AFIR.	częściowo przyjęta	Zgłoszona propozycja nie dotyczy programu Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci – program dla przedsiębiorców. Uwaga zostanie częściowo uwzględniona w programie dot. wsparcia budowy, rozbudowy infrastruktury dla stacji ładowania pojazdów kat. N2 i N3. W programie w kosztach kwalifikowanych ujęto koszty budowy przyłączy, w zakresie w jakim wytworzone linie i urządzenia pozostaną we władaniu/własności operatora stacji ładowania przez 5 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji. Do rozważenia kwestia opracowania nowego programu priorytetowego dla OSD lub kontynuacja już istniejącego programu wsparcia i rozbudowy sieci pod infrastrukturę ładowania z priorytetem na tworzenie nowych przyłączy przy MOP przy TENT.
2	BRAND ROCK Sp. z o.o. (operator sieci ładowania EV BeReady2GO)	Rozszerzenie finansowania magazynów energii 1-2MW dla operatorów stacji ładowania EV	Mogłyby one kompensować braki mocy np. na MOP, a jednocześnie stabilizować sieć energetyczną dla operatorów energetycznych i PSE.	odrzucona	Moc i pojemność magazynów w trakcie ustalania z KE. Magazyn może być elementem inwestycji zgłoszonej do dofinansowania w ramach planowanego programu wsparcia dla budowy i rozbudowy stacji ładowania dla pojazdów ciężkich, pod warunkiem magazynowania w nim energii OZE wytworzonej na miejscu i wykorzystania magazynu wyłącznie na potrzeby budowanej/rozbudowywanej stacji ładowania.
3	Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie	Magazyny energii dla ciepłownictwa (nowy obszar): Dla kogo: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.) prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła lub wytwarzania w skojarzeniu ciepła i energii elektrycznej. Na co: Inwestycje dotyczące budowy magazynów energii (magazyny ciepła) do bilansowania energii cieplnej w ramach systemu ciepłowniczego o mocy zamówionej pow. 5 MW. Forma wsparcia: dotacje w wysokości do 50% wartości kosztów kwalifikowalnych. Pożyczki do wysokości 100% wartości kosztów kwalifikowalnych.	W ramach obecnie oferowanych możliwości wsparcia firm z sektora ciepłowniczego nie ma możliwości uzyskania dofinansowania na inwestycję dotyczącą budowy samodzielnego magazynu ciepła zintegrowanego z systemem ciepłowniczym. Dodatkowo możliwość sfinansowania magazynu ciepła jest obwarowana dodatkowymi wymogami, które nie zawsze odpowiadają potrzebom potencjalnych wnioskodawców (np. ograniczenie wielkości magazynu do mocy zintegrowanego z magazynem źródła). Zwracamy uwagę, że nie wszystkie inwestycje w źródła ciepła odbywają się z wykorzystaniem środków pomocowych. Istnieją inne formy wsparcia, jak np. premia kogeneracyjna, które powodują, że powstają nowe jednostki kogeneracyjne i dla takich systemów ciepłowniczych również pożądane jest dobudowanie magazynu ciepła. Pamiętać również trzeba że rosnący udział energii z OZE i kogeneracji w miksie energetycznym stwarza nowe wyzwania dla operatorów systemów ciepłowniczych. Konieczne staje się zarządzanie coraz większą ilością energii z niestabilnych źródeł, takich jak OZE i CHP, co wymaga elastyczności i możliwości bilansowania podaży i popytu na ciepło. Magazynowanie energii cieplnej może odegrać kluczową rolę w tym procesie. Umożliwia ono gromadzenie nadwyżek ciepła w okresach niskiego zapotrzebowania, a następnie wykorzystanie tej energii w szczytowych momentach, kiedy zapotrzebowanie na ciepło jest wysokie. Pozwala to na lepsze dopasowanie podaży do popytu, zwiększenie efektywności wykorzystania energii oraz ograniczenie strat przesyłowych. Mimo powyższych korzyści budowa magazynów energii wiąże się ze znacznymi kosztami inwestycyjnymi, które często nie znajdują ekonomicznego uzasadnienia bez dodatkowego wsparcia finansowego. Wprowadzenie nowego obszaru wsparcia przyczyni się do wzrostu inwestycji w tę technologię ze strony operatorów systemów ciepłowniczych. Reasumując wsparcie magazynów energii cieplnej cechuje się poniższymi korzyściami, które uzasadniają konieczność zaproponowania nowego obszaru wsparcia: 1. Zwiększenie elastyczności systemu ciepłowniczego i lepsze zarządzanie zmiennością podaży i popytu na ciepło. Magazyny ciepła pozwalają na gromadzenie nadwyżek ciepła w okresach niskiego zapotrzebowania i wykorzystanie tej energii w szczytowych momentach, 2. Lepsze wykorzystanie energii z OZE i CHP. Magazyny umożliwiają bilansowanie niestabilnej produkcji ciepła z OZE i CHP, zwiększając ich udział w miksie energetycznym. 3. Ograniczenie strat przesyłowych i zwiększenie efektywności energetycznej całego systemu ciepłowniczego poprzez lepsze dopasowanie podaży do popytu. 4. Potencjał do obniżenia kosztów operacyjnych dzięki optymalizacji pracy źródeł ciepła i wykorzystaniu tańszej energii w okresach niskiego zapotrzebowania. 5. Przyczynianie się do transformacji energetycznej i dążenia do neutralności klimatycznej poprzez ułatwienie integracji OZE i kogeneracji w systemie ciepłowniczym. 6. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez dywersyfikację źródeł ciepła i możliwość magazynowania nadwyżek energii.	częściowo przyjęta	NFOŚiGW ma już w swojej ofercie program finansowany z Funduszu Modernizacyjnego - "OZE – źródło ciepła dla ciepłownictwa" , w którym Beneficjentami mogą być: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.) prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła lub wytwarzania w skojarzeniu ciepła i energii elektrycznej. Rodzaje inwestycji: Inwestycje dotyczące budowy lub/i przebudowy źródeł o łącznej mocy zainstalowanej co najmniej 2 MWt (minimalna moc budowanych/rozbudowywanych źródeł OZE nie może być mniejsza niż 2 MWt), w których do produkcji energii cieplnej wykorzystuje się energia ze źródeł odnawialnych ograniczonych do: -pomp ciepła, - kolektorów słonecznych, - geotermii. Elementem inwestycji może być: - przyłącze do sieci ciepłowniczej należącej do beneficjenta (wytwórcy energii); - magazyn energii (magazyny ciepła, ale i inne technologie). Warunkiem udzielenia wsparcia na magazyn energii jest zintegrowanie go ze źródłem ciepła, które będzie realizowane równolegle w ramach projektu. Magazyn może być również finansowany w ramach programu również finansowanego z Funduszu Modernizacyjnego - „Racjonalna gospodarka odpadami”: Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne" Projektowany jest również program wsparcia magazynowania energii elektrycznej dla przedsiębiorców - program pomocy publicznej w uzgodnieniach.

4	Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie	<p>Wykorzystanie ciepła odpadowego w ciepłownictwie (nowy obszar)</p> <p>Dla kogo: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.) prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła oraz przesyłania i dystrybucji ciepła.</p> <p>Na co: Inwestycje dotyczące budowy instalacji wykorzystujących ciepło odpadowe dla potrzeb systemów ciepłowniczych</p> <p>Forma wsparcia: dotacje w wysokości do 50% wartości kosztów kwalifikowalnych. Pożyczki do wysokości 100% wartości kosztów kwalifikowalnych.</p>	<p>W obecnie proponowanych systemach wsparcia dla ciepłownictwa nie ma dedykowanego programu dla działań podmiotów ciepłowniczych w zakresie wykorzystywania w ciepłownictwie ciepła odpadowego.</p> <p>Ciepło odpadowe jest w najbliższej perspektywie drugim po ciepłe z OZE sposobem wytwarzania ciepła dla potrzeb systemów ciepłowniczych. Wskazane jest jednoznacznie jako niezbędne dla procesu dekarbonizacji ciepłownictwa zarówno w przepisach Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii jak też Dyrektywie o efektywności energetycznej.</p> <p>Kluczowa jest tu definicja efektywnego systemu ciepłowniczego, która wraz z upływem czasu w procesie dochodzenia do neutralności klimatycznej w roku 2050, zwiększa nacisk na wykorzystywanie w systemach ciepłowniczych ciepła odpadowego.</p> <p>Definicja efektywnego systemu ciepłowniczego:</p> <p>a) do dnia 31 grudnia 2027 r.– system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych lub w co najmniej 50 % ciepło odpadowe, lub w co najmniej 75 % ciepło pochodzące z kogeneracji, lub w co najmniej 50 % połączenie takiej energii i ciepła;</p> <p>b) od dnia 1 stycznia 2028 r.– system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych lub w co najmniej 50 % ciepło odpadowe, w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe, w co najmniej 80 % ciepło pochodzące z wysokosprawnej kogeneracji, lub co najmniej połączenie takiej energii ciepłej wprowadzanej do sieci, w którym udział energii ze źródeł odnawialnych wynosi co najmniej 5 %, a całkowity udział energii ze źródeł odnawialnych, ciepła odpadowego lub ciepła pochodzącego z wysokosprawnej kogeneracji wynosi co najmniej 50 %;</p> <p>c) od dnia 1 stycznia 2035 r.– system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych, w co najmniej 50 % ciepło odpadowe lub w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe, lub system, w którym całkowity udział energii ze źródeł odnawialnych, ciepła odpadowego lub ciepła pochodzącego z wysokosprawnej kogeneracji wynosi co najmniej 80 % i ponadto całkowity udział energii ze źródeł odnawialnych lub ciepła odpadowego wynosi co najmniej 35 %;</p> <p>d) od dnia 1 stycznia 2040 r.– system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 75 % energię ze źródeł odnawialnych, w co najmniej 75 % ciepło odpadowe lub w co najmniej 75 % energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe, lub system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 95 % energię ze źródeł odnawialnych, ciepło odpadowe i ciepło pochodzące z wysokosprawnej kogeneracji i ponadto całkowity udział energii ze źródeł odnawialnych lub ciepła odpadowego wynosi co najmniej 35 %;</p> <p>e) od dnia 1 stycznia 2045 r.– system, w którym wykorzystuje się w co najmniej 75 % energię ze źródeł odnawialnych, w co najmniej 75 % ciepło odpadowe lub w co najmniej 75 % energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe;</p> <p>f) od dnia 1 stycznia 2050 r.– system, w którym wykorzystuje się wyłącznie energię ze źródeł odnawialnych,</p>	częściowo przyjęta	<p>NFOŚiGW ma już w swojej ofercie program finansowany z Funduszu Modernizacyjnego - „Racjonalna gospodarka odpadami”: Wykorzystanie paliw alternatywnych na cele energetyczne" Wsparciu podlega m.in. budowa nowych, rozbudowa lub modernizacja istniejących instalacji termicznego przekształcania odpadów lub innych paliw alternatywnych wytworzonych z odpadów komunalnych z wytwarzaniem energii w warunkach wysokosprawnej kogeneracji oraz budowa magazynu - kwalifikuje się koszty budowy magazynu energii, przy czym warunkiem kwalifikowania wydatku jest zintegrowanie magazynu ze źródłem energii, które będzie realizowane równolegle w ramach projektu .</p>
5	MRPIPS (DES)	<p>Warto rozważyć wprowadzenie w ramach tego programu preferencji dla przedsiębiorstw społecznych:</p> <p>Wsparcie udzielane w ramach programu ma formę dotacji lub dotacji wraz z pożyczkami. Przedsiębiorstwa społeczne powinny mieć preferencje w pełnym finansowaniu kosztów inwestycji.</p>	<p>Przedsiębiorstwa społeczne to podmioty ekonomii społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 5. Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, które uzyskały status przedsiębiorstwa społecznego, o którym mowa w art. 3 tej ustawy. Przedsiębiorstwa społeczne działają w celach: realizacji usług społecznych lub reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Prowadzą one działalność gospodarczą, działalność odpłatną pożytku publicznego i inną działalność odpłatną, a nadwyżkę lub zysk nie podlega prywatyzacji i przeznaczony jest na rozwój lub cele społeczne. Przedsiębiorstwa społeczne łączą zatem aktywność ekonomiczną z aktywnością społeczną i z tych względów powinny być traktowane preferencyjnie w adresowanych do przedsiębiorców przedsięwzięciach w zakresie tworzenia magazynów energii. Jednocześnie pozwoli to na obniżenie kosztów prowadzonej przez nie działalności, a w konsekwencji do większych nakładów na cele istotne z perspektywy ekonomii społecznej.</p>	częściowo przyjęta	<p>Kwestia preferencji dla podmiotów o statusie przedsiębiorstwa społecznego pozostaje otwarta. Jednakże przy ustalaniu wysokości wsparcia musimy kierować się m.in. zasadami udzielania pomocy publicznej</p>
6	Re Alloys Sp. z o.o.	<p>Rodzaj pomocy: pomoc horyzontalna na ochronę środowiska (m.in. art. 48 GBER)</p> <p>Forma finansowania: Dotacja</p> <p>Intensywność wsparcia: min. 60% (Art. 48 GBER -duże przedsiębiorstwa) zgodnie z przepisami GBER w zakresie poszczególnych kategorii pomocy publicznej</p> <p>Wielkość wsparcia: Maksymalna kwota wynikająca z przepisów pomocy publicznej (z uwzględnieniem możliwości występowania o indywidualną decyzję notyfikacyjną KE dla dużych projektów)</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy posiadający tytuł prawny do instalacji energochłonnej.</p> <p>Instalacja energochłonna - urządzenia techniczne / budowle niebędące urządzeniami technicznymi, których eksploatacja powoduje lub może spowodować emisję gazów cieplarnianych, wytwarzająca co najmniej jeden produkt z sektora energochłonnego (m.in. PKD 24.10 - Produkcja surowców żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych)</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa systemu magazynowania energii elektrycznej (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające) wraz z testami i odbiorami magazynów; • budowa przyłącza do sieci i infrastruktury towarzyszącej; • konfiguracja i adaptacja magazynu (BMS, EMS, odwzorowanie w systemach monitorujących, utworzenie zdalnego dostępu do urządzeń i/lub danych, itp.); <p>Inne: Możliwość realizacji inwestycji w formule spółki specjalnego przeznaczenia (SPV)</p>	<p>Poprawa stabilności pracy KSE oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy niezależnych magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 50 MW i pojemności nie mniejszej niż 200 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej lub przesyłowej najwyższych napięć.</p> <p>Realizacja programu priorytetowego w zakresie wsparcia e przyniesie może następujące efekty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, w działalności których koszt energii stanowi kluczowy czynnik opłacalności produkcji. 2) Zapewnienie stabilności funkcjonowania kluczowych przedsiębiorstw z punktu widzenia rozwoju gospodarki oraz bezpieczeństwa kraju (produkcja na potrzeby przemysłu energetycznego, zbrojeniowego, czy też budownictwa). <p>Uwagi:</p> <p>Warunki programu powinny uwzględniać skalę działalności przedsiębiorstw energochłonnych (możliwość uzyskania wsparcia na duże projekty inwestycyjne).</p> <p>Dopuszczenie możliwości realizacji projektu w formule inwestycji prowadzonej przez SPV zależną od przedsiębiorstwa energochłonnego jest konieczne z punktu widzenia możliwości zapewnienia finansowania wkładu własnego. Zabezpieczenie na wyodrębnionych aktywach inwestycji jest powszechną i akceptowaną formułą na rynku finansowym (kredyty bankowe, pożyczki, itp.).</p>	częściowo przyjęta	<p>NFOŚiGW jest w trakcie projektowania programu wsparcia dla budowy niezależnych magazynów energii elektrycznej. Planowana forma dofinansowania - dotacja oraz pożyczka.</p>
7	ORLEN S.A.	<p>Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci – program dla przedsiębiorców.</p> <p>Wsparcie wykorzystania magazynów bateryjnych stanowiących element stabilizacji pracy źródeł OZE dedykowanych produkcji wodoru nisko i zeroemisyjnego.</p>	<p>Okres wdrażania: 5 lat</p> <p>Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców</p> <p>Zakres wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Budowa systemu magazynowania energii elektrycznej (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające) wraz z testami i odbiorami magazynów; 2) Budowa przyłącza do instalacji OZE i infrastruktury towarzyszącej; 3) Konfiguracja i adaptacja magazynu (BMS, EMS, odwzorowanie w systemach monitorujących, utworzenie zdalnego dostępu do urządzeń i/lub danych, itp.); przy czym zakresy, o których mowa w pkt. 1 jest obligatoryjny, natomiast zakresy, o których mowa w pkt. 2 i 3 są fakultatywne. <p>Skrócony opis: Celem programu jest poprawienie stabilności pracy źródła OZE dedykowanego produkcji wodoru odnawialnego poprzez wsparcie budowy niezależnych magazynów energii elektrycznej</p> <p>Forma wsparcia: dotacja</p> <p>Konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: cała Polska</p> <p>Pomoc publiczna: do uzgodnienia</p> <p>Koszt całkowity inwestycji w mln PLN: 2 500 mln PLN</p> <p>Dofinansowanie z FM w mln PLN: 2 500 mln PLN</p>	częściowo przyjęta	<p>NFOŚiGW jest w trakcie projektowania programu wsparcia dla budowy niezależnych magazynów energii elektrycznej. Planowana forma dofinansowania - dotacja oraz pożyczka.</p>

8	WFOŚiGW w Krakowie	Proponuje się dodać po słowie: "magazynów" słów: "energii elektrycznej".	Doprecyzowanie treści dokumentu	przyjęta	
9	Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej (PTPIRE)	Realizacja niniejszego programu równoległe do analogicznego Programu pn. „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych” powinna uwzględniać odpowiednie wydłużenie Programu dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych, tak, aby okresy realizacji obu Programów były tożsame.	W Programie pn. „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych” okres kwalifikowalności wydatków jest następujący: 01.01.2021-31.12.2026 r., jednak w rzeczywistości jest znacznie krótszy. Pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie zakończył się w styczniu 2024 r. Obszar magazynowania energii jest nadal segmentem na tyle nowym, że proces pozyskiwania odpowiednich pozwoleń inwestycyjnych, np. od URE, na realizację takich inwestycji, jest wydłużony. Podsumowując, realny czas, który OSD posiadają by aplikować o wsparcie z ww. Programu i realizować w jego ramach umowy o dofinansowanie, jest krótki i wynosi ok. 3 lata (styczeń 2024 - grudzień 2026). Mając to na uwadze oraz informację, że nowy Program pn. „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci – program dla przedsiębiorców” będzie mieć 5 letni okres wdrażania, wnosimy o analogiczne wydłużenie Programu z którego mogą korzystać OSD. Pozwoli to na realizację większej liczby projektów, a tym samym na zwiększenie stabilności pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.	odrzucona	Obliguje nas maksymalna 5 letnia perspektywa wdrażania programów finansowanych z Funduszu Modernizacyjnego, jednakże uwaga warta jest dalszych negocjacji/uzgodnień z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI)/Komisją Europejską (KE).
10	ENERGA SA	Realizacja niniejszego programu równoległe do analogicznego Programu pn. „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych” powinna uwzględniać odpowiednie wydłużenie Programu dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych, tak, aby okresy realizacji obu Programów były tożsame.	W Programie pn. „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych” okres kwalifikowalności wydatków jest następujący: 01.01.2021-31.12.2026 r., jednak w rzeczywistości jest znacznie krótszy. Pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie zakończył się w styczniu 2024 r. Obszar magazynowania energii jest nadal segmentem na tyle nowym, że proces pozyskiwania odpowiednich pozwoleń inwestycyjnych, np. od URE, na realizację takich inwestycji, jest wydłużony. Podsumowując, realny czas, który OSD posiadają by aplikować o wsparcie z ww. Programu i realizować w jego ramach umowy o dofinansowanie, jest krótki i wynosi ok. 3 lata (styczeń 2024 - grudzień 2026). Mając to na uwadze oraz informację, że nowy Program pn. „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci – program dla przedsiębiorców” będzie mieć 5 letni okres wdrażania, wnosimy o analogiczne wydłużenie Programu z którego mogą korzystać OSD. Pozwoli to na realizację większej liczby projektów, a tym samym na zwiększenie stabilności pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.	odrzucona	Obliguje nas maksymalna 5 letnia perspektywa wdrażania programów finansowanych z Funduszu Modernizacyjnego, jednakże uwaga warta jest dalszych negocjacji/uzgodnień z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI)/Komisją Europejską (KE).

Wsparcie projektów o statusie IPCEI

Lp.	Nazwa organizacji	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu programu	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	ORLEN S.A.	<p>Okres wdrażania: 5 lat, do grudnia 2031</p> <p>Beneficjenci: Podmioty będące promotorami projektów o potwierdzonym przez Komisję Europejską statusie IPCEI</p> <p>Zakres wsparcia: Kontynuacja wsparcia projektów wodorowych IPCEI po wyczerpaniu środków KPO przeznaczonych na ich realizację.</p> <p>Skrócony opis: Celem programu jest zapewnienie finansowania pełnej realizacji projektów wodorowych IPCEI ponad ograniczony do 2026 r. horyzont dostępności środków KPO.</p> <p>Forma wsparcia: dotacja do wysokości uzgodnionej w decyzji notyfikacyjnej KE pomocy publicznej</p> <p>konkretna lokalizacja inwestycji lub zasięg geograficzny programu: cała Polska</p> <p>Pomoc publiczna: Zgodnie z indywidualną decyzją notyfikacyjną KE dla projektu IPCEI</p> <p>Koszt całkowity inwestycji</p> <p>w mln PLN: do uzgodnienia</p> <p>Dofinansowanie z FM w mln PLN: do uzgodnienia</p>	<p>21 września 2022 Komisja Europejska wydała decyzję notyfikacyjną dotyczącą pomocy publicznej dla Hy2Use.</p> <p>Zatwierdzona pomoc to łącznie 5,2 mld EUR dla 13 państw członkowskich.</p> <p>Polski projekt: Hydrogen Eagle.</p> <p>Pomoc publiczna zatwierdzona przez Komisję Europejską może wynieść do 511 mln EUR.</p>	przyjęta	Obszar wsparcia uwzględniony w ramach REPowerEU w rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności - ewentualne wsparcie będzie możliwe po wyczerpaniu środków z KPO.

Efektywne wykorzystanie metanu w sektorze wydobywczym

Lp.	Nazwa organizacji	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu programu	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Rekomendujemy rezygnację z tego programu.	Wyrażamy sprzeciw wobec użycia środków z Fundusz Modernizacyjnego w celu sfinansowania tego przedsięwzięcia. Wychwyty metanu i jego zagospodarowanie należą do obowiązków sektora wydobywczego i koszty tych przedsięwzięć powinny być w 100% finansowane przez te przedsiębiorstwa. Jednocześnie podkreślamy, że metan jest gazem cieplarnianym znacznie silniejszym niż dwutlenek węgla i nie może być traktowany jako surowiec ekologiczny.	odrzucona	Jako jeden z obszarów wsparcia art. 10d Dyrektywy 2003/87/WE, wskazuje sprawiedliwą transformację w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami, rozważamy (jako Narodowy Fundusz) możliwość wsparcia tego obszaru. Metan jest nie tylko źródłem zagrożeń w wyrobiskach kopalnianych w trakcie prowadzenia działalności górniczej, ale także niekorzystnie wpływa na klimat - jest jednym z gazów cieplarnianych (środki z FM są przeznaczane m.in na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych). Może stanowić również surowiec energetyczny.
2	Fundacja Instrat UWAGA PO TERMINIE	Proponujemy obniżenie poziomu wsparcia z 2 mld zł do istotnie niższej kwoty	<p>W ostatnich 2 latach spółki z sektora górnictwa węgla kamiennego osiągały korzystne wskaźniki finansowe (skumulowana EBITDA sektora za lata 2022-23 wyniosła ponad 25,6 mld zł - dane ARP Katowice). Stwarza to podstawy do sfinansowania większej części niezbędnych działań przez sam sektor, bez dodatkowych dotacji. Niezbędna jest szczegółowa analiza sytuacji finansowej sektora górnictwa węgla kamiennego .</p> <p>W przypadku podsektora węgla koksowego, który jest podsektorem trwale rentownym (EBITDA Jastrzębskiej Spółki Węglowej wynosząca 9,72 mld zł w 2022 roku i również wysoka w latach 2021 i 2023) rekomendujemy obniżenie poziomu dofinansowania.</p> <p>Realny popyt na dofinansowanie z NFOŚiGW jest trudny do oszacowania. Jedną z barier wykorzystania budżetu może być brak zdolności kredytowej niektórych spółek węglowych, które mają duży potencjał metanowy (tzn. bardzo trudno będzie obliczyć wskaźniki finansowe na kolejne lata). W rezultacie może okazać się, że przedsiębiorstwa będą sięgały tylko po dotacje.</p>	częściowo przyjęta	Jako jeden z obszarów wsparcia art. 10d Dyrektywy 2003/87/WE, wskazuje sprawiedliwą transformację w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami, rozważamy jako (Narodowy Fundusz) możliwość wsparcia tego obszaru. Metan jest nie tylko źródłem zagrożeń w wyrobiskach kopalnianych w trakcie prowadzenia działalności górniczej, a także niekorzystnie wpływa na klimat - jest jednym z gazów cieplarnianych (środki z FM są przeznaczane m.in na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych).Może stanowić również surowcem energetycznym. <u>Do rozważenia/ustalenia pozostaje kwestia ewentualnej wysokości, formy wsparcia oraz udział partnerów technologicznych.</u>
3	Fundacja Instrat UWAGA PO TERMINIE	Pomoc publiczna	<p>Unijne rozporządzenie metanowe przewiduje szybką ścieżkę pomocy publicznej i jak rozumiemy ten program właśnie to będzie realizował. Istotnym wyzwaniem nie tylko w kontekście unijnych wytycznych dot. pomocy publicznej w sektorze energetycznym (EEAG) ograniczających wsparcie dla sektora paliw kopalnych, w szczególności górnictwa, ale też dużych przedsiębiorstw.</p> <p>Przykładem dobrej praktyki umożliwiającej nie tylko uniknięcie ryzyka udzielenia nielegalnej pomocy publicznej dla sektora paliw kopalnych, ale w szczególności wsparcia dużych przedsiębiorstw jest skierowanie wsparcia do partnerów technologicznych i środowiska R&D, które realizuje takie projekty na rzecz sektora (dużych firm wydobywczych).</p> <p>Warto wskazać na praktykę działalności unijnego Research Fund for Coal and Steel (RCFS), gdzie kluczowe inwestycje pilotażowe są realizowane właśnie przez spółki technologiczne jako współkonsorcjantów spółek górniczych - wtedy środki trafiają przede wszystkim do podmiotów skoncentrowanych na rozwiązaniu problemu środowiskowego, a nie do kopalń. W szczególności sektor górnictwa węgla kamiennego energetycznego (PGG, PKW, Węglokoks Kraj) może traktować uruchomione przez NFOŚiGW finansowanie jako źródło płynności finansowej.</p>	częściowo przyjęta	Jako jeden z obszarów wsparcia art. 10d Dyrektywy 2003/87/WE, wskazuje sprawiedliwą transformację w regionach uzależnionych od węgla w państwach członkowskich będących beneficjentami, rozważamy jako (Narodowy Fundusz) możliwość wsparcia tego obszaru. Metan jest nie tylko źródłem zagrożeń w wyrobiskach kopalnianych w trakcie prowadzenia działalności górniczej, a także niekorzystnie wpływa na klimat - jest jednym z gazów cieplarnianych (środki z FM są przeznaczane m.in na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych).Może stanowić również surowcem energetycznym. <u>Do rozważenia/ustalenia pozostaje kwestia ewentualnej wysokości, formy wsparcia oraz udział partnerów technologicznych.</u>
4	Fundacja Instrat UWAGA PO TERMINIE	Skierowanie środków z mitygacji CMM na mitygację VAM lub VAM połączoną z CMM	<p>Metan wydzielany ze złóż węgla jest wyprowadzany na powierzchnię w powietrzu wentylacyjnym (ang. VAM - Ventilation Air Methane) oraz w ze stacji odmetanowania (ang. drainage stations; CMM - Coal Mine Methane). Metan ze stacji odmetanowania trafia na powierzchnię w znacznie wyższym stężeniu (znacznie powyżej zakresu palności i wybuchowości wynoszącego 5-15%, podczas gdy w powietrzu wentylacyjnym stężenie to jest znacznie poniżej tego zakresu - często ok. 0,1-0,6%). Ułatwia to gospodarcze wykorzystanie CMM - głównie w instalacjach kogeneracyjnych, gdzie przy jego spalaniu powstaje energia elektryczna i ciepła, co stanowi korzyść gospodarczą względem wytwarzania energii elektrycznej i ciepła z gazu ziemnego. Utylizacja wyłącznie metanu ze stacji odmetanowania (CMM) oznacza eliminację wyłącznie łatwiejszego do usunięcia źródła emisji.</p> <p>Wydatkowanie publicznych środków powinno służyć eliminacji bardziej rozproszonego metanu w powietrzu wentylacyjnym (VAM), gdzie przy okazji możliwa jest synergia z eliminacją CMM. Eliminacja wyłącznie CMM bez rozpatrywania łącznej emisji CMM i VAM tworzy sytuację, w której po eliminacji CMM (często samofinansującej się - możliwej do zastosowania bez dotacji) dalsze działania na rzecz eliminacji VAM są niekorzystne ekonomicznie. Fundusz Modernizacyjny powinien zatem finansować działania, których wykonanie bez zewnętrznego finansowania nie byłoby możliwe lub opłacalne (Kryterium interwencji).</p>	częściowo przyjęta	Do dalszych dyskusji/rozważenia szerszy zakres programu uwzględniający również wychwytywanie matanu z powietrza wentylacyjnego.

5	Fundacja Instrat UWAGA PO TERMINIE	Skorelowanie wysokości wsparcia dla wykorzystania metanu w porozumieniu z MKiŚ z wyższymi opłatami środowiskowymi za jego emisję do atmosfery	<p>Rekomendujemy uwzględnienie w planach mitygacji emisji metanu również działań od strony kosztowej - podwyższenie przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska obecnie bardzo niskiej opłaty środowiskowej za emisję metanu do atmosfery wynoszącej poniżej 40 gr za tonę wyemitowanego metanu. Od ponad 20 lat jej wartość podlegała jedynie aktualizacji o wartość inflacji, co nie odzwierciedla społecznego i środowiskowego kosztu emisji metanu, jako silnego gazu cieplarnianego.</p> <p>W 2023 roku sektor górnictwa węgla kamiennego zapłacił za emisję metanu zaledwie 132 tys. zł, wypracowując 11,3 mld zł EBITDA, czyli prawie 100 tys. razy więcej (ARP Katowice). Tym samym koszty emisji metanu stanowią niezauważalny wręcz komponent kosztów działalności górniczej.</p> <p>Dla porównania - działania na rzecz redukcji emisji metanu prowadzone przez Environmental Protection Agency w USA są częściowo finansowane z opłat od przemysłu . Podwyższenie opłat wpłynie to na zmianę opłacalności rozwiązań na rzecz mitygacji emisji, a zatem i na obniżenie kosztów wsparcia z Funduszu Modernizacyjnego. Mechanizm opłat będzie przedmiotem badań i rekomendacji Fundacji Instrat w najbliższych miesiącach. W raporcie z początku 2023 r. wskazywaliśmy rekomendowane kierunki zmian w tej dziedzinie.</p>	odrzucona	Poza kompetencjami NFOŚiGW - podwyższenie przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska obecnie bardzo niskiej opłaty środowiskowej za emisję metanu do atmosfery.
6	Fundacja Instrat UWAGA PO TERMINIE	Uwzględnienie możliwości pracy po zamknięciu kopalni ("AMM ready")	<p>W związku ze zmniejszającym się zapotrzebowaniem na węgiel kamienny, zwłaszcza energetyczny (wg Planu Rozwoju Sieci Przesyłowej do 2034 r., PSE szacuje zapotrzebowanie na węgiel kamienny energetyczny w sektorze energetycznym w zależności od scenariusza od 8,4 do 10 mln ton w 2034 r.), sugerujemy obowiązkowe przystosowanie dofinansowanych instalacji do warunków pracy po zamknięciu zakładów wydobywczych i wykorzystania (eliminacji) metanu z zamkniętych kopalń węgla (ang. AMM - Abandoned Mine Methane.</p> <p>Co istotne, stężenie metanu z kopalń zamkniętych jest na poziomie podobnym co w wysoko stężonym CMM, zaś wolumen emisji spada z czasem, co warto uwzględnić patrząc na proponowane przez sektor przepustowości i wolumeny instalacji. Istnieje więc ryzyko przeskalowania instalacji w wyniku nierealistycznych założeń dot. okres funkcjonowania instalacji (głównie VAM).</p>	częściowo przyjęta	Do dalszych dyskusji/rozważenia szerszy zakres programu uwzględniający również wychwytywanie metanu z powietrza wentylacyjnego oraz AMM.
7	Fundacja Instrat UWAGA PO TERMINIE	Powiązanie dofinansowania z wyższymi wymogami dot. transparentności sektora i raportowania emisji	<p>Należy zharmonizować wymogi w zakresie raportowania emisji metanu przez spółki wydobywcze. Fundacja Instrat od lat w ramach inicjatywy na rzecz otwierania danych z sektora energetycznego i górniczego zwraca uwagę na istotne rozbieżności w raportowanych danych środowiskowych i ekonomicznych . Przykładem skutków nieoptymalnego raportowania są rozbieżności w danych o rocznych emisjach pomiędzy WUG i KOBIZE (energy.instrat.pl).</p> <p>Rekomendujemy uzależnienie finansowania od wdrożenia standardów jakości raportowania danych i transparentności, np. w ramach inicjatywy EITI (dawniej Extractive Industries Transparency Initiative - EITI) lub standard równoważny. Dane powinny być prezentowane w odniesieniu do poszczególnych kopalni, a najlepiej ruchów, w maksymalnej możliwej rozdzielczości czasowej.</p>	odrzucona	Poza kompetencjami NFOŚiGW - zharmonizowanie wymogów w zakresie raportowania emisji metanu przez spółki wydobywcze.

Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci przesyłowych elektroenergetycznych

L.p.	Nazwa organizacji	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu programu	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	TAURON Polska Energia S.A.	Dotacja, zgodnie z zasadami pomocy publicznej	<p>Kontynuacja wsparcia inwestycji dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji sieci dystrybucyjnych wszystkich napięć - po wyczerpaniu środków KPO ora z FENiKS przeznaczonych na wsparcie przedmiotowego obszaru.</p> <p>Podejmowana w ramach Programu interwencja będzie jednym z kilku źródeł finansowania zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych i będzie komplementarna wobec innych programów polityki spójności na lata 2021-2027.</p> <p>Ryzyku podwójnego finansowania obszaru wsparcie w różnych programach krajowych będzie zapobiegać linia demarkacyjna wskazana w celu programu.</p>	częściowo przyjęta	Możliwy obszar wsparcia w perspektywie do 2030 r. – kontynuacja wsparcia inwestycji po wyczerpaniu środków KPO i FENiKS.